

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย
: กรณีศึกษาชุมชนทอผ้าฝ้ายไทลื้อบ้านเฮี้ย อ.ปัว จังหวัดน่าน

**A Research of proficiency development in fashion design made from hand woven cotton
: Case study of Thai-lue hand woven cotton fabric, Baan Hia , Pua District , Naan Province**

โดย

นายจักรพันธ์ สุระประเสริฐ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาแนวทางพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายทอมือของชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาลักษณะเด่นของลายผ้าฝ้ายทอมือที่ชุมชนมีอยู่โดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากชุมชนแม่เหี้ย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาและความต้องการในการขยายกลุ่มลูกค้า โดยการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนและตัวแทนจำหน่าย จำนวน 100 คน และขั้นตอนที่ 3 การนำหลักการออกแบบเครื่องแต่งกายไปใช้วิเคราะห์ปัญหาจากลักษณะตัวอย่างเครื่องแต่งกายที่ชุมชนมีอยู่ ด้วยการศึกษาลายผ้าฝ้าย, การสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน และการวิเคราะห์ตัวอย่างเครื่องแต่งกายจากผ้าฝ้าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ว่า ลักษณะของผ้าทอมือที่ชุมชนมีอยู่คือ ผ้าทอลายน้ำไหล และผ้าทอลายขิด รูปแบบเครื่องแต่งกายที่ชุมชนมีอยู่ไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายใหม่ ชุมชนไม่มีความรู้ในการใช้หลักและกระบวนการในการออกแบบเครื่องแต่งกาย และจากการวิเคราะห์ทำให้ได้แนวทางพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้หลักในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

คำสำคัญ : ผ้าฝ้ายทอมือ, รูปแบบเครื่องแต่งกาย, แนวทางการออกแบบเครื่องแต่งกาย

Abstract

The main objective of this Mixed-Methods research is to find out proficiency development in fashion design made of hand-made woven cotton : A case study of Thai-lue hand-woven fabric cotton at Baan Hia, Pua district, Nan province, Thailand which has successfully been done and divided into **three steps**; the first step, a study of outstanding cotton's features in the existing patterns by studying community's cotton at 'Baan Hia', the second step, an investigation of problems and needs for expanding to new targets and customer groups by interviewing 100 stakeholders consisted of community representatives and cotton distributors and the third step, an implementation of fashion design principle to analyze those problems from the existing cotton clothing of Baan Hia with the study of woven cotton, interview of community representatives and analysis the clothing samples of woven-fabric cotton in the community 'Baan Hia'. Frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis are statistically employed for data analysis.

The research findings revealed that information.

After analysis and synthesis all data and information, it can lead into the findings and can be concluded that the existing cotton's features and patterns are 'Num Lai textile woven pattern and Khit textile woven pattern'. The present attires and community's clothing styles are not meet the needs of new target groups. The community has no knowledge of principles and process of costume design. And from those analyses made its design possible and the proficiency development of women's suitable cotton design through the principles of clothing and fashion design are found respectively.

Keywords : Hand-woven cotton, costume style, guideline of clothing design

กิติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายกรณีศึกษาชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา 2558 โดยได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากศูนย์วิจัยและคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต การทำงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์จากหลายบุคคลและหลายภาคส่วน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี ที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ทำงานวิจัยนี้ ท่านคือผู้จุดประกายให้เริ่มทำวิจัยนี้ ทั้งยังให้ความกรุณาช่วยเหลือและให้กำลังใจในทุกๆ ด้านจนผลงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ วิธีการนำเสนองานวิจัย การเขียนงานวิจัย รวมถึงกระบวนการต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณหัวหน้าชุมชนบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล และดูแลตลอดช่วงเวลาในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงได้ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลืออย่างดีเสมอมา

ขอบพระคุณนักศึกษา ภาควิชาการออกแบบแฟชั่น ที่ร่วมงานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์และสำเร็จลงได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	3
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.8 นิยามศัพท์.....	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน...	7
2.1.1 ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน.....	7
2.1.2 พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน.....	9
2.1.3 ประวัติความเป็นมาของชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน.....	13
2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	16
2.2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย.....	16
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์.....	18
2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอผ้า.....	22
2.2.4 หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	28
2.2.5 การเลือกใช้ผ้าในการออกแบบเครื่องแต่งกาย.....	60
2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแฟชั่น.....	61
2.3.1 ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ.....	61

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.3.2 แฟชั่นกับการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ.....	63
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	71
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	71
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	74
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน เกี่ยวกับเครื่อง แต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน..	74
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับเครื่อง แต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน..	77
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่ายผ้าฝ้าย บ้านเฮี้ยในการออกร้านงานศิลปาชีพประทีปไทย.....	78
4.4 ผลสรุปจากการวิเคราะห์หารูปแบบการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่ง กายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน จากชุดที่มีอยู่จริง ตามลักษณะของตัวอย่างเครื่องแต่งกายของชุมชน และจำหน่าย ได้มากที่สุด.....	79
4.5 ผลสรุปจากการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่ง กายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่.....	83
4.6 ผลสรุปขั้นตอนแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับควม ต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่.....	84
4.7 ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เลือกซื้อเครื่องแต่งกายผ้าฝ้าย ไทลื้อ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน..	85

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา.....	103
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	103
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	104
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย ผ้าฝ้ายไทลื้อ.....	110
ภาคผนวก ข แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์.....	115
ภาคผนวก ค รูปแบบชุดต้นแบบจำนวน 8 แบบ	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงการวิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายเดิมของทางชุมชน	80
4.2 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะสีของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากผ้าฝ้าย.....	85
4.3 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะเส้นของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ.....	86
4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะการตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ.....	86
4.5 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะการตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ.....	87
4.6 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ.....	88
4.7 รูปแบบเสื้อผ้าและการแต่งกายที่กลุ่มลูกค้าสมัยใหม่เลือกซื้อจากผลิตภัณฑ์ที่นักศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 8 ชุด.....	90
4.8 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนด.....	91
4.9 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 5 ตามเกณฑ์ที่กำหนด.....	92
4.10 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด.....	93
4.11 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 1, 3 และ 6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด.....	96

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงรูปแบบผ้าฝ้ายทอชุมชนบ้านเฮี้ย.....	13
2.2 แสดงลักษณะการทอผ้าไทลื้อ.....	15
4.1 แสดงรูปแบบผ้าทอลายน้ำไหล.....	75
4.2 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกายที่ใช้ผ้าฝ้ายทอมือลายน้ำไหล.....	75
4.3 แสดงผ้าทอลายขิด.....	76
4.4 แสดงเครื่องแต่งกายที่ชุมชนใช้ผ้าทอลายขิดในการตกแต่ง.....	77
4.5 แสดงเครื่องแต่งกายรูปแบบเดิมและเครื่องแต่งกายรูปแบบใหม่.....	78
4.6 แนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายให้เป็นที่นิยมและทันสมัย	84
4.7 รูปแบบชุดต้นแบบที่นักศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 8 แบบ.....	89
4.8 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 4.....	91
4.9 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 5.....	92
4.10 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 2.....	93
4.11 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 1.....	94
4.12 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 3.....	95
4.13 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 6.....	95
4.14 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 4.....	97
4.15 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 7.....	98
4.16 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 1.....	99
4.17 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 6.....	100
4.18 แสดงชุดต้นแบบ (ชาย) รูปแบบที่ 8 (ขวา) รูปแบบที่ 5.....	101
4.19 แสดงชุดต้นแบบ (ชาย) รูปแบบที่ 3 (ขวา) รูปแบบที่ 2.....	101

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลื้อหรือไทลื้อ¹ หนึ่งในชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในแถบภาคเหนือบริเวณล้านนาไทยหรือแถบจังหวัดจังหวัดเชียงใหม่ พะเยา เชียงราย ลำพูน และน่าน โดยบรรพบุรุษชาวไทลื้อนั้นอพยพมาจากสิบสองปันนา ชนกลุ่มนี้มีวัฒนธรรมในการทอผ้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายที่ตกแต่งลวดลายลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน แสดงถึงเผ่าพันธุ์ของกลุ่มชนของตนเองแตกต่างจากกลุ่มอื่น นับจากโบราณกาลสมัยของบรรพบุรุษชาวไทลื้อ จะมีการทอผ้าฝ้ายเพื่อใช้ในครัวเรือนหลายหลากประเภท ได้แก่ ผ้าซิ่น ผ้ามัดหมี่ ผ้ามัดหมี่ และทอถุงเป็นต้น ในการทอผ้าฝ้ายแต่ละผืนจะใช้เวลาร่วมสัปดาห์หรือนานนับเดือนขึ้นอยู่กับลวดลายและขนาดของผ้า ชาวไทลื้อจะมีขั้นตอนและกระบวนการทอผ้าที่เป็นธรรมชาติ ทั้งวัสดุและอุปกรณ์การย้อมสีจากธรรมชาติอันเกิดจากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สั่งสมสืบทอดต่อกันมาถึงลูกหลานรุ่นปัจจุบัน

การทอผ้าฝ้ายทอไทลื้อในจังหวัดน่านนับเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของภาคเหนือโดยจะมีลักษณะเด่นของลวดลายอันเกิดจากจินตนาการของช่างทอไทลื้อ ซึ่งสามารถถ่ายทอดแรงบันดาลใจจากสายน้ำธรรมชาติ ได้แก่ สายน้ำน่านอันเป็นสายน้ำแห่งชีวิตที่หล่อเลี้ยงความอุดมสมบูรณ์ของชาวน่านมาเนิ่นนานโดยปรากฏประวัติที่มาในจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ที่วาดลวดลายของผ้าซิ่นผู้หญิงอย่างงดงามแม้มีร่องรอยผุกร่อนก็ตาม โดยลายน้ำไหลสมัยแรกๆ นิยมใช้ไหมเงินและไหมคำด้านลายผ้าตรงส่วนที่เป็นหยักของกระแสน้ำ ส่วนเทคนิคการทอผ้าฝ้ายไทลื้อนั้นมีหลากหลาย เช่น การจก ขิด ยกดอกหมุก และการทอที่โดดเด่นที่สุดคือการทอแบบเกาะหรือล้วงซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่นับเป็นราชินีแห่งลายผ้า อันเป็นต้นแบบความงามของชาวเมืองเหนือ

ชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย ในอำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นกลุ่มที่สืบทอดแนวความคิดจากวัฒนธรรมชุมชน ที่ทำการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตผ้าทอไทลื้อในรูปแบบเฉพาะตน เป็นการสืบทอดเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ค่อยเลือนหายไปในช่วงยุคใหม่ มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานภูมิปัญญาสมัยใหม่ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์สำหรับจำหน่าย เช่นการผลิตผ้าทอไทลื้อที่มีลวดลายโบราณและลวดลายประยุกต์การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีการประยุกต์มาจากผ้าทอ รวมไปถึงการนำผ้าทอมาแปรรูป และการนำเศษผ้าทอที่เหลือใช้มาผลิตเป็นของใช้ตกแต่งบ้าน การรวมกลุ่มกันของชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ยที่ยาวนานหลายสิบปีจนถึงปัจจุบัน โดยสภาพวิถีชีวิตของชาวน่านมีลักษณะความต้องการของตลาดและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ซื้อ และความต้องการในรูปแบบ

¹ ที่มาของข้อมูล : ผ้าทอไทลื้อ อำเภอเชียงคำ— พะเยา , 12 เมษายน 2555

ผลิตภัณฑ์แฟชั่นจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองความต้องการของตลาดเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การผลิตสินค้าสำหรับจำหน่ายจากชุมชนจึงจำเป็นต้องหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ต้องหารูปแบบในลักษณะใหม่ๆ มาจัดจำหน่ายอยู่เสมอ

จากการศึกษาและสัมภาษณ์คุณ แพว อ่างานุช ตัวแทนของชุมชนในเบื้องต้น พบว่า ปัญหาของสินค้าประเภทเครื่องแต่งกายคือ รูปแบบของเสื้อผ้าที่มีลักษณะที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าที่มีอายุมากเท่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการแข่งขันทางการตลาดในลักษณะของเครื่องแต่งกายที่ใช้ผ้าทอกับชุมชนอื่นๆ ในประเทศไทยค่อนข้างสูง อีกทั้งลักษณะของเครื่องแต่งกายจากผ้าทอในปัจจุบันยังไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ ถึงแม้ในปัจจุบันหน่วยงานและองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีการรณรงค์ให้สวมใส่ชุดทำงานที่ใช้ผ้าทอบ้างแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่มีความสนใจที่จะซื้อเครื่องแต่งกายประเภทนี้ด้วยความชอบส่วนตัว โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุในช่วงวัยเริ่มต้นทำงานถึงวัยกลางคน เนื่องจากรูปแบบของเครื่องแต่งกายไม่เหมาะสมกับวัย

จากการรวบรวมข้อมูลปัญหาที่สำรวจเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการค้นหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายที่ใช้ผ้าทอจากชุมชน สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างจากเดิม และยังเป็น การช่วยสนับสนุนให้คนไทยใช้เครื่องแต่งกายที่ใช้ผ้าทอมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- 1.2.2 เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

กระบวนการในการออกแบบทางแฟชั่นจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบสินค้าเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่านได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย เพื่อเป็นข้อมูลในการประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับสตรี โดยการ ใช้ผ้าทอของชุมชนบ้านเฮี้ย จังหวัดน่านเท่านั้น

1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

ด้วยข้อจำกัดของระยะเวลาในการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นการใช้ผ้าทอไทลื้อ ในการนำมาเป็นส่วนประกอบหลักในการค้นหาแนวทางในการ พัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีเท่านั้น

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเน้นการศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรี ให้กับชุมชนบ้านเฮี้ย เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลให้กับชุมชน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการนำไปออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย เพื่อ ยกกระดับมาตรฐานการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าทอไทลื้อของชุมชนบ้านเฮี้ย จังหวัด น่าน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มคนในเมืองในปัจจุบันมากขึ้น

1.8 นิยามศัพท์

- 1.8.1 ผ้าฝ้าย เป็นใยเซลลูโลสได้จากดอกของฝ้าย ผ้าที่ผลิตจากฝ้ายพันธุ์ดีเส้นใยยาว ผิวของผ้าจะเรียบเนียน และทนทาน คุณภาพของผ้าฝ้ายขึ้นอยู่กับพันธุ์ ความยาว และความเรียบของเส้นใย ใยฝ้ายเองไม่ใคร่แข็งแรงนัก แต่เมื่อนำมาทอเป็นผ้า จะ ได้ผ้าที่แข็งแรง ยิ่งทอเนื้อหนา-แน่นจะยิ่งแข็งแรง ทนทาน และดูความชื้นได้ดี เหมาะสำหรับการทำผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดหน้า ผ้าฝ้ายเนื้อบางถึงเนื้อหนापานกลาง ใช้ เป็นชุดสวมในฤดูร้อนจะรู้สึกเย็นสบาย คุณลักษณะเด่นของผ้าฝ้ายคือ ยับง่าย รีด ให้เรียบได้ยาก แต่ปัจจุบันมีการตกแต่ง ทำให้ผ้าไม่ยับและรีดให้เรียบได้ง่ายขึ้น ชักได้ด้วยผงซักฟอก ชักรีดได้ที่อุณหภูมิสูง แผลงไม่กิน แต่จะขึ้นรา และติดไฟ ไม่มียาง ไหมเหมือนกระดาษ ถ้ามีสีเทา นุ่ม

- 1.8.2 ผ้าฝ้ายทอไทลื้อ² หมายถึง ผ้าท้องถิ่นที่ผลิตจากผ้าฝ้าย ที่ชาวไทลื้อที่อาศัยในแถบภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยผลิตเพื่อใช้สอยมาช้านาน กรรมวิธีและขั้นตอนการทำรวมไปถึงวัสดุในการผลิตทั้งหมดจะเป็นธรรมชาติทั้งสิ้น มีลักษณะและลวดลายพิเศษเฉพาะ ได้แก่ลายดอกไม้หรือ ลายแมงมุม ลายปลาหมึก ลายเล็บมือนาง แต่ลวดลายที่โดดเด่นที่สุดได้แก่ลายน้ำไหลแต่ปัจจุบันมีการประดิษฐ์ลวดลายต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมายผ้าฝ้ายทอไทลื้อมีราคาแพงเนื่องจากทอด้วยกีทอมือและใช้เวลาในการผลิตนาน ทั้งยังกลายเป็นผลิตภัณฑ์เด่นชุมชนดั้งเดิมวัฒนธรรมผ้าทอของไทลื้อในจังหวัดน่านแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่กลุ่มอำเภอบางบัวป่าและเชียงกลาง โดยมีลักษณะผ้าทอที่ผสมผสานกับชาวไทยยวนจังหวัดน่าน ลักษณะเด่นคือการทอเทคนิคมัดหมี่เส้นพุ่งที่เรียกว่ามัดก่าน กลุ่มที่สองคือกลุ่มอำเภอบางเอ่าและเฉลิมพระเกียรติ ชาวไทลื้อกลุ่มนี้อพยพมาจากเมืองเงินในประเทศลาว ลักษณะการทอผ้าจะคล้ายกับการทอผ้าของชาวเมืองเงินหรือเรียกว่าแบบเมืองเงิน
- 1.8.3 ชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย³ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน เป็นการรวมกลุ่มผู้มีฝีมือทอผ้าไทลื้อ เมื่อปี 2536 มีสมาชิกในปัจจุบัน จำนวน 103 คน มีกิจกรรมการผลิตที่หลากหลายสอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดในปัจจุบันและอนาคต มีทั้งการทอผ้าเป็นผืนจำหน่าย การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปบุรุษและสตรี ตลอดจนการผลิตของใช้จากผ้าทอจำหน่าย มีการบริหารกลุ่มโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ ได้รับการรับรองมาตรฐาน OTOP ผ้าทอ ในระดับ 4 ดาวและได้รับรางวัลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปี 46 ประเภทชิ้นก่าน ผ้าคลุมไหล่
- 1.8.4 การออกแบบเครื่องแต่งกาย⁴ หมายถึง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย โดยมีแรงบันดาลใจจากสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น ธรรมชาติ รูปทรงสิ่งแปลกใหม่ สื่อเทคโนโลยีต่างๆในปัจจุบัน หรือการนำแบบเสื้อผ้าในสมัยโบราณมาดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัย ทั้งนี้จะต้องมีประโยชน์ด้านการใช้สอยและความงามเป็นสำคัญ ตลอดจนการแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความนิยมของคนในยุคหนึ่งๆ โดยใช้หลักการออกแบบทางศิลปะเข้าช่วย และคำนึงถึงความต้องการด้านต่างๆ ตลอดจน ค่านิยม ประโยชน์ใช้สอย ความเหมาะสม และความทันสมัย โดยหลักในการออกแบบมีดังนี้

1.8.4.1 Finding Inspiration Process

ค้นหาแรงบันดาลใจในการออกแบบ

² ที่มาของข้อมูล : มรดกวัฒนธรรมไทลื้อ จากเว็บไซต์ <http://krupaewka.wordpress.com/2012/05/20/hello-world/>

³ ที่มาของข้อมูล : ผ้าทอคุณภาพดีที่บ้านเฮี้ย จากเว็บไซต์ <http://www.nan.doae.go.th/km/nan/nan0036.pdf>

⁴ ที่มาของข้อมูล : การออกแบบเครื่องแต่งกาย จากเว็บไซต์ http://www.nwvoc.ac.th/nwvoc/images/stories/teacher_working/chittima/unit_4.pdf

1.8.4.2 Collecting and Analyzing Process

รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเป็นไปได้ในการออกแบบ และกำหนดแนวคิดหลักในการออกแบบ

1.8.4.3 Designing Process

พัฒนาแบบร่าง ออกแบบลายพิมพ์ รวมถึงเทคนิคบนพื้นผ้าและการตัดเย็บ

1.8.4.4 Prototyping Process

ขึ้นตัวอย่างชิ้นงานเพื่อปรับแก้รายละเอียดและโครงสร้างให้สามารถสื่อสารได้ตรงกับแนวคิดที่กำหนด

1.8.4.5 Finishing and Final Process

เก็บรายละเอียดและตัดเย็บผลงานเสร็จสมบูรณ์

DPRU

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมือง กรณีศึกษา การออกแบบ และพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาแนวคิดในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าโดยใช้ผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในรูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน
 - 2.1.1 ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน
 - 2.1.2 พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน
 - 2.1.3 ประวัติความเป็นมาของชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- 2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย
 - 2.2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย
 - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์
 - 2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอผ้า
 - 2.2.4 หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย
 - 2.2.5 การเลือกใช้ผ้าในการออกแบบเครื่องแต่งกาย
- 2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแฟชั่น
 - 2.3.1 ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ
 - 2.3.2 แฟชั่นกับการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอป่า จังหวัดน่าน

2.1.1 ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน

ปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านกระจายไปทั่วทุกภาคแต่ก็เป็นเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รูปแบบของผ้าจะแตกต่างกันไปตามคตินิยม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีของเชื้อชาติและกลุ่มชน เช่น กลุ่มชนพื้นเมืองล้านนาทางภาคเหนือ นิยมทอผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่มีลวดลายด้วยวิธีการยก และจกเป็นส่วนใหญ่แต่ถ้ากลุ่มชนคนไทยเชื้อสายไทครั่ง ไทพวน และไทยวน และลาวอีสานนิยมทอผ้าด้วยวิธีจกและมัดหมี่ คนพื้นเมืองในภาคใต้นิยมทอผ้ายก เป็นต้น การจัดประเภทของผ้าทอพื้นบ้านในประเทศไทยอาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือการแบ่งประเภทตามวัสดุที่ใช้และการแบ่งประเภทตามวัสดุที่ใช้และการแบ่งประเภทตามวิธีการทอที่แบ่งตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ได้แก่ผ้าฝ้ายและไหม

ฝ้ายเป็นพืชที่ปลูกทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทยเป็นพืชเขตร้อนชอบดินปนทราย และอากาศโปร่ง ไม่ชอบที่ร่ม เส้นใยของฝ้ายจะดูดความชื้นได้ง่ายและเมื่อดูดความชื้นแล้วจะระเหยเป็นไอน้ำดังนั้นเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าฝ้ายจะมีความรู้สึกเย็นสบาย

ไหมเส้นใยไหมได้จากตัวไหมซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไหมกันใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางตัวไหมมีลักษณะคล้ายหนอนเมื่อแก่ตัวจะขดใยหุ้มตัวของมันเอง เรียกว่า รังไหม รังไหมนี้จะนำมาสาวเป็น เส้นไหมแล้วจึงนำไปฟอกด้วยการต้มด้วยด่างและนำมาทอเพื่อให้ได้ เส้นใยไหมหลังจากนั้นจึงนำมาย้อมสีและนำไปทอเป็นผืนผ้าตามที่ต้องการ เส้นไหมมีคุณสมบัติ ลื่นมัน และ ยืดหยุ่นได้

การทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองหลายแห่งยังคงทอลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม โดยเฉพาะในชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ บางกลุ่มที่กระจายตัวกันอยู่ในภาคต่างๆของประเทศไทยศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มหากแบ่งผ้าพื้นเมืองเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน สามารถแบ่งได้ดังนี้

ภาคเหนือ การทอผ้าในภาคเหนือหรือที่เรียกว่าแถบล้านนาได้แก่ จังหวัด เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะกลุ่มชาวไทยโยนกหรือไทยวนและชาวไทยลื้ออันเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของล้านนาไทย เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อเรื่องการตั้งถิ่นฐานในสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขาและมีทางน้ำไหล ผู้หญิงไทยวนและไทยลื้อในปัจจุบันยังรักษาวัฒนธรรมการทอผ้าที่มีรูปแบบและลวดลายสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะการทอชิ้นตีนจก ผ้าขิด และผ้าที่ใช้เทคนิค “เกาะ” เป็นต้นนอกจากชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยอยู่ในแถบภาคเหนือบริเวณล้านนาไทย เช่น ลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ มอญ และไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น แม้ว มูเซอ อีเก้อ เย้า ลีซอ เป็นต้น

ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ต่างก็มีวัฒนธรรมการทอผ้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายและตกแต่งเป็นลวดลายสัญลักษณ์ที่แสดงเอกลักษณ์เผ่าพันธุ์ตนเองทั้งสิ้น

ภาคกลาง การทอผ้าในภาคกลางแบ่งได้เป็นภาคกลางตอนบน ได้แก่ จังหวัด พิษณุโลก พิจิตร อุตรดิตถ์และสุโขทัย ภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี สระบุรี ลพบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี มีกลุ่มไทยวนและไทลาวอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วทั้งภาคกลุ่มชนไทลาวนั้นมีหลายเผ่า เช่น พวน ไช่ง ผู้ไท ครั้ง ฯลฯ ซึ่งอพยพไปตั้งถิ่นเข้ามาอยู่ในไทย กลุ่มชนเหล่านี้ยังรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทอผ้าของผู้หญิงที่ใช้เทคนิคการทำตีนจก และ ชิด เพื่อตกแต่งเป็นลวดลายบนผ้าที่ใช้ใช้ในเทศกาลต่างๆหรือใช้ทำที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า ฯลฯ แม้ว่าในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม

ภาคอีสาน การทอผ้าในภาคอีสานนั้นกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ของภาคอีสานที่มีการกระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆและมีวัฒนธรรมการทอผ้าอันเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาเกือบทุกชุมชนแต่ละกลุ่มแต่ละเผ่าก็จะมีลักษณะและลวดลายการทอผ้าที่เป็นของตัวเองอย่างชัดเจนโดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ ผ้าชิดและผ้าไหมหางกระรอก นอกจากกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวแล้วยังมีชนกลุ่ม อื่นๆเช่น ข่า กระโซ่กะเลิง ส่วย และเขมรสูงโดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายเขมร กระจายอยู่ในบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์และมีประเพณีการทอผ้าที่สวยงามสืบทอดกันมาช้านาน โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์มีหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงหลายบ้านทอผ้าชนิดต่างๆเช่น ผ้าปุมแบบเขมร ผ้าหมีโฮล ผ้าอัมปรม ผ้าลายสาคร เป็นต้น

ภาคใต้ การทอผ้าในภาคใต้มีแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงหลายแห่งโดยเฉพาะแหล่งทอผ้ายกดินเงินดินทอง สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ชาวอาหรับที่มาค้าขายตั้งแต่สมัยโบราณต่อมาฝ้ายกยกทองได้กลายเป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูงของอาณาจักรไทยในภาคกลาง บรรดาพวก เจ้าเมืองและข้าราชการหัวเมืองภาคใต้จึงต่างสนับสนุนให้ลูกหลานและชาวบ้านทอกันอย่างเป็นล่ำ เป็นสันโดยเฉพาะที่เมือง นครศรีธรรมราช เมืองสงขลา และที่ตำบลพุมเรียงอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ล้วนเคยเป็นแหล่งทอผ้ายกที่มีชื่อเสียงมากในอดีตเป็นที่กล่าวขวัญถึงและนิยมกันมากในหมู่ชนนางสมัยอยุธยา ธนบุรี และ รัตนโกสินทร์

การทอผ้าพื้นเมืองทั้ง 4 ภาค ยังคงสืบสานการทอผ้าด้วยลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม ดังจะเห็นได้จากชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนเหล่านี้จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังแสดงออกถึงภูมิปัญญา ความเชื่อ ที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ดังนั้น ผ้าทอพื้นบ้านได้ขึ้นชื่อว่าผ้าไทยจึงมีความผูกพัน

กับวิถีของคนไทยทั่วประเทศในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย บทบาทหน้าที่ของชุมชนในฐานะส่วนหนึ่งของผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม คือหัวใจสำคัญในการอนุรักษ์ผ้าไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการทอผ้านับเป็นงานศิลปะพื้นบ้านที่คนไทยผูกพันเกี่ยวข้อมมาเป็นเวลายาวนานนักวิชาการบางท่านกล่าวว่างานทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมของไทยอย่างหนึ่งที่อาศัยแรงงานฝีมือประดิษฐ์คิดค้นทั้งยังเป็นผลสืบเนื่องจากการสั่งสมประสบการณ์และอุดมการณ์พื้นฐานในการดำรงชีวิตศิลปะการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่มีความแตกต่างกันไปตามคตินิยมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่นของประเทศมีทั้งผ้าพื้นสีเรียบ ๆ และผ้าที่มีลวดลายอันเนื่องมาจากกรรมวิธีที่ประณีต

การทอผ้าพื้นบ้านเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีความประสานสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานเชื้อชาติตลอดจนถึงระบบความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีศาสนาและวัฒนธรรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่มชนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบและเป็นข้อกำหนดในการเลือกใช้วัสดุการออกแบบลวดลายและสีสันทอ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2530) ลวดลายและสีสันทอที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้าเป็นกรรมวิธีในเชิงศิลปะที่ละเอียดอ่อน

ศิลปะผ้าทอมีประวัติอันยาวนานและมีความมั่งคั่งปรากฏอยู่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีการผลิตผ้าทอมาถึงปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบลวดลายและกรรมวิธีในการผลิตแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นอันมีรูปแบบเฉพาะของเชื้อชาติ สิ่งสำคัญการสอดแทรกภูมิปัญญาแห่งงานศิลป์ผสมผสานความประณีตบรรจง แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าผ้าทอพื้นบ้านจึงเป็นศิลปะแห่งภูมิปัญญา ที่แสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนแสดงผ่านทางลวดลายเส้นสีของผ้าที่สอดแทรกความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี อันรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เปรียบเสมือนการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงบนผืนผ้า อีกทั้งเพื่อแสดงออกถึงความเป็นเผ่าพันธุ์ของตน

2.1.2 พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน

ผ้าทอพื้นบ้าน ศิลปะแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีความผูกพันเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรมของไทย ศาสตร์และศิลป์การทอผ้าได้รับการถ่ายทอดและสืบสานต่อกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็น

เอกลักษณ์เฉพาะตน ผ้าทอจึงเป็นมรดกทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีตอันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตปัจจุบัน

ผ้าทอพื้นบ้านเป็นผลงานของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะ และวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคน จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าดินแดนที่เป็นราชอาณาจักรไทยมีการทอผ้ามากกว่า 2,500 ปี ซึ่งการทอผ้าไหมก็พบว่ามี การทอเป็นผืนผ้าตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ ผ้าทอที่สร้างขึ้นครั้งแรกเป็นเพียงผ้าพื้นสีธรรมชาติไม่มีลวดลาย ต่อมาได้มีการสร้างลวดลายผ้าด้วยการพิมพ์ได้มีการค้นพบลูกกลิ้งดินเผาที่มีลวดลาย สมัยก่อนประวัติศาสตร์ของบ้านเชียง สันนิษฐานว่าเป็นลูกกลิ้งสำหรับพิมพ์ผ้า อย่างไรก็ตามหลักฐานที่พบ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผา ภาพเขียนบนผนังถ้ำ เป็นเครื่องมือที่ใช้สันนิษฐานได้ว่า ผ้าสมัยก่อนประวัติศาสตร์มีลวดลายคล้ายกับเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ ลายกันหอย ลายชดเชือด และลายมันตัวคล้ายคลื่น หรือ ก้อนเมฆ ลวดลายเหล่านี้มีการพัฒนาต่อมาจนถึงยุคที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเป็นชนเผ่า และอาณาจักร โดยใช้ลายผ้าเป็นเครื่องหมายของกลุ่มที่แสดงออกถึงความเชื่อผ่านสัญลักษณ์ เช่น ลายนาคร ลายงู ลายหงส์ ลายนกยูง ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงความเชื่อในสมัยสุโขทัย ศิลปะการทอผ้ามีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงยุคที่คนไทยรวมตัวกันเป็นอาณาจักรต่างๆ ได้แก่

- อาณาจักรล้านนาไทย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 20-21 มีการทอผ้าขึ้นเพื่อใช้สอยภายในครอบครัวและเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันปรากฏผ้าอยู่หลายชนิด เช่น ผ้าสีจันทร์ขาวผ้าสีจันทร์แดง และผ้าสีดอกจำปา เป็นต้น
- สมัยสุโขทัย ประมาณ 755 ปี ปรากฏหลักฐานว่าชาวสุโขทัยทอผ้าใช้เองและมีการผลิตผ้าฝ้ายและผ้าไหมสีต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าฝ้ายห้าสีที่เรียกว่า “ผ้าเบญจรงค์” คือ ผ้าสีแดง เหลือง ดำ เขียว และขาว เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงของสุโขทัย และยังมีผ้ายกดอกผ้าสกุลพัสดร์ซึ่งเป็นผ้าขาวเนื้อละเอียดผ้าเล็กดอกเป็นผ้าเนื้อดีและผ้ากรอกซึ่งเป็นผ้าลายกระจังสำหรับพันรอบหน้าผาก เป็นต้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2530)
- สมัยอยุธยา ประมาณ 400 ปี ผ้ามีบทบาทสำคัญ ตั้งแต่การใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม โดยตรงตลอดจนการใช้ผ้าเข้าไปเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ผ่านับว่ามีความสำคัญในการค้าและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นผ้ายังใช้แทนค่าเงินจากหลักฐานพบว่าพระมหากษัตริย์ทรงใช้ผ้าเป็นเครื่องปูนบำเหน็จรางวัล หรือบางครั้งใช้พระราชทานต่างเงินเดือนปะหนเท่านั้น เรียกว่า “ผ้าหวัดรายปี” ซึ่ง ส่วนมากเป็นผ้าสมปักซึ่งทอด้วยไหมเปลาะตรงกลางผ้าเป็นสีมีลวดลาย
- สมัยรัตนโกสินทร์ การทอผ้าในช่วงรัชกาลที่ 1 - 3 มีการทอตามหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่ง ปรากฏหลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 2 มีการให้หัวเมืองต่าง ๆ ทอผ้าชาวส่งให้

หลวงเพื่อย้อมเป็นสบงจีวรถวายพระเนื่องในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ รัชกาลที่ 1 ผ้าทอเหล่านั้นเป็นผ้าฝ้าย พื้นเมืองที่ทอสำหรับใช้สอยในครัวเรือน เป็นผ้าเนื้อหยาบฝีมือไม่ดีนักทั้งนี้เพราะบรรดาคนชั้นสูงและผู้ที่มั่งคั่งจะใช้ผ้า คุณภาพดีจากต่างประเทศ ผ้าทอพื้นบ้านคงเป็นผ้าสำหรับประชาชนทั่วไปเป็น ส่วนใหญ่ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2530) สมัยรัชกาลที่ 5 มีการทอผ้าฝ้ายหรือผ้า ไหมกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งประชาชนปลูกฝ้ายหรือเลี้ยงไหมเพื่อการทอผ้าใน ครัวเรือนประกอบกับมีผ้าจากต่างประเทศเข้ามาขายและราคาถูกไม่จำเป็นต้อง ทอผ้าใช้ก็หาซื้อกันได้ง่ายหลังจากการทำสนธิสัญญาบาวริงแล้วสินค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะผ้าได้เข้ามาขายมากทำให้การหัตถกรรมของเราเสื่อมโทรมลง (นิติ กสิโกศล, 2541 :)

ปัจจุบันจากการเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นพร้อมกับเงินทุนจากต่างประเทศ หลังไหลเข้ามาภายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมทุนนิยมที่เน้นการบริโภคเข้า มาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชนชั้นกลางในสังคมไทยและค่อยๆ แพร่เข้าไปสู่ชาวบ้านในชนบท โดยผ่านสื่อต่างๆ และแรงงานที่อพยพมาทำงานในเมือง ผลของวัฒนธรรมดังกล่าวได้ทำให้ พฤติกรรมการใช้ชีวิต ของผู้คนในสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปมีการบริโภคในสิ่งที่ไม่ จำเป็น กระแสความคิดและการแต่งกายของชาติตะวันตกได้หลังไหลเข้าสู่ประเทศไทยอย่าง ต่อเนื่องจากการนำเข้าไปในรูปแบบของการค้าและการศึกษา จุดเริ่มต้นของการ เสื่อมลงของการใช้ผ้าไทยอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแต่งกายภายในราช สำนัก ที่สำคัญสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2481 - 2487) รัฐบาลได้มีนโยบายในการสร้างชาติด้วยลัทธิ ชาตินิยม เพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติ ไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศ โดยการออกประกาศ “รัฐนิยม” จำนวน 12 ฉบับ (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. 2543 :103) เพื่อสร้างสังคมไทยใหม่ที่ละทิ้งประเพณีและความเชื่อในอดีตหนึ่ง ในนั้นคือการปฏิวัติวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ซึ่งเมื่อบวกกับระบบเศรษฐกิจโลกที่ระบบ ปฏิวัติอุตสาหกรรมประสบความสำเร็จในช่วงนั้นทำให้มีการค้าขาย เครื่องจักรรวมถึงเครื่อง ทอผ้า จึงทำให้กระแสการทอผ้าด้วยมือของไทยไม่เป็นที่นิยมด้วยราคา ต้นทุนที่แตกต่าง รวมถึงระยะเวลาในการผลิตที่สั้นของระบบการผลิตแบบตะวันตก สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการรับวัฒนธรรมสมัยใหม่ของความเชื่อแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันมีผล ต่อรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สำคัญในการทอผ้าพื้นบ้าน

วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามาสู่ประเทศไทยโดยรัฐมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง โดยการ กระทำผ่านแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยเชื่อว่า การ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและประเทศ เป็นทางที่นำไปสู่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชน ซึ่งภายใต้บริบทการพัฒนาไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่างก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ

คนและสังคม ดังเช่น การปรับปรุงระบบการผลิต การใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตใหม่ๆ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการบริโภคในด้านต่างๆ เช่น การรับรู้ข่าวสาร การใช้บริการที่หลากหลาย การรับรู้ความคิด ค่านิยมและความเชื่อใหม่ ๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีความทันสมัยและเป็นสากล สิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลสู่สังคมแห่งการบริโภคอันมีผลกระทบต่อผ้าทอพื้นบ้าน ก่อให้เกิดความจำเป็นในการปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลง แต่ละท้องถิ่นต้องพัฒนาคุณภาพของผ้าทอไปพร้อมๆ กับการสืบทอดมรดกแห่งภูมิปัญญาให้เชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นระบบทุนนิยม จากเดิมเป็นการเชื่อมโยงวิถีชีวิตภายในชุมชน แต่หากกล่าวถึงปัจจุบัน คือ การอยู่รอดในสังคมเพราะการดำรงอยู่ของผ้าทอกับการใช้เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันสำหรับคนไทยคงใช้ไม่ได้สำหรับสังคมปัจจุบัน ผ้าทอพื้นบ้านกลายเป็นผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่หลายคนรู้จักในนามสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่สำคัญมีการพัฒนาผ้าทอในแต่ละท้องถิ่นกันอย่างต่อเนื่องงานวิจัยหลายชิ้นแสดงถึงการอนุรักษ์และพัฒนาผ้าทอให้มีพื้นที่อยู่ในกระแสของสังคม แต่พื้นที่ของผ้าทอพื้นบ้านกลับถูกจำกัดพื้นที่อยู่ตรงสินค้าพื้นเมืองที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ พื้นที่ของการเป็นปัจจัย 4 น้อยลง เพราะกระแสการบริโภคสินค้าแฟชั่นมีบทบาทและมีน้ำหนักในพื้นที่ของปัจจัย 4 มากกว่า จนทำให้ผ้าทอมีบทบาทอยู่เพียงกลุ่มคนบางกลุ่มหรือการใช้เพื่องานพิธีสำคัญๆ เท่านั้น การอนุรักษ์จึงเกิดขึ้นจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงชุมชนผู้สร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างผ้าทอเพื่อการดำรงอยู่บนวิถีการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผ้าทอพื้นบ้าน เปรียบเสมือนงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจากถักทอเส้นใยผสมกับสีสันทันและลวดลายที่บอกถึงประเพณีและความเชื่อของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น อันก่อให้เกิดสุนทรียะแห่งความงามที่มีรากฐานความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละชาติพันธุ์ หากกล่าวถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับ สุนทรียศาสตร์ในกระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอพื้นบ้านสามารถกล่าวถึงที่มาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดเริ่มแรก คือ เกิดจากความคิดของผู้สร้างสรรค์โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ในการพบเห็นสิ่งรอบตัว อาทิเช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ลวดลายรวมถึงสีสันทันเพื่อใช้แทนสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านทางการร้อยเรียงเส้นใยผสมผสานกับความเชื่อของชาติพันธุ์
2. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดพื้นฐาน คือ เกิดจากความคิดที่ได้รับพัฒนาจากความคิดขั้นพื้นฐานโดยการพัฒนารูปแบบและลวดลายขึ้น ซึ่งอาจอาศัยความคิดที่เป็นนามธรรมสร้างสรรค์รูปทรงให้เป็นรูปธรรมขึ้น

เพื่อแสดงถึงแนวคิดและความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านทาง ลวดลายบนผืนผ้า

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดที่มีประชากรหลายชนเผ่าอาศัยอยู่ มีวิถีชีวิตและ วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นโดยเฉพาะการทอผ้าที่เอกลักษณ์ชนเผ่าในอดีตการทอ ผ้าเพื่อใช้ในครัวเรือนและมีการสืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น เมื่อบุคคลภายนอกเข้ามาพบเห็น จึงเกิดความสนใจและสั่งซื้อนำไปใช้ จนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ จึงเกิดรวมกลุ่มการ พัฒนาการทอผ้าเพื่อจำหน่ายตามชุมชนต่างๆ

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบผ้าฝ้ายทอชุมชนบ้านเฮี้ย

ที่มา : <http://www.otoptoday.com>

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านเฮี้ย หมู่ 1 ตำบลศิลาแลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน เป็นการรวมกลุ่มผู้มีฝีมือทอผ้าไทลื้อ เมื่อปี 2536 มีสมาชิกในปัจจุบัน จำนวน 103 คน มี กิจกรรมการผลิตที่หลากหลายสอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดในปัจจุบันและอนาคต มีทั้ง การทอผ้าเป็นผืนจำหน่ายการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปบุรุษและสตรี ตลอดจนการผลิตของใช้ จากผ้าทอจำหน่าย

2.1.3.1 หลักคิด/วิธีคิดในการพัฒนา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านเฮี้ย เป็นกลุ่มที่สืบทอดแนวความคิดจาก วัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานภูมิปัญญาสากลที่มีเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้าร่วม สร้างหลักคิดการผลิตการจำหน่ายและการบริหารกลุ่มที่สมดุล และอยู่รอดในระยะยาว ดังนี้

2.1.3.1.1 การบริหารกลุ่มยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. การสร้างกรอบแนวคิดพึ่งพาตนเอง ด้วยการวางแผนการพึ่งตนเองที่มีการระดมทุนกลุ่ม การซื้อการขายในระบบกลุ่ม การสร้างสมดุลงบประมาณการผลิตและการตลาด
2. มีการกำหนดเป้าหมายและศักยภาพการพึ่งตนเองด้วยการจัดทำแผนที่พอเพียง กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องตลาด
3. มีการเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานของกลุ่ม ด้วยพื้นฐานองค์ความรู้ของชุมชน เช่น วิถีการทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติ และมีศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม
4. การสร้างจิตสำนึกของสมาชิกด้วยการปรับวิธีคิดที่มีความร่วมมือร่วมใจความเอื้ออาทร สร้างคุณธรรม จริยธรรมด้วยการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ
5. การสร้างเครือข่ายแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือการผลิตและการตลาด

2.1.3.1.2 การผลิตที่หลากหลาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านเฮี้ย มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและเพื่อปรับตัวสร้างความเจริญก้าวหน้าและสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มอยู่รอดในระยะยาว มีกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. การผลิตผ้าทอ เป็นผ้าทอไหมลื้อที่มีลวดลายโบราณและลวดลายประยุกต์ เช่น ผ้าทอเป็นผืน ผ้าขาวม้า ผ้ามัน ผ้าคลุมไหล่ ผ้าปูโต๊ะ ผ้าชิ้นมัน ผ้าชิ้นก่าน ผ้าชิ้นป่อง ผ้าตุ่ง
2. การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นการผลิตสินค้าของกลุ่มที่มีการประยุกต์มาจากผ้าทอ
3. การผลิตของใช้จากผ้าทอ โดยการนำผ้าทอมาแปรรูปและการนำเศษผ้าทอที่เหลือจากการแปรรูปเสื้อผ้ามาจัดทำ เช่น กระเป๋าใส่โทรศัพท์ ถุงย่าม โคมไฟฟ้า ฯลฯ

2.1.3.1.3 การตลาดนำการผลิต

มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายตามความต้องการลูกค้า พัฒนาศักยภาพกลุ่มให้เป็นนักขายมืออาชีพ ศึกษาข้อมูลการตลาดอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการขายปลีกขายส่งและฝากขาย สร้างคุณธรรมสินค้าด้วยการรักษาคุณภาพสินค้า

2.1.3.2 องค์ความรู้ที่โดดเด่นของกลุ่ม

2.1.3.2.1 การทอผ้าไทลื้อ การทอผ้าไทลื้อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านเฮี้ย ที่เริ่มตั้งแต่การนำเส้นด้ายมารอ ต่อเส้นให้ยาว นำไปขึ้นกี่ขนาดตามวัตถุประสงค์ สืบหูกเป็นการต่อเส้นตามความต้องการ ดำเนินการทอทำการเก็บมุกแกะลวดลาย ใส่เขา ทอเชิงชาย ทอผ้าได้เป็นผืนรอการจำหน่ายและแปรรูปต่อไป

ภาพที่ 2.2 แสดงลักษณะการทอผ้าไทลื้อ

ที่มา : <http://www.openbase.in.th/>

2.1.3.2.2 การย้อมสีเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ เป็นการใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและลดภาวะโลกร้อน มีการดำเนินการดังนี้

- วัสดุที่ใช้: เปลือกไม้ ใบไม้
- เลือกสี : สีเขียว เช่น ใบสาบเสือ ใบมะม่วงเขียวเสวย, สีแดง เช่น เปลือกประตูแกนต้นฝาง ครั่ง ลูกต้นหมาก, สีดำจากต้นมะเกลือ, สีเหลืองจากใบหูกวาง
- วิธีการย้อมสี
 - 1) นำวัสดุเปลือกไม้ ใบไม้ มาต้มน้ำให้เดือด นาน 1 ชั่วโมง
 - 2) นำเส้นด้ายแช่ในน้ำเย็นให้น้ำเข้าทั่วถึงและล้างไขมันออก
 - 3) นำเส้นด้ายมาผึ่งลมพอรอบๆ แล้วนำไปลงพื้นด้วยน้ำต้มใบยูคาลิปตัส จะได้สีพื้นเป็นสีครีม
 - 4) นำมาผึ่งลมให้เย็น แล้วจึงนำไปลงสีที่ต้มไว้
 - 5) ผึ่งให้เย็น ล้างสีด้วยน้ำสะอาด

- 6) ตากให้แห้งหรือนำไปปั่นด้วยเครื่องซักผ้าให้แห้ง
- 7) ใช้น้ำยาปรับผ้าให้เส้นด้ายนุ่ม และนำไปทอดตามต้องการ

2.1.3.3 กระบวนการคิดในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนากลุ่ม

2.1.3.3.1 การบริหารจัดการกลุ่ม มีการวางแผนการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการประชุมประจำเดือนอย่างสม่ำเสมอ แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจน ใช้บุคลากรให้ถูกกับงาน มีการทำบัญชีชัดเจน และการดำเนินงานในระบบกลุ่ม

2.1.3.3.2 กระบวนการผลิต ดำเนินกิจกรรมการผลิตที่หลากหลายตามความต้องการตลาดสร้างเครือข่ายกลุ่มดำเนินการผลิต รักษาคุณภาพสินค้าที่ดีและตลอดเวลา

2.1.3.3.3 กระบวนการตลาด ยึดการตลาดนำการผลิต สร้างนักการตลาดมืออาชีพของกลุ่มมีกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าโดยตรง สร้างศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าของตนเอง

2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกาย หมายถึง สิ่งที่มนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกายการแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์สามารถค้นคว้าได้จากหลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้้นำให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกายซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัย

การออกแบบเครื่องแต่งกาย หมายถึง การออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นการสร้างสรรค์ไปตามแนวคิดของนักออกแบบ โดยอาศัยแนวความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับบริบททางสังคม หรือ แนวโน้มแฟชั่น ซึ่งแนวคิดในการสร้างสรรค์อาจเกิดขึ้นใหม่หรือการดัดแปลงจากเครื่องแต่งกายที่เป็นที่นิยมอยู่หรือเคยได้รับความนิยมในอดีต

การออกแบบเครื่องแต่งกายเกิดขึ้นมามนุษย์ถือกำเนิดขึ้นโดยเกิดจากการดำรงชีวิตไปตามบริบท ร่วมกับการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการพัฒนาารูปเครื่องแต่งกายในแต่ละยุคสมัย

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติเช่น ใบไม้ ใบหญ้า หนังสัตว์ ขนนก ดิน สีต่าง ๆ ฯลฯ มนุษย์บางเผ่าพันธุ์รู้จักการใช้สีที่ทำมา

จากต้นพืชโดยนำมาเขียนหรือสักตามร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องตกแต่งแทนการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายต่อมามนุษย์มีการเรียนรู้ถึงวิธีที่จะดัดแปลงการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติให้มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการแต่งกายเช่น มีการผูก มัด สาน ถัก ทอ อัด ฯลฯ และมีการวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงการรู้จักใช้วิธีการตัดเย็บ ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้รูปแบบเครื่องแต่งกายแตกต่างกัน ดังนี้

1. สภาพภูมิอากาศประเทศที่อยู่ในภูมิอากาศแคว้นอาร์คติก ซึ่งมีอากาศที่หนาวเย็นมากมนุษย์ในแถบภูมิภาคนี้จะสวมเสื้อผ้าซึ่งทำมาจากหนังหรือขนสัตว์เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายส่วนในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนอบอ้าวเสื้อผ้าที่สวมใส่จะทำจากเส้นใย ซึ่งทำจากฝ้าย แต่ในทวีปแอฟริกาเสื้อผ้าไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการป้องกันการจากสภาพอากาศแต่เขากลับนิยมใช้พวกเครื่องประดับต่างๆที่ทำจากหินหรือแก้วสีต่างๆซึ่งมีอยู่ในธรรมชาตินำมาตกแต่งร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องรางหรือเครื่องป้องกันตัว

2. ศัตรูทางธรรมชาติในภูมิภาคเขตร้อนมนุษย์จะได้รับความรำคาญจากพวกสัตว์ปีกประเภทแมลงต่างๆจึงหาวิธีขจัดปัญหาโดยการใช้โคลนพอกร่างกายเพื่อป้องกันจากแมลง ชาวฮาวายเอี้ยนแถบทะเลแปซิฟิก สวมกระโปรงซึ่งทำด้วยหญ้า เพื่อใช้สำหรับป้องกันแมลงแต่ก็ได้กลายเป็นที่เก็บแมลงเสียมากกว่าชาวพื้นเมืองโบราณของญี่ปุ่นรู้จักใช้กางเกงขายาวเพื่อป้องกันสัตว์และแมลง

3. สภาพของการทำงานและอาชีพหนึ่งสัตว์และใบไม้สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตรายจากภายนอก เช่นการเดินป่าเพื่อหาอาหาร มนุษย์ก็ใช้หนังสัตว์และใบไม้สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตรายจากภายนอก เช่นการเดินป่าเพื่อหาอาหาร มนุษย์ก็ใช้หนังสัตว์และใบไม้เพื่อป้องกันการถูกหนามเกี่ยวหรือถูกสัตว์กัดต่อย ต่อมา สามารถนำเอาใยจากต้นแฟลกซ์ (Flax) มาทอเป็นผ้าที่เรียกกันว่า ผ้าลินิน เมื่อความเจริญทางด้านวิทยาการมีมากขึ้นก็เริ่มมีสิ่งทีผลิตเพิ่มขึ้นอีกมากมายหลายชนิด สมัยศตวรรษที่19 เสื้อผ้ามีการวิวัฒนาการเพิ่มมากขึ้น มีผู้คิดประดิษฐ์เสื้อผ้าพิเศษเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สวมใส่ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานประเภทต่างๆเช่น กลาสีเรือล่าปลาวาฬ คนงานเหมืองแร่ เกษตรกร คนงานอุตสาหกรรม ข้าราชการทหาร ตำรวจพนักงานดับเพลิง เป็นต้นอันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติงานทำให้ความต้องการของมนุษย์ในด้านเสื้อผ้ามีมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันนี้เสื้อผ้าที่ผลิตขึ้นมานั้นได้มีการปรับปรุงและตกแต่งพิเศษเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ เช่น ทนต่อการซักและทำความสะอาดไม่เป็นสีไฟฟ้า ไม่ดูดซึมน้ำ และไม่เป็นตัวนำความร้อน เป็นต้น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาเมื่อมนุษย์มีสติปัญญามากยิ่งขึ้น มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชนและจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะนี้เองจึงจำเป็นต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในอันที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขโดยไม่มีการรุกรานซึ่งกันและกันจากการปฏิบัติที่กระทำสืบต่อกันมาในที่สุดได้กลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมขึ้นเครื่องประดับต่างๆ เช่น ขนนก หนังสัตว์ หรือทาสีตามร่างกาย มีการสักหรือ

เจาะบางครั้งก็วาดลวดลายตามส่วนต่างๆของร่างกายเพื่อนแสดงฐานะหรือตำแหน่งซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีหลงเหลืออยู่ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวพื้นเมืองของประเทศต่างๆศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการแต่งกายด้วยเหมือนกัน ในสมัยสงครามทางศาสนา เช่น สงครามครูเสด ซึ่งเป็นสงครามที่ยืดเยื้อนานกว่า 300 ปีการสงครามที่ยาวนานทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชาติเกิดขึ้นทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมซึ่งกันและกันตามมา ในสมัยโบราณเมื่อมีการเฉลิมฉลองประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น การเกิด การตาย การเก็บเกี่ยวพืชผล หรือเริ่มมีการสังคมกับกลุ่มอื่นๆก็จะมีพิธีประดับหรือตกแต่งร่างกายให้เกิดความสวยงามด้วย

5. ความต้องการดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้ามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเจริญเติบโตขึ้นย่อมมีความต้องการความสนใจจากเพศตรงข้ามโดยจะมีการแต่งกายเพื่อให้เกิดความสวยงามมีการจับจ่ายใช้สอยในเรื่องเสื้อผ้ามากยิ่งขึ้นผู้ที่ทำหน้าที่สนองความต้องการนี้ดีที่สุดก็คือ นักออกแบบเสื้อผ้าซึ่งได้พยายามออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามระดับของสังคมและเศรษฐกิจของผู้สวมใส่

6. เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์แต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดการแต่งกายที่แตกต่างกันออกไปสังคมทั่วไปมีหลายระดับชนชั้น มีการแบ่งแยกกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ชนชั้นระดับเจ้านายชาวบ้าน และกรรมกรการแต่งกาย สามารถบอกได้ถึงสถานภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

เดิมเมื่อมีการพูดถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มคนหรือชุมชนมักใช้คำว่าเอกลักษณ์ แต่ปัจจุบันนิยมใช้คำว่าอัตลักษณ์ เนื่องจากความหมายของคำว่าเอกลักษณ์จะสะท้อนในแง่มุมที่มีอยู่หนึ่งเดียว อันเดียว แต่ในความเป็นจริง กลุ่มคนหรือชุมชน มีได้หลายเอกลักษณ์ ดังนั้นในปัจจุบันจึงนิยมใช้คำว่าอัตลักษณ์ หรือความเป็นตัวตนมากกว่าเอกลักษณ์

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ “อัตลักษณ์” พบว่า ได้มีการกล่าวถึง “อัตลักษณ์” ที่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเดิมนั้นเป็นที่เข้าใจว่า “เอกลักษณ์” และ “Identity” เป็นคำเดียวกันที่แสดงให้เห็นคุณสมบัติของคนหรือสิ่งหนึ่ง และเป็นคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้สิ่งนั้นโดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างจากสิ่งอื่น แต่ในทางสังคมศาสตร์ปัจจุบัน แนวโน้มทางทฤษฎียุคหลังสมัยใหม่ (Post Modernism) วิธีคิดในกระแสหรือถอนความเชื่อเกี่ยวกับคุณสมบัติที่เป็นแกนของปัจเจกภาพ ความเป็นปัจเจกกลายเป็นเรื่องของการนิยามความหมาย ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท มีได้หมายถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวอีกต่อไป ดังนั้นจึงใช้คำ “อัตลักษณ์” แทนคำว่า “เอกลักษณ์” ใน

ความหมาย Identity ในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) มองว่าการก่อรูปของอัตลักษณ์เป็นกระบวนการตลอดทั้งชีวิต ดังนั้นอัตลักษณ์ของอีริกสัน จึงเน้นบูรณาการและดุลยภาพของพลังที่ขัดแย้งกัน อัตลักษณ์จึงเป็นความต่อเนื่องของคุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของคนๆหนึ่ง และอิทธิพลของแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการกระทำระหว่างกันเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) มีผลต่อแนวคิดว่าด้วยความเป็นอัตลักษณ์ ดังที่จูดิทเซอร์นี่ (Judith Cherni) ได้กล่าวไว้ใน Social Local Identities ว่านักทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมได้เชื่อมโยงคำอธิบายของ “อัตลักษณ์” ว่ามีพื้นฐานมาจาก “Self” หรืออัตตาทางสังคม ที่มีความหมาย 2 ส่วนที่สำคัญ กล่าวคือ ประการแรก การเป็น “Member's identity” ส่วนนี้เป็นสำนึกของการเป็นสมาชิก ที่บุคคลนั้นมีตัวตนอยู่ รวมทั้งการเป็นเจ้าของหรือความรู้สึกนึกคิดที่เป็นส่วนของกลุ่ม ประการที่สอง มีความหมายเชิงอุดมการณ์ (Ideology) ที่เป็นโลกทัศน์ (Worldview) ในการมองสิ่งต่างๆของกลุ่มที่มีตำแหน่งในสังคมอย่างไรก็ตาม Cherni ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ “อัตลักษณ์” ต่อไปอีกว่าในการอธิบายหรือตีความเรื่อง “อัตลักษณ์ทางสังคม” นั้นควรเน้นในการพิจารณาความสัมพันธ์ของปฏิกริยาโต้ตอบ (Reflexive action) การยอมรับของกลุ่มในด้านระบบการแสดงสัญลักษณ์ร่วมกัน การให้ความหมายร่วมกัน รวมทั้งทัศนคติและกฎระเบียบที่ถูกสร้างขึ้นมาร่วมกัน ทั้งนี้พิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าว จะเป็นการให้คำอธิบายต่อปรากฏการณ์ทางสังคมในด้านการสร้างตัวตน การสร้างพื้นที่ การต่อสู้และพลังทางสังคม ตลอดจนการจัดวางจิตสำนึกทางบุคคลและกลุ่มในสังคม (อัจฉรา สโรบล, 2549) ซึ่งในความเป็นอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยอง มีสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นอัตตาหรือสัญลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นผ้าทอไทยอง โดยมีลวดลายมาจากคติ ความเชื่อ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนสมัยก่อน และต้องการเชื่อมโยงกับคนในกลุ่มหรือทางสังคมให้ยอมรับความเป็นอัตตาของผ้าทอไทยองผ่านทางลวดลายของผ้าทอ

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2540,ระบบออนไลน์) กล่าวว่าไว้ว่า อัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งก่อสร้างทางสังคม (Social construct) นอกจากนี้วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งหยุดนิ่งหรือตายตัว หากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circle of culture) ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิต (Produced) ให้เกิดขึ้นสามารถถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านี้ และทั้งนี้ยังมีการสร้าง ความหมายต่างๆ (Creating Meaning) ผ่านทางระบบต่างๆของการ

สร้างภาพตัวแทน (Symbolic system of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกได้ หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา

นัทธนัย ประสานนาม (2545,ระบบออนไลน์) กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ (Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือการระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาคนอื่น คำว่า “อัตลักษณ์” มีความแตกต่างจากคำว่า “บุคลิกภาพ” เนื่องจากบุคคลอาจมีความเหมือนกันได้ในแง่ของบุคลิกภาพ เช่นการมีนิสัยหรือลักษณะบางอย่างที่อาจจะเหมือนกันได้ แต่การณ์เหมือนกันในด้านอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความรู้สึกร่วมกันในด้านการตระหนักรู้ (Awareness) บางอย่างเกี่ยวกับตัวตนของเรา หมายถึงการยอมรับในความเป็นตัวตน ประกอบเข้ากับการแสดงตัวตน (Making oneself) ให้เห็นว่ามีแตกต่างอย่างไรกับกลุ่มอื่นหรือบุคคลอื่น

แนวคิดอัตลักษณ์ ที่กล่าวถึงอัตลักษณ์กับการสร้างตัวตนในบริบทโลกาภิวัตน์ โลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่เป็นบริบทเท่านั้น แต่มันยังเป็นหัวใจหลักของการเกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน การปฏิวัติของระบบการสื่อสารคมนาคมได้ทำลายความต่างในเรื่องของมิติพื้นที่และมิติเวลา ทำให้การติดต่อสัมพันธ์กันถี่และเข้มข้นขึ้นทำให้โลกดูหดแคบเข้า ทำให้การหิวยืมผสมผสานทางวัฒนธรรมซับซ้อนและหลากหลาย สิ่งเหล่านี้กระทบต่อจิตสำนึกของตนเอง ทำให้เกิดการทบทวนค้นหาตำแหน่งของตนเอง ในอีกทางหนึ่งการทบทวนและการสร้างความหมายใหม่ๆแก่อัตลักษณ์ นำไปสู่การเสนอคำนิยามและแบบแผนชีวิตแบบใหม่ขึ้นมา ทำให้การสร้างภาพลักษณ์กลายเป็นส่วนสำคัญของระบบบริโภคนิยม และการเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึกและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง (Sucheep,2552)

การที่เราเลือกนิยามความหมายของตนเองและแสดงตนเองต่อบุคคลหรือสังคมว่าเราเป็นใครนั้น เป็นกระบวนการของการเลือกใช้และแสดงออกซึ่งจะทำให้รู้ว่าเราเหมือนหรือต่างจากคนอื่นหรือกลุ่มอื่นอย่างไรโดยผ่านระบบของการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งเป็นสิ่งที่ประกอบกันทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกภายในตัวเราและกระบวนการของโลกภายนอกที่เราเกี่ยวพัน เพราะมนุษย์เลือกใช้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายที่

เกี่ยวกับตนเองทั้งในกระบวนการที่เขาสัมพันธ์กับโลกและในส่วนของตนเองที่มันซ้อนทับกันอยู่ ดังนั้นจึงมีการจัดแบ่งประเภทของอัตลักษณ์เป็น 2 ระดับคือระดับอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และระดับอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) เช่นการที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และตำแหน่งทางสังคมให้กับเรา บทบาทความเป็นลูก ความเป็นเพื่อน หรือตำแหน่งในที่ทำงาน ระบบคุณค่าที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด ทำให้เราเรียนรู้และเลือกที่จะนิยามตนเองให้เหมาะสมในสังคม และมีการเคลื่อนไหวปรับเปลี่ยนไปตามบริบท เช่นเมื่ออยู่ในครอบครัวก็จะมีบทบาทเป็นลูก เป็นพี่น้อง บางครั้งบทบาทและตำแหน่งอาจซ้อนทับกัน เช่นเราเป็นนักศึกษาในขณะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน เป็นต้น สัญลักษณ์ที่เลือกหยิบมาใช้ในการนิยามตนเองทั้งต่อสังคมและต่อตัวเองนั้นเกิดขึ้นได้โดยผ่านระบบสร้างการแทนความจริง (Representation) เพราะการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่างๆ จะกระทำโดยผ่านระบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายรูปแบบ เช่นบุคคลเลือกแต่งกายเพื่อแสดงความเป็นสมาชิกของสถาบันหรือแต่ละสถานศึกษามีการเลือกใช้สี สัญลักษณ์หรือเครื่องแบบที่ต่างออกไป ก็เพื่อแสดงความเป็นตัวตนให้กับบุคคลรับรู้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่เรามองตัวเราและพยายามเลือกนิยามความหมายเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล กับสิ่งที่คนอื่นมองเห็นในตัวเราว่าอย่างไรนั้นมันอาจไม่สอดคล้องกันเสมอไป

อัตลักษณ์เกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ทั้งระหว่างบุคคลในสังคมและภายในตัวบุคคลเองในแต่ละบุคคลอาจมีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย แต่จะมีการเลือกเอาเพียงอัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่งที่ตนยอมรับเพื่อนำมาใช้ภายหลังได้เงื่อนไขของบริบทในช่วงเวลาและพื้นที่ และอัตลักษณ์นี้อาจถูกกำหนดได้ทั้งจากบุคคลเป็นผู้กำหนดตนเองหรือถูกกำหนดตนเองหรือถูกกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลโดยสังคมได้การกำหนดอัตลักษณ์นี้เกิดขึ้นบนกระบวนการคิดเกี่ยวกับระบบของความแตกต่าง ระบบของความหลากหลาย และการตั้งคำถามว่าอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นนั้นมีความเชื่อมโยงกับสังคมอย่างไร

ดังนั้นอัตลักษณ์กับสังคมจึงเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก เนื่องจากการนิยามความเป็นตัวตนของอัตลักษณ์นั้นต้องมีการอ้างอิงกับสังคม แม้จะเป็นในระดับตัวบุคคลก็ยังคงมีการนิยามตนเองว่ามีตำแหน่งที่ หรือมีบทบาทอย่างไรในสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ ดังเช่นกลุ่มส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือไทยอง บ้านร่องกอกข้าว ตำบลบวค่าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้พยายามที่จะสร้างความเป็นตัวตนของตนเอง โดยผ่านทางผ้าฝ้ายทอมือไทยองทางด้านลวดลายที่มีความหมายและมีผลต่อจิตใจ วิถีชีวิต ผ่านสัญลักษณ์ลวดลาย

ผ้าทอดั้งเดิมของไทยอง ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อที่บุคคลภายนอกจะรับรู้ถึงความ เป็นตัวตนของผ้าฝ้ายทอมือไทยอง

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอผ้า

2.2.3.1 ภูมิปัญญาการทอผ้า

สุภัทรา โอพาริกเดช (2536:ระบบออนไลน์) ได้กล่าวว่า ผ้าและงานทอผ้า นับเป็นผลงานของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของ ผู้คนในโลกนี้ จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พบว่าดินแดนซึ่งเป็นราชอาณาจักรไทยอยู่ที่นี่ มีการทอผ้าขึ้นใช้มา แล้วไม่ต่ำกว่า 2,500 ปี โดยชุมชน ที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในเขตแหลมทองนี้ แม้แต่ใหม่ก็พบว่ามีการนำมาทอ เป็นผืนผ้าตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงที่พบว่ามี การทอผ้าไหมมาก่อนที่จีนจะนำไปทอเป็นผ้าไหมจนแพร่หลายไปทั่วโลก

การทอผ้าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่คนไทยรุ่นปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ใน สมัยก่อน ผู้หญิงไทยจะทำเครื่องใช้ต่างๆในบ้านเอง งานสำคัญอย่างหนึ่งคือการทำ เสื้อผ้า ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ไว้ใช้กันในครอบครัว ในพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเกิด การ บวช การแต่งงาน การตาย ก็ต้องใช้ผ้า ผ้าทอจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตคนไทย เช่นเดียวกับงานวิจัยของทศวรรษ ธิมาคำ (2553) เรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญา พื้นบ้านล้านนาเรื่องการทอผ้ายกดอกลำพูน พบว่า มนุษย์สามารถผลิตผ้าชนิดต่างๆ ที่มีคุณภาพและมีสีสันขึ้นอย่างมาก ศิลปะเกี่ยวกับการทอผ้าหรือการผลิตผ้า คงสืบ ต่อเรื่อยมาจนถึงยุคที่คนไทยรวมตัวกันตั้งเป็นอาณาจักรต่างๆขึ้น ตั้งแต่อาณาจักร ล้านนาไทย (พุทธศตวรรษที่ 18-24) อาณาจักรสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ 19-24) และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ตั้งแต่ พ.ศ. 2325 จนถึงปัจจุบัน) ซึ่งในอาณาจักรล้านนา ไทยนั้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แสดงว่ามีการทอผ้าขึ้นใช้ทั่วไป ทั้งที่ทอใช้สอย ในครอบครัว และเป็นสินค้าซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน

กรรมวิธีและเทคนิคในการทอผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆ เป็นเทคนิคและ ความสามารถของแต่ละคน หลักใหญ่ของการทอผ้าก็คือ การนำเส้นฝ้ายหรือไหมมา ขัดกันให้เป็นลายโดยซึ่งเส้นกลุ่มหนึ่งเป็นหลัง เรียกว่า เส้นตายยืนแล้วใช้อีกเส้นหนึ่ง เรียกว่าเส้นด้ายพุ่ง สอดตามขวางของเส้นยืน เมื่อสานขัดกันก็เกิดลวดลายต่างๆ

ผ้าบางชนิด ผู้ทอจะคิดหาวิธีสอดสีสลับกัน บางวิธีก็จะจับผูกและมัดให้เป็นช่วงๆหรืออาจจะยกด้ายที่ทอเป็นระยะๆ ทำให้เกิดลวดลายสวยงาม ผู้ทอต้องสามารถนำมาประสานกันได้อย่างเหมาะสมเจาะจงงามแสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถของชาวชนบทเป็นอย่างดีผ้าทอมือจึงมีเทคนิคการทอและความสวยงามเป็นที่สุด ผ้าทอของชาวบ้านมีรูปแบบ ระเบียบลายที่บ่งชี้ถึงกลุ่มของคนไทยสายต่างๆ ได้ ผ้าชิ้นที่นุ่ง ก็มีการทอให้แตกต่างกัน สามารถบอกได้ว่า หญิงคนใดยังเป็นโสดและหญิงคนใดแต่งงานแล้ว ผ้าชิ้นของหญิงมีสามีจะเป็นชิ้นที่นำผ้าสามชิ้นมาต่อกัน แบ่งเป็นส่วนบน ส่วนล่าง และส่วนเชิงแต่ละส่วนจะทอเป็นลวดลายแตกต่างกัน ทั้ง 3 ส่วน ผ้าชิ้นของผู้หญิงสาวจะเป็นผ้าผืนเดียวกันตลอดทั้งผืน อาจใช้วิธีมัดหมี่เป็นดอกเป็นลวดลายอย่างเดียวสวยงามมาชายผ้าชิ้น แทบทุกผืนจะมีวิธีทำลวดลายแปลกๆ เช่น อาจจะทำไหมสลับกับผ้าฝ้ายในรูปแบบของการทอผสมปัก กลายๆ แต่แทนที่จะใช้เข็มปัก เขาจะใช้ขนเม่นทำลวดลาย วิธีนี้เขาเรียกว่า จก แต่ละบ้านจะมีลวดลายของตน ผ้าตีนจกที่นิยมกันมากคือ ผ้าตีนจกของหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย เป็นศิลปะพื้นบ้านลวดลายสวยงาม สีสงาม งานปราณีตนอกจากผ้ามัดหมี่ ผ้าจกแล้ว ยังมีผ้าแพรวาซึ่งใช้เป็นผ้าคลุมไหล่ หรือผ้าห่มเฉียงไหล่ผ้าลิตีดิซึ่งมีลวดลายเดียวกันตลอด นิยมใช้ทำหมอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง ผ้ายกดอก เป็นศิลปะการทออีกแบบหนึ่งคล้ายกับผ้าขิดแต่จะทอด้วยไหมทั้งผืน และยกด้นเงินหรือด้นทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีชื่อเสียงในการทอผ้ายกดอก เรียกว่า ผ้ายกเมืองนครผ้าพื้นและผ้าอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นผ้าทอใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า เป็นสันขั้ดตาตารางหรือเป็นลายธรรมดา (หมวด ๓ มปปัญญา เรื่องราวการทอผ้า, 2555:ระบบออนไลน์)

2.2.3.2 วัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า

วัตถุดิบ ที่นิยมนำมาใช้ทอผ้า ได้แก่ ไหม ฝ้าย และขนสัตว์นั้น นักวิชาการเชื่อกันว่า มีกำเนิดจากดินแดนอื่นนอกประเทศไทย ไหมนั้นเชื่อว่ามีต้นกำเนิดมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วนำมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น อินเดีย รวมทั้งดินแดนต่างๆในเอเชีย และยุโรป ส่วนฝ้ายเชื่อกันว่าอาจมาจากอาหรับและเผยแพร่มาใช้กันอย่างกว้างขวางในดินแดนก่อน จึงเข้ามาในแถบประเทศไทย และประเทศใกล้เคียงภายหลัง จนกลายเป็นพืชพื้นเมืองในแถบนี้ไป สำหรับขนสัตว์เป็นวัสดุที่เหมาะสมกับอากาศหนาว เชื่อกันว่านำมาใช้ทำผ้าในยุโรปตอนเหนือก่อน แล้วจึงแพร่หลายไปสู่ดินแดนอื่นๆ (วัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า, 2555:ระบบออนไลน์)

2.2.3.3 การทอผ้าแบบพื้นบ้าน พื้นเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ

ในปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองหลายแห่งยังทอวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม โดยเฉพาะในชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ บางกลุ่มที่กระจายตัวกันอยู่ในภาคต่างๆของประเทศไทย ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนเหล่านี้จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ หากจะแบ่งผ้าพื้นเมืองของกลุ่มชนเหล่านี้ตามภาคต่างๆเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ก็อาจแบ่งคร่าวๆได้ดังนี้(ศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองของไทยในปัจจุบัน, 2554: ระบบออนไลน์)

1. การทอผ้าในภาคเหนือแถบล้านนาไทย
2. การทอผ้าในภาคกลาง ในภาคกลางตอนบน
3. การทอผ้าในภาคอีสาน
4. การทอผ้าในภาคใต้

2.2.3.4 ลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าไทย

ผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองของไทยที่ทอกันตามท้องถิ่นต่างๆในปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยลวดลายและสัญลักษณ์ต่างๆมากมาย ซึ่งผู้ใช้ผ้าในยุคปัจจุบันอาจไม่เข้าใจความหมายและมองไม่เห็นคุณค่า ลวดลายและสัญลักษณ์เหล่านี้ บางลายก็มีชื่อเรียกสืบทอดกันมาหลายชั่วคน บางชื่อก็เป็นภาษาท้องถิ่นไม่เป็นที่เข้าใจของคนไทยในภาคอื่นๆ เช่น ลายเอี้ย ลายบักจัน ฯลฯ บางชื่อก็เรียกกันมาโดยไม่รู้ประวัติ เช่น ลายแมงมุม ลายปลาหมึก ซึ่งแม้แต่ผู้ทอก็ยังอธิบายไม่ได้ ว่าทำไมจึงเรียกชื่อนั้น บางลวดลายก็มิได้ตั้งชื่อให้ใหม่ เช่นลาย “ขอพระเทพ” เป็นต้น สัญลักษณ์และลวดลายบางอย่างก็เชื่อมโยงกับคติและความเชื่อของคนไทยพื้นบ้านที่นับถือสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน และยังสามารถเชื่อมโยงกับลวดลายที่ปรากฏอยู่ในศิลปะอื่นๆ เช่น บนจิตรกรรมฝาผนัง และสถาปัตยกรรม หรือ บางทีก็มีกล่าวถึงในตำนานพื้นบ้าน และในวรรณคดี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิจัยของปาริชาติ ศรีสนาม (2551) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบลายผ้าไหมมัดหมี่: กรณีศึกษาหมู่บ้านแสนสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ตั้งแต่อดีต การทอผ้ามีที่มาของลวดลายตั้งแต่การนำคติธรรมความเชื่อ งานศิลปะ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม ลวดลายจากประสบการณ์ จนมีการพัฒนาเป็นรูปแบบของลวดลายมาจนถึงปัจจุบัน

บางลวดลายก็เป็นคติร่วมกับความเชื่อสากลและปรากฏอยู่ในงานศิลปะของหลายชาติ เช่น ลายขอหรือลายกันหอย เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นลายเก่าแก่แต่โบราณของหลายๆประเทศทั่วโลก หากเรารู้จักสังเกตและศึกษาเปรียบเทียบแล้วก็เข้าใจลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าพื้นเมืองของไทยได้มากขึ้น และมองเห็นคุณค่าได้ลึกซึ้งขึ้น ลวดลายต้นแบบ สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภทได้แก่ (ลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าไหมไทย, 2555: ระบบออนไลน์)

1. ลายเส้นตรง หรือเส้นขาด
2. ลายพื้นปลา
3. ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หรือลายกากบาท
4. ลายขดเป็นวงเหมือนกันหอย หรือตะขอ

2.2.3.5 ลวดลายที่เชื่อมโยงกับความเชื่อพื้นบ้าน

ลวดลายและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในศิลปะผ้าทอไทยนั้นเชื่อกันว่ามีความเชื่อมโยงกับคติความเชื่อของคนไทยที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เราอาจศึกษาเปรียบเทียบลวดลายสัญลักษณ์เหล่านี้กับสัญลักษณ์อย่างเดียวกันที่ปรากฏอยู่ในศิลปะประเภทอื่นๆ เช่น ในจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และแม้แต่ในตำนานพื้นบ้านที่เล่าขานสืบทอดกันมา หรือในวรรณกรรมต่างๆ ลวดลายที่เชื่อมโยงกับความเชื่อพื้นบ้านไทยอย่างเห็นได้ชัด มีดังนี้ (ลวดลายที่เชื่อมโยงกับความเชื่อพื้นบ้าน, 2555: ระบบออนไลน์)

1. **สัญลักษณ์งูหรือนาครูหรือนาค**ปรากฏอยู่ในลายผ้าพื้นเมืองของคนไทยกลุ่มต่างๆ เกือบทุกภูมิภาคของประเทศโดยเฉพาะในล้านนาและในอีสาน นอกจากนี้ยังพบในศิลปะของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท ที่อาศัยอยู่นอกดินแดนของไทยในปัจจุบัน เช่น ในสิบสองปันนา ในลาว อีกด้วย ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง คนไทยและคนลาวต่างมีความเชื่อสืบทอดกันมา เรื่องพญานาค ซึ่งอาศัยอยู่ที่เมืองบาดาลใต้แม่น้ำโขง จนกระทั่งทุกวันนี้ผู้คนในแถบนั้นก็ยังเชื่อว่าเวลายามงานบุญประเพณี เช่น งานไหลเรือไฟ พญานาคก็จะขึ้นมาเล่นลูกไฟด้วย ดังที่มีผู้เห็นลูกไฟขึ้นจากลำน้ำในช่วงเทศกาลงานไหลเรือไฟเป็นประจำเกือบทุกปี
2. **สัญลักษณ์นกหรือห่านหรือหงส์** นกหรือหงส์เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่ปรากฏอยู่ในศิลปะผ้าทอพื้นบ้านในภาคเหนือของไทยเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ก็มีปรากฏมากในผ้าทอมือของลาวสิบสองปันนาและในหมู่พวกคนไทในเวียดนาม ในสถาปัตยกรรมล้านนาและล้านช้างจะพบกหรือหงส์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประดับอยู่บนหลังคาโบสถ์ คู่กับสัญลักษณ์นาค หรือบางแห่งก็มีแต่หงส์ประดับอยู่ตามจุดต่างๆ ในวัดในสิบสองปันนา สัญลักษณ์นกกหรือหงส์หรือนกยูง จะปรากฏอยู่ทั่วไปทั้งในจิตรกรรม สถาปัตยกรรม และบนผืนผ้า นกยูงเป็นสัญลักษณ์ที่รัฐบาลจีนในปัจจุบัน ได้นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของยูนาน และได้มีการประดิษฐ์นาฏลีลาสมัยใหม่ซึ่งใช้แสดงเป็นสัญลักษณ์ของชาวไทลื้อในสิบสองปันนา เรียกว่า ระเบ่านกยูง

2.2.3.6 เทคนิคการทอผ้า

1. **การทอลายขีด** คือการคัดเก็บยกเส้นด้ายยืนพิเศษ ให้เกิดเป็นลวดลาย แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งไปตลอดแนวของความกว้างของหน้าผ้า ทำให้เกิดลายขีดในแต่ละแถวเป็นลายขีดสีเดียวกัน
2. **การยก** เป็นเทคนิคการทอยกสายให้เห็นเด่นชัด มีลักษณะคล้ายกับการทอลายขีด แต่ใช้เส้นพุ่งพิเศษ เช่น ไหม ดิ้นเงิน ดิ้นทอง มีชายมีเชิง ซึ่งขั้นตอนยุ่งยากกว่าผ้าทอลายขีดมาก
3. **การจก** เป็นเทคนิคการทอลวดลายบนผืนผ้า ด้วยวิธีการเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษเข้าไปขณะที่ทอเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า กระทำโดยใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือ ยกหรือจกด้วยเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษต่อไปตามจังหวะของลวดลาย สามารถสลัสีได้หลากหลายสี
4. **การทอลายน้ำไหล** เป็นเทคนิคการทอแบบลายขัดธรรมดา แต่ใช้ด้ายหลากสีพุ่งเกาะเกี่ยวกันเป็นช่วงๆ ให้เกิดจังหวะของลายน้ำไหล เป็นลักษณะเฉพาะของชาวเมืองน่าน เรียกกรรมวิธีการทอนี้ว่า “ล้วง” แต่ชาวไทลื้อ อำเภอเชียงของ และเชียงคำ จังหวัดเชียงรายเรียกว่า “เกาะ” เทคนิคนี้อาจดัดแปลงพัฒนาเป็นลายอื่นๆ เรียกว่าลายผักแว่น ลายจรวด ฯลฯ เป็นต้น
5. **การยกมุก** เป็นเทคนิคการทอ โดยใช้เส้นด้ายยืนพิเศษเพิ่มบนที่ทอผ้า ลายยกบนผ้าเกิดจากการใช้ตะกอลอยยกเส้นด้ายยืนพิเศษ ลวดลายที่

เกิดจากเทคนิคนี้คล้ายกันมากกับลวดลายที่เกิดจากเทคนิค ชิด จก แทบจะแยกไม่ได้เลยสำหรับผู้ที่ไม่เข้าใจเรื่องเทคนิคการทอผ้าที่ลึกซึ้ง ชาวไทยพวนที่ตำบลหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย และที่ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ใช้เทคนิคนี้ในการทอส่วนที่เป็นตัวขึ้น บางครั้งอาจจะนำเชิงขึ้นมาต่อเป็นตีนจก เรียกว่า ชื่นมุก

6. **การมัดหมี่** เป็นเทคนิคการมัดเส้นด้ายพุ่งหรือเส้นด้ายยืน ให้เป็นลวดลายด้วยเชือกกล้วยหรือเชือกฟางก่อนนำไปย้อมสี แล้วกรอด้ายให้เรียงตามลวดลาย ร้อยใส่เชือกแล้วนำมาทอ จะได้ลายมัดหมี่ที่เป็นทางกว้างของผ้า เรียกว่า มัดหมี่ เส้นด้ายพุ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมในบ้านเรา มีการทำผ้ามัดหมี่เส้นด้ายยืนบ้างในบางจังหวัด เช่นจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นผ้าชาวเขา บางผืนใช้การทอสลักกับลายขีด ซึ่งช่วยเพิ่มความวิจิตรงดงามให้แก่ผืนผ้า (วิธีการทอผ้า , 2551: ระบบออนไลน์)

2.2.3.7 ปัญหาในการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะผ้าทอของไทย

กาญจนา รัตนธรรมเมธี (2538: 1-18) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นสาเหตุที่ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงไป มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ การเปลี่ยนแปลงเป็นระบบอุตสาหกรรม เกิดโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ๆขึ้น เกษตรกรได้พากันอพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ การเปลี่ยนแปลงขยายชนบทเป็นเมือง ทำให้คนในสังคมต้องการเปลี่ยนค่านิยม หรือยกฐานะของตนเองขึ้น

ศรีนวล แก้วหลง (2538: 14) กล่าวว่า ส่งผลกระทบกระเทือนถึงแรงงานในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม และหัตถกรรม แรงงานคนหนุ่มสาวนิยมไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมมากกว่าการทอผ้า

ทองสุข วันแสน (2537: 301) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทอผ้าไหมมัดหมี่ สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ทักษะ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่ เนื่องจาก การทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรพบุรุษและอยู่ในวงจำกัดเฉพาะบุตรหลานหรือผู้ที่สนใจจริงๆเท่านั้น การทอผ้าเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน ต้องอาศัยความประณีต บรรจงและใช้เวลามาก ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายและไม่เป็นที่สนใจ

ประชาชนจึงหันไปประกอบอาชีพอื่นมากกว่า นอกจากนี้ยังมีปัญหาความยากจน ไม่มีเงินทุนในการผลิตหรือการทอผ้า ประกอบกับราคาเส้นไหมแพง และนอกจากนี้ ปัญหาอุปสรรคด้านทัศนคติต่อการประกอบอาชีพการทอผ้านั้น ผู้ทอส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกว่าการทอผ้าเป็นอาชีพหรืองานที่น่าเบื่อ ทำยาก ไม่คุ้มค่าและไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำให้ผู้ทอผ้านับวันจะน้อยลง ไปเลือกอาชีพใหม่ ซึ่งในการตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพของคนเรานั้น รอบคร้วมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการตัดถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบท ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรม รอบคร้วจะมีบทบาทในการถ่ายทอดการประกอบอาชีพให้แก่สมาชิกในครอบครัวไปพร้อม ๆ กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบการเรียนรู้และการอบรมจากภายนอกชุมชน

2.2.4 หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบหมายถึง กระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ๆ ของมนุษย์ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและมีความสุขสบายมากขึ้นการถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกันโดยการออกแบบนั้นถือว่ามีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ดังนี้

1. คุณค่าทางกายคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางด้านร่างกายคือคุณค่าที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยตรง เช่น ไถมีไว้สำหรับไถนา แก้วมีไว้สำหรับใส่น้ำ ยานพาหนะมีไว้สำหรับเดินทาง บ้านมีไว้สำหรับอยู่อาศัย เป็นต้น
2. คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางอารมณ์ความรู้สึกเป็นคุณค่าที่เน้นความชื่นชอบพึงพอใจ สุขสบายใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดด้านอื่นๆ ไม่มีผลทางประโยชน์ใช้สอยโดยตรงเช่น งานออกแบบทางทัศนศิลป์ การออกแบบ ตกแต่ง โปสเตอร์คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกนี้อาจจะเป็นการออกแบบ เคลือบแฝงในงานออกแบบ ที่มีประโยชน์ทางกายก็ได้ เช่น การออกแบบตกแต่งบ้าน ออกแบบตกแต่งสนามหญ้า ออกแบบตกแต่งร่างกาย เป็นต้น
3. คุณค่าทางทัศนคติคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางทัศนคติเน้นการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้พบเห็น เช่น อนุสาวรีย์สร้างทัศนคติให้รักชาติ ก้าหาญ หรือทำความดี งานจิตรกรรมหรือประติมากรรมบางรูปแบบ อาจจะแสดงความกตัญญูหรือเพื่อเน้นการระลึกถึงทัศนคติที่ดีและถูกต้องในสังคม เป็นต้น

ดังนั้นพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าต้องอาศัยพื้นฐานการออกแบบในการสร้างสรรค์รูปแบบให้เกิดความสมดุลโดยยึดหลักองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นต่องานออกแบบทุกประเภท เพื่อสร้างให้เกิดรูปทรงหรือรูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่ เส้น(Line) สี (Color) ที่ว่าง(Space) รูปแบบหรือรูปร่าง(Form) พื้นผิว(Texture) เส้นกรอบนอก (Silhouettes) นอกจากนี้การออกแบบเสื้อผ้านอกจากจะยึดหลักการออกแบบเบื้องต้นแล้ว สิ่งที่สำคัญคือการใช้เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการออกแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่เหมาะสม และสอดคล้องกับรูปร่างและรูปทรงที่แตกต่างกันออกไปของผู้สวมใส่ อันเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญต่อนักออกแบบเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการออกแบบเสื้อผ้าจะมีความแตกต่างกับงานออกแบบชนิดอื่น เพราะการออกแบบเสื้อผ้านั้นนอกจากจะเป็นการสร้างสรรค์รูปแบบผลงานตามแนวคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องให้เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ เทคนิคการออกแบบเสื้อผ้าจึงมีความสำคัญในการออกแบบโดยสรุปได้ดังนี้

2.2.4.1 องค์ประกอบในการออกแบบ

2.2.4.1.1 สี มีความสำคัญในการออกแบบเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสีทำให้สะดุดตาและจะเป็นสิ่งแรกที่มองเห็น ซึ่งหากนักออกแบบมีความชำนาญในการเลือกใช้สีที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือแนวคิดรวมไปถึงแนวโน้มแฟชั่น ก็จะเป็นการส่งเสริมงานออกแบบให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

โดยหลักการใช้สีกับงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งนักออกแบบต้องทำความเข้าใจในแม่สีและวงจรสีเบื้องต้นเพื่อการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและการใช้เทคนิคการใช้สีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากการศึกษาเกี่ยวกับแม่สี วงจรสีและวรรณะของสีแล้ว ควรได้รู้จักประเภทต่างๆของสีในงานศิลปะด้วย เพื่อจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างถูกต้องตามโอกาส และความต้องการ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนพอสมควร ใน การที่จะสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความรู้เรื่องสีประเภทต่างๆไปใช้ ดังนั้น การศึกษาถึงประเภทต่างๆของสีจึงมีความจำเป็น ซึ่งจะกล่าวในส่วนที่เป็นพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. ค่าความเข้มหรือน้ำหนักของสีที่ต่างกันเกิดขึ้นในวงจรสีหากเรานำมาเรียงน้ำหนักความอ่อนแก่ของสีหลายสี เช่น ม่วง น้ำเงิน เขียวแกม น้ำเงิน เขียว และเหลืองแกมเขียว หรือ ม่วงแดง แดงส้ม ส้ม ส้มแกม เหลือง และ เหลือง หรือเรียกว่าค่าในน้ำหนักของสีหลายสี (Value of different color) สำหรับค่าความเข้มอีกประเภทหนึ่งเกิดจากการนำสีใดสีหนึ่งเพียงสิ่งเดียวแล้วนำมาใส่น้ำหนักอ่อนแก่ในตัวเอง เราเรียกว่าค่าน้ำหนักสีเดียว (Value of single color) ซึ่งถ้าผู้เรียนฝึกฝนได้เป็นอย่างดีแล้วสามารถนำ

ความรู้จากการไล่ค่าน้ำหนักนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากในการสร้างงานจิตรกรรม

2. สีตัดกัน หรือ สีตรงข้าม คือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสีนั่นเอง การที่เราจะทราบว่าสีคู่ใดเป็นสีตรงข้ามกันอย่างแท้จริงหรือไม่ ให้นำเอาสีคู่ นั้นมาผสมกันดูถ้าผลการผสมกันออกมาเป็นสีกลางนั้นหมายถึง ว่าสีคู่นั้น เป็นคู่สีตัดกันอย่างแท้จริงตัวอย่างสีคู่ตัดกันมีดังนี้ สีเขียว เหลือง กับ สีม่วง แดง สีเขียวกับสีแดง สีเขียวแก่ กับ สีแดง ส้มสีน้ำเงิน กับ สีส้มสีม่วงน้ำเงิน กับสีเหลืองส้ม สีดังตัวอย่างนั้นเป็นคู่สีที่ตัดกันซึ่งการใช้สีตัดกันซึ่งการใช้สีตัดกันในการสร้างงานศิลปะนั้นต้องมีหลักเกณฑ์พอสมควรหากใช้อย่างไม่รู้ หลักการแล้วจะทำให้การสร้างสรรคผลงานออกมาไม่น่ามองขัดต่อหลักการทางศิลปะ อีกด้วยการสร้างงานศิลปะที่มีแต่สีกลมกลืนโดยไม่นำสีที่ตัดกันไป ใช้อย่างไรทำให้ภาพดูน่าเบื่อหากนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพดูมีความ สดใสหรือน่าสนใจ

3. สีเอกรงค์ คือสีเดี่ยวหรือสีที่แสดงออกมาเด่นเพียงสีเดียวซึ่ง เหมือนว่าจะคล้ายคลึงกับสีส่วนรวมหรือสีครอบงำ แต่ที่จริงแล้วสีทั้งสอง ชนิดมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปสีส่วนรวมนั้นสีที่ใช้อาจเป็นสีสด หรือสีที่ ลดค่าลงไปแล้ว แต่สีเอกรงค์ต้องใช้สีใดสีหนึ่งเป็นสีสดยืนพื้นเพียงสีเดียว แล้วลดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ในระยะต่างๆเป็นต้นหลักเกณฑ์คือเมื่อเอาสีที่สดใส เป็นจุดเด่นของภาพแล้วสีที่เป็นส่วนประกอบรอบๆต้องลดค่าความสดลงแล้ว นำเอาสีที่จุดเด่นนั้นไปผสมด้วยบ้างทุกๆแห่งในภาพข้อสำคัญคือ สีที่จะ นำมาประกอบนั้นจะใช้สีกี่ก็ตามแต่โดยมากนิยมใช้ไม่เกิน 5 สีโดยนำเอามา จากวงจรสีด้านหรือวรรณะใดวรรณะหนึ่ง ไม่นิยมนำมาจากสองวรรณะ รวมทั้งสีที่ต้องการใช้เป็นสียืนพื้น(เอกรงค์)ด้วย เพราะสีที่อยู่ในด้านหรือ วรรณะเดียวกันจะผสมกลมกลืนกันง่ายกว่า ตัวอย่าง เช่น ถ้าเลือกสีมา 6 สี จากวงจรสีคือ เหลือง ส้ม แสด แดงชาด แดงเลือดนกและม่วงแดง เมื่อนักเรียนจะทำเอกรงค์ของสีเหลืองก็ใช้สีเหลืองเป็นหลักหรือสีเด่นวางจุดใด จุดหนึ่งของภาพแล้วนำสีอื่น ๆ ข้างต้นมาลดค่าหรือความสดใสดลง (Neutralized) โดยการนำเอาสีตรงข้ามของแต่ละคู่มาผสมลงไปพอสมควร เมื่อจะระบายก็นำเอาสีเหลืองที่เป็นสียืนพื้นเข้ามาผสมด้วยเล็กน้อยก็จะได้สี เอกรงค์ของสีเหลืองตามที่เราต้องการสร้างสรรคงานศิลปะด้วยสีเอกรงค์นี้จะ ได้ผลงานที่งดงามเพราะโครงสร้างสีจะดูไม่รุนแรง เพราะว่าจะมีเรื่องสีตัดกัน เข้าไปผสมและสีแต่ละวรรณะก็ไม่เข้าไปปะปนซึ่งกันและกันนับว่าเป็นงาน ศิลปะที่มีโครงสร้างประณีต ผลงานชิ้นเด่นๆของโลกก็ใช้วิธีการนี้เช่นกัน

ข้อดีอีกอย่างหนึ่งของสีเอกรงค์คือ โครงสีจะละเอียดละไมไม่เปื้อนง่าย เหมือนกับการใช้สีหลายสีมาผสมผสานกัน

4. สีส่วนรวม หรือสีครอบงำหมายถึงสีใดสีหนึ่งที่มีจำนวนมากกว่าสีอื่นในพื้นที่หรือภาพนั้นๆ เช่นภาพต้นไม้ที่เรามองเห็นเป็นสีเขียวแต่ความจริงแล้วในสีเขียวของต้นไม้ นั้นอาจมีสีอื่นประกอบอยู่ด้วย เช่น สีเขียวอ่อน สีเหลือง สีน้ำตาล เป็นต้น งานจิตรกรรมทั้งแนวปัจจุบันและสมัยใหม่ล้วนแล้วแต่ต้องใช้อิทธิพลของสีส่วนรวมเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งสิ้นแม้ว่าสีอื่นจะเด่นชัดในบางส่วนของภาพก็ตาม

สีส่วนรวมหรือสีครอบงำนี้จะช่วยทำให้ภาพมีเอกภาพและสมบูรณ์ขึ้น ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนของศิลปินชาวอิตาลีเลียนสมัยโบราณ มักจะใช้สีเหลืองหรือสีน้ำตาลเป็นสีครอบงำทั้งหมดภายในภาพแทบทุกชิ้น ทั้งนี้ไม่จำกัดเฉพาะสองสีที่ยกตัวอย่างมาเท่านั้นอาจเป็นสีกลุ่มอื่นๆได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สร้างสรรค์

5. ระยะเวลาของสี เมื่อกล่าวถึงระยะเวลาของสีนั้นก็หมายรวมถึงระยะเวลาใกล้ของแสงเงาที่เกิดแก่วัตถุนั้นๆ ด้วยซึ่งหลักการของน้ำหนักใกล้ไกลของวัตถุคือ วัตถุที่ใกล้ตาแสงเงาจะสว่างจัดชัดเจนและเมื่อระยะเวลาไกลออกไปทั้งแสงและเงาก็จะจางลงไปด้วยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระยะใกล้นั้นจะมีเรื่องของบรรยากาศเข้ามากรองทั้งแสงและเงาให้จางลงระยะยิ่งไกลออกไปแสงเงายิ่งจางไป จางไป จนกลายเป็นภาพแบนราบ ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนทิวทัศน์ที่มีฉากหลังเป็นทิวเขาเราจะเห็นว่าทิวเขานั้นจะเป็นสีจางๆแบบๆไม่มีแสงเงา เพราะถูกบรรยากาศเข้ามาเกี่ยวข้องระยะใกล้ไกลของสี (Perspective of Color) มีหลักเกณฑ์ที่พอสรุปได้ดังนี้

- 5.1 วัตถุที่มีสียิ่งไกลออกไปสีของวัตถุก็ยิ่งใกล้เป็นสีกลางเข้าไปทุกที
- 5.2 น้ำหนักของวัตถุที่มีสี เมื่อไกลออกไปก็ยิ่งจางลงกลายเป็นสีกลางและน้ำหนักก็อ่อนลงด้วยถ้ามีส่วนที่เป็นแสงสว่างก็จะมีดมัวลง เงามาก็จะจางลงและค่อยๆปรับลงจนไม่มีหนัก
- 5.3 วัตถุที่มีสีตามระยะใกล้ไกลแสงเงาแสงเงาจะมีลักษณะดังตัวอย่าง เช่นพุ่มไม้ที่มีสีเหลืองเขียวที่มีพีชปกคลุมเมื่อถูกแสงจัดๆ เงามะออกไปทางสีม่วงแดง เมื่อระยะเวลาไกลออกไปเงาจะเป็นสีที่ค่อนข้างไปทางน้ำเงิน และเมื่อไกลจนเห็นระยะลึบๆเงาจะกลายเป็นสีเขียว

2.2.4.1.2 การลวงตา นอกจากการใช้สีเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับรูปแบบเครื่องแต่งกายแล้ว การให้ความสำคัญของลักษณะรูปร่างของคนทุก

คนมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกันเช่น บางคนก็สูงผอม อ้วน เตี้ย บางคนรูปร่างส่วนบนใหญ่ ส่วนล่างเล็ก บางคนตั้งแต่ส่วนสะโพกลงไปจะใหญ่มากรุนแรง แต่สำหรับคนที่มีรูปร่างสมส่วนนั้นสามารถสวมใส่เสื้อผ้าได้หลากหลายรูปแบบ แต่สำหรับคนรูปร่างไม่สมส่วนต้องมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่อำพรางสัดส่วนเพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดีในการสวมใส่เสื้อผ้าดังนั้นการใช้เส้นในการลงตาจึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าออกแบบควรศึกษาเพื่อใช้ในการประยุกต์ผลงานได้แก่

1. การลงตาโดยการใช้เส้นตั้ง (Vertical lines) การใช้เส้นตั้งที่แบ่งรูปทรงออก 3 ส่วนให้ส่วนกลางกว้างกว่าส่วนริมจะดูเอวเล็กเส้นใต้หรือเส้นตั้งที่อยู่ตรงกลางตัวตลอดจะดูสูงดูว่าเส้นเกล็ดที่อยู่ช่วงกลางตัวระดับเอว จะดูเอวเล็กเส้นเกล็ดที่ยาวจากเอวถึงช่วงล่างจะดูเอวเล็กและช่วงล่างยาวเส้นเกล็ดตั้งที่อยู่ครึ่งตัวบนจะช่วยให้เอวเล็กและสูง เส้นเกล็ดที่ยาวตลอดลำตัวจะดูทั้งเอวเล็กและตัวสูงกว่าการใช้เส้นในแนวตั้งที่ติดต่อกันไปเรื่อยๆ โดยไม่มีอะไรมาขัดขวางจะให้ความรู้สึกต่อสายตาในด้านความสูงและแคบถ้าใช้กับการแต่งกายของผู้หญิงที่มีรูปร่างสูงก็จะดูสูงและผอมยิ่งขึ้นถ้าจะสวมใส่ก็ควรจะมีเข็มขัดหรือเส้นตามแนวตั้งมาตกแต่งในเสื้อผ้าจะดูดีกว่าใช้เส้นแนวขวางจะทำให้ดูไม่เตี้ยและไม่อ้วนเกินไป

2. การลงตาโดยการใช้เส้นตามแนวนอน (Horizontal lines) การใช้เส้นในแนวนอนหรือตามขวางในเสื้อผ้าจะทำให้รูปร่างดูกว้างและสั้นลงเส้นที่เกิดจากการตกแต่งของ Yokes ผ้าคาดเอว แนวของกระเป๋าแนวของตะเข็บที่เป็นแถบคาดตามขวางใช้แนวเส้นตามขวางจะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปร่างสูงได้สัดส่วนหรือเด็กวัยรุ่นก็ใช้ได้คนที่รูปร่างหน้ายาวหรือหน้ารูปไข่จะใช้เสื้อผ้าที่เป็นคอสี่เหลี่ยมได้ดีกว่าใส่เสื้อคอรูปตัว V

3. การลงตาโดยการใช้เส้นตามแนวทแยง (Diagonal lines) เส้นทแยงที่ใช้ในเสื้อผ้าจะทำให้ส่วนต่างๆตรงส่วนนั้นดูมีความยาวมากขึ้นหรือใช้เพื่อการเน้นเส้นทแยงที่เป็นแนวเส้นของรูปคอ V จะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปร่างหน้ากลมหรือเส้นทแยงจากไหล่ถึงเอวจะทำให้ดูเอวเล็กเส้นทแยงที่เป็นแนวตะเข็บต่อเสื้อเป็นเส้นตกแต่งจากเอวมารวมกันที่ตรงกลางหน้าท้องจะทำให้ดูตัวสูงขึ้นเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองข้างแล้วมาบรรจบกันที่เอวด้านหน้าแล้วแยกออกไปทางสะโพกจะทำให้เอวดูเล็กลงหรือเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองมาบรรจบกันที่เอวจะทำให้สูงขึ้น

2.2.4.1.3 การใช้เส้นกรอบนอก (Silhouettes) มีบทบาทสำคัญในการออกแบบเสื้อผ้าเพราะนอกจากจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างภายนอกของเสื้อผ้าแล้ว เส้นกรอบนอกที่ดีมักจะทำให้เกิดความประทับใจเมื่อพบเห็นครั้ง

แรกเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าจะส่งผลกระทบต่อจนถึงส่วนต่างๆของเสื้อผ้าและรูปร่างได้ (เสาวลักษณ์ คงคาญญา,2549) สำหรับเสื้อผ้าของผู้ที่มีรสนิยมดีมักจะเน้นเส้นกรอบนอกมากกว่าการตกแต่งภายในตัวเสื้อที่หรูหรามากเกินไปแบบเสื้อเรียบจะอยู่ในสมัยนิยมได้นานกว่าแบบเสื้อที่ ตกแต่งมากๆ ในการออกแบบเสื้อผ้าเสื้อตัวใดมีเส้นกรอบนอกเด่นแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีเส้นภายในตัวเสื้อที่เด่นตามไปด้วย เส้นกรอบนอกที่ใช้ในอดีตจนถึงปัจจุบันมี 3 แบบคือ ทรงตรง ทรงบาน และทรงหางกระรอก เส้นกรอบนอกแต่ละแบบมีผลต่อการออกแบบและการตกแต่งเส้นกรอบนอกจะเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมอย่างช้าๆจะเห็นวก่อนปี ค.ศ.1905 นิยมทรงกระบอก ต่อมาเปลี่ยนเป็นทรงบานแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทรงตรงเป็นลักษณะการหมุนเวียนสลับกันไป เส้นกรอบนอกที่ใช้มีหลายรูปทรง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- Arrow line มีลักษณะเป็นรูปทรงลูกศรออกแบบโดยนักออกแบบเสื้อผ้าชาวฝรั่งเศสคริสเตียน ดิออร์ ในฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน ค.ศ. 1956 ถ้ามองจากด้านข้างเรียนชื่ออีกอย่างว่า ทรงเอฟ F
- Ample line มีลักษณะเป็นรูปไข่
- 8 line มีลักษณะเป็นรูปทรง 8 ออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ โดยตัดแปลงมาจากชุดทหารหญิงในสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นรูปทรงที่เน้นรูปร่างของสตรีโดยเฉพาะบริเวณเอว
- X line มีลักษณะเป็นรูปทรงตัว x มีลักษณะไหล่กว้าง เอวคอด และด้านล่างขยายออก
- A line มีลักษณะปลายบานกว้างเหมือนรูปตัว Aออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1955 สำหรับฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน และจัดได้ว่ายังคงเป็นรูปทรงมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้จะเรียกรูปทรงเอแล้วยังมีชื่อเรียกอื่นๆอีก เช่น ทรงเตินท์ ทรงสามเหลี่ยม ทรงโคน (ถ้วยโคนที่ใส่ ไอศกรีม) และทรงพีระมิด เป็นต้น
- Sheath line มีลักษณะรูปทรงผอมบางห่อร่างกายคล้ายผักมีด
- Straight line มีลักษณะทรงเหมือนสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัสเป็นรูปทรงตรงหรือทรงกล่อง
- Spindle line มีลักษณะรูปทรงเหมือนกระสวยเป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของคริสเตียน ดิออร์ นำเสนอในปี ค.ศ. 1957 สำหรับฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาวมีรูปทรงเหมือนถังไม้หรือกระสวยทอผ้า
- Slim line มีลักษณะรูปทรงผอมบาง มีลักษณะแนบเนื้อรัดรูป

- Soft conscious line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัวทรงหลวมกว่าทรง Slim line เล็กน้อยทรงพอดีตัวนี้จะเน้นส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกายอย่างธรรมชาติ
- Tulip line มีลักษณะรูปทรงเหมือนดอกทิวลิปออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1953 ชุดไปไม้ร่วงและฤดูหนาวมีลักษณะเน้นช่วงไหล่เล็กน้อยเสื้อเสริมอกเอวเล็กกระโปรงตรง
- Fit and flare line มีลักษณะรูปทรงส่วนบนพอดีตัว แต่ส่วนล่างตั้งแต่เอวลงมาจะบานออก
- Princess line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัวและมีเส้นแนวต่อตะเข็บในแนวตั้งเอวคอด และค่อยๆกว้างออกจากเอวจนถึงชายกระโปรง เป็นทรงที่เป็นที่โปรดปรานของพระราชธิดาของกษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 7 ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ของอังกฤษ
- Pencil line มีลักษณะรูปทรงแคบยาวคล้ายแท่งดินสอ บางครั้งเรียกว่า ทรงไอ (I)
- Mermaid line มีลักษณะรูปทรงกระชับลาตัวตลอดจนถึงหัวเข่าแล้วจึงค่อยบานออกเหมือนหางปลา ลักษณะคล้ายกับนางเหงือก
- Y line มีลักษณะรูปทรงไหล่กว้างและค่อยๆแคบลงไปจนถึงชายกระโปรงคล้ายกับรูปตัววาย (Y)

2.2.4.2 หลักการออกแบบ

การออกแบบอย่างยั่งยืน คือ แนวทางการออกแบบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบไปจนถึงตลอดหมดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ และคำนึงถึงสังคมหรือคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ เช่น การสร้างงานให้กับคนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น เป็นต้น

การออกแบบเสื้อผ้าต้องอาศัยพื้นฐานการออกแบบ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ (Elements of Design) ต่างๆ คือ

2.2.4.2.1 เส้น (Line) เส้นมีความสำคัญต่อการออกแบบ เพราะรูปร่างต่างๆที่ปรากฏต่อสายตา อาศัยเส้นเป็นตัวนำรูปแบบ เส้นเกิดจากการต่อจุด 2 จุด หรือเกิดจากการเริ่มต้นจากจุดเริ่มต้นเพียงจุดเดียว แล้วต่อเนื่องกับจุดอีกหลายร้อยหลายพัน หลายหมื่น หลายล้านจุด จนแสดงเป็นเส้นตั้ง เส้นนอน เส้นโค้ง เส้นหัก แสดงทิศทางให้เกิดรูปร่าง ทำให้เกิดมีเนื้อที่ มีขนาด มีน้ำหนัก

เกิดลักษณะพื้นผิว เส้นสามารถแสดงให้เห็นความเคลื่อนไหว แสดงความเร็ว
ได้ เส้นในลักษณะต่างๆ เมื่อนำมาบรรจบกัน จะทำให้เกิดรูปร่างต่างๆได้

เส้นที่มีขนาด รูปร่าง และทิศทางต่างๆ ส่งผลต่ออารมณ์ เช่น เส้นตรงใน
แนวราบ แสดงอาการเยียบสงบ แต่เส้นในแนวตั้งแสดงความมั่นคง

ในการออกแบบเสื้อผ้า เส้นใช้เป็นสิ่งที่วาดเป็นรูปร่างหรือเส้นกรอบนอก
และใช้วาดส่วนที่ตกแต่งภายในรูปร่าง เช่น เส้นเอว เส้นคอ ตะเข็บ เกล็ดทรง
หรือเป็นเส้นที่เกิดจากสิ่งที่ตกแต่ง เช่น ลูกไม้ ยางยืด การปัก การจีบ ฯลฯ

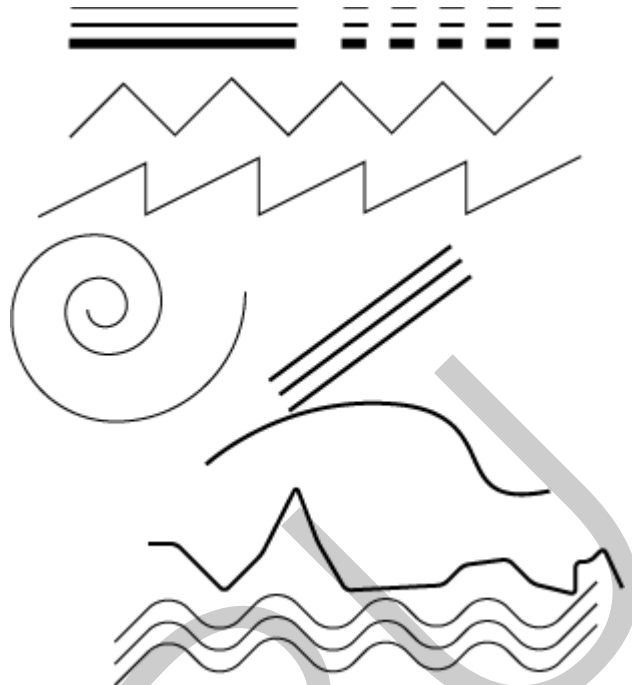
เส้นที่มีลักษณะต่างกัน จึงมีความหมายและคุณค่าของเส้นแต่ละลักษณะไม่
เหมือนกัน นักออกแบบจึงแยกลักษณะคุณค่าของเส้นแต่ละชนิด ดังนี้

- เส้นนอน (Horizontal lines) เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง พักผ่อน
แสดงถึงความกว้าง
- เส้นตั้ง (Vertical lines) เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกถึงความสูง ความ
แข็งแรง ความสง่า ความมีระเบียบ
- เส้นโค้ง (Curved lines) ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน หุหุระ อ่อนช้อย นุ่ม
นวล ร่าเริง บางครั้งทิศทางเคลื่อนไหวให้ความรู้สึกกลมมนละไม ให้ความ
รู้สึกเศร้าซึม หากเส้นมีการเลี้ยวไปมา พันซ้ายพันขวาจะให้ความ
รู้สึกอ่อนหวานสวยงาม แต่หากใช้มากเกินไปจะทำให้รู้สึกงุนงง
ไม่เป็นระเบียบ
- เส้นซิกแซก (Zigzag lines) เป็นเส้นตรงที่เลี้ยวไปมา และทำให้เกิดมุม
หักขึ้นที่จุดเลี้ยว ให้ความรู้สึกแปลกตา ตื่นเต้น ควรใช้ในพื้นที่เล็กๆ จะ
ดูไม่น่าเบื่อ หากใช้มากเกินไปจะทำให้เสียรูป เสียทรงได้
- เส้นทแยง (Diagonal lines) เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวหรือไม่
อยู่นิ่ง ไม่นั่นนอน

นอกจากนี้ยังมีเส้นต่างๆ ที่ให้ความรู้สึกในการมองเห็นได้ เช่น

- เส้นตรง มีลักษณะเป็นเส้นตรงตั้ง ให้ความรู้สึกแข็งแรง
กระต่าง มั่นคง
- เส้นอิสระ เป็นเส้นอิสระที่ให้ความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนไหว และเป็น
ธรรมชาติกว่าเส้นตรง ซึ่งใช้มากในการวาดภาพและการออกแบบ
- เส้นหนาเป็นเส้นลักษณะใดก็ได้ แต่จะมีความหนาที่เบาเล็กน้อยแล้วแต่
ความต้องการ

- เส้นบาง นิยมใช้เป็นเส้นร่างรูป
- เส้นประ เป็นเส้นที่ไม่ต่อเนื่องกัน ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง มีการเคลื่อนที่ หรือใช้เป็นเส้นตะเข็บตกแต่งในการออกแบบเสื้อผ้า

รูปที่ 2.1 ลักษณะของเส้นที่ใช้ในการออกแบบ

ที่มา: <http://www.thaieditorial.com>

การใช้เส้นในการออกแบบ การใช้เส้นแบ่งส่วนให้ชัดเจนนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสีและขนาดของเส้นนั้น การใช้เส้นต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของเส้น อาจใช้เส้นเดี่ยวทั้งชุด หรือใช้เส้นสองชนิดผสมกัน หรือรวมเส้นทุกชนิดก็ได้

รูปที่ 2.2 ตัวอย่างการใช้เส้นในการออกแบบ

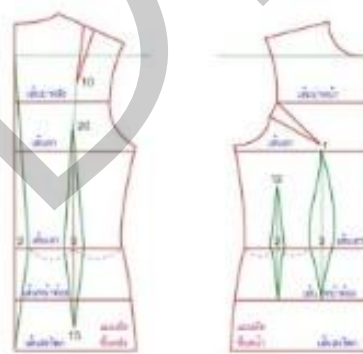
<http://www.jammerstudio.com>

การใช้เส้นในการลวงตา (Optical illusions of line)

ลักษณะรูปร่างของผู้หญิงทุกคนมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกัน บางคนสูงผอม อ้วนเตี้ย รูปร่างส่วนบนใหญ่ส่วนล่างเล็ก บางคนรูปร่างสมส่วน การใส่เสื้อผ้านั้นสามารถลวงตาหรืออำพรางสัดส่วนที่แท้จริงของผู้ใส่ได้ ซึ่งแต่ละคนจะมีแบบเสื้อผ้าเป็นสไตล์ของตนเอง ซึ่งโดยปกตินักออกแบบจะออกแบบในขนาดมาตรฐานทั่วไป หากต้องการให้ออกแบบเสื้อผ้าที่ต้องมีการออกแบบโดยเฉพาะ จะเรียกว่าเป็น Custom clothes คือเป็นเสื้อผ้าที่ออกแบบเฉพาะลูกค้าที่ต้องการแบบเฉพาะของตนเอง และค่าใช้จ่ายก็จะแตกต่างจากราคาเสื้อผ้าทั่วไปด้วยเช่นกัน

การออกแบบเสื้อผ้าเพื่อลวงตา ต้องอาศัยการใช้เส้นในลักษณะต่างๆ และต้องเรียนรู้ถึงลักษณะรูปร่างของแต่ละคนให้ถูกต้อง เพื่อจะได้ออกแบบให้เหมาะสมกับลักษณะรูปร่างของแต่ละคน

การลวงตาโดยใช้เส้นตั้ง (Vertical lines) การใช้เส้นตั้งที่แบ่งรูปทรงออก 3 ส่วน ให้ส่วนกลางกว้างกว่าส่วนริมจะดูเอวเล็กได้ หรือเส้นตั้งคู่ที่อยู่ตรงกลางตัวตลอด จะดูสูงกว่าเส้นเกล็ดที่อยู่ช่วงกลางตัว ระดับเอวจะดูเอวเล็ก เส้นเกล็ดที่ยาวจากเอวถึงช่วงล่างจะดูเอวเล็กและช่วงล่างยาว เส้นเกล็ดตั้งที่อยู่ครึ่งตัวบนจะช่วยให้เอวเล็กและสูง เส้นเกล็ดที่ยาวตลอดลำตัวจะดูทั้งเอวเล็กและตัวสูงกว่า

รูปที่ 2.3 ตัวอย่างเส้นเกล็ดกลางตัว

<https://stvery.wordpress.com>

การใช้เส้นในแนวตั้งที่ติดต่อกันไปเรื่อยๆ โดยไม่มีอะไรมาขัดขวาง จะให้ความรู้สึกต่อสายตาในด้านความสูงและแคบ ถ้าใช้กับการแต่งกายของผู้หญิงที่

มีรูปร่างสูงก็จะดูสูงและผอมยิ่งขึ้น ถ้าจะสวมใส่ก็ควรมีเข็มขัดหรือเส้นตามขวาง มาขัดบ้างเพื่อไม่ให้ดูสูงยาวจนเกินไป ถ้าคนที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ยใช้เส้นตาม แนวตั้งมาตกแต่งในเสื้อผ้าจะดูดีกว่าใช้เส้นแนวขวาง ทำให้ไม่อ้วนและเตี้ยจนเกินไป

รูปที่2.4 ตัวอย่างเสื้อผ้าแนวตั้ง

<http://www.ohlor.com>

การลวงตาโดยใช้เส้นตามแนวนอน (Horizontal lines) การใช้เส้นในแนวนอนหรือตามขวางในเสื้อผ้า จะทำให้รูปร่างดูกว้างและสั้นลง เส้นที่เกิดจากการตกแต่งของ Yokes ผ้าคาดเอว แนวของกระเป๋า แนวของตะเข็บที่เป็นแถบคาดตามขวาง การใช้แนวเส้นตามขวาง จะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปร่างสูง ได้สัดส่วน คนที่มีรูปร่างยาว หรือหน้ารูปไข่ จะใช้เสื้อผ้าที่เป็นคอเหลี่ยมได้ดีกว่าเสื้อคอวี

รูปที่2.5ตัวอย่างเสื้อผ้าแนวนอน

<http://www.dek-d.com>

การลวงตาโดยใช้เส้นตามแนวทแยง (Diagonal lines) เส้นทแยงที่ใช้ในเสื้อผ้า จะทำให้ส่วนต่างๆ ตรงส่วนนั้นดูมีความยาวมากขึ้น หรือใช้เพื่อการเน้นเส้นทแยงที่เป็นแนวเส้นของรูปคอ V จะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปหน้ากลม หรือเส้นทแยงจากไหล่ถึงเอวจะทำให้ดูเอวเล็กลง เส้นทแยงที่เป็นแนวตะเข็บต่อเสื้อเป็นเส้นตักแต่งจากเอวมารวมกันที่ตรงกลางหน้าท้อง จะทำให้ดูตัวสูงขึ้น เส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองข้าง แล้วมาบรรจบกันที่เอวด้านหน้า แล้วแยกออกไปทางสะโพกจะทำให้เอวดูเล็กลง หรือเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองมาบรรจบที่เอวจะทำให้ดูตัวสูงขึ้น

รูปที่ 2.5 ตัวอย่างเสื้อลายแนวทแยง

<http://th.aliexpress.com>

การลวงตาโดยใช้เส้นโค้ง (Curved lines) เส้นโค้งที่ใช้ในเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย จะเหมาะกับคนที่มีรูปร่างผอมมากกว่าคนที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย โดยเฉพาะชุดที่มีจีบระบายมากๆ ทั้งชอบชายกระโปรงที่เป็นชั้นๆ และระบายบริเวณหน้าอก

รูปที่ 2.6 ตัวอย่างเสื้อลายเส้นโค้ง

<http://th.aliexpress.com>

2.2.4.2.2 สี (Color)

สีเป็นส่วนหนึ่งของแฟชั่น เป็นส่วนประกอบของแฟชั่นเสื้อผ้า แม้กระทั่งผมและเครื่องประดับยังต้องเลือกสีให้เข้ากับเสื้อผ้าที่ใส่ สีอาจจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ high fashion ของฤดูกาลหนึ่ง และไปสู่นาคตต่อไป เป็นเพราะว่าสีนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีราคาไม่แพงของการเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ของเสื้อผ้า เสื้อผ้าสำเร็จรูปหรือเสื้อผ้าอุตสาหกรรม ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ส่วนมากจะเปลี่ยนในเรื่องของสีก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบ โดยส่วนมากจะออกเป็น shade ของสีที่หลากหลาย

ในการเลือกเสื้อผ้าสำหรับผู้สวมใส่ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสีที่ผู้สวมใส่ชอบและเหมาะกับลักษณะผิว ผม ของผู้สวมใส่ เมื่อรู้ถึงพื้นฐานของสีแล้ว นอกจากจะเลือกใช้สีแล้ว ยังสามารถนำไปประยุกต์หรือผสมกับสีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วย

สีขั้นที่ 1 (Primary color) สีต่าง ๆ นั้นเกิดจากสีพื้นฐานที่สำคัญคือ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน

สีขั้นที่ 2 (Secondary color) เกิดจากการนำสีขั้นที่ 1 จำนวน 2 สีในอัตราส่วนที่เท่ากันมาผสมกัน จะได้สีส้ม สีเขียว สีม่วง

สีขั้นที่ 3 (Tertiary color) ในทางปฏิบัติคือ การนำสีขั้นที่ 2 จำนวน 2 สีในอัตราส่วนที่เท่ากันมาผสมกัน

สีที่เกิดจากการนำสีขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่ากันมาผสม จะได้สีที่แตกต่างกัน เรียกว่า intermediate color เช่น นำสีเหลือง (สีขั้นที่ 1) ผสมกับสีเขียว (สีขั้นที่ 2) จะได้สีเหลืองเขียว (yellow-green) ซึ่งจะมีปรากฏอยู่ในวงจรสี

สีตรงข้ามหรือสีคู่ประกอบ (Complementary colors) เป็นสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสี เช่น สีแดงคู่กับสีเขียว สีน้ำเงินคู่กับสีส้ม สีม่วงคู่กับสีเหลือง สีคู่ประกอบจะช่วยลดความจัดจ้านหรือความเข้มข้นของสีคู่ประกอบได้เมื่อผสมกัน เช่น ใช้สีเขียวเพื่อลดความแดงสดของสีแดง และถ้าผสมกันในอัตราส่วนที่เท่ากันจะได้สีขาว แต่ถ้าเอาสีคู่ประกอบมาวางใกล้กันโดยไม่ผสมกัน จะทำให้แต่ละสีดูเข้มและสดใสนั่น

Tints เกิดจากการใส่สีขาวผสมลงไปในแต่ละสี จะทำให้สีนั้นดูอ่อนลงหรือดูสว่างขึ้น เช่น ใส่สีขาวผสมในสีแดง จะได้สีชมพู ยิ่งใส่สีขาวมาก สีจะยิ่งอ่อนมาก บางทีเรียกว่า pastels

Shades คือการใส่สีดำผสมลงไปในแต่ละสี จะทำให้สีนั้นดูเข้มขึ้น เช่น ผสมสีดำลงไปในสีแดง จะได้สีแดงเข้มอมน้ำตาล (maroon) เรียกว่าเป็น shades ของแดง

คุณสมบัติของสี (Qualities of color)

ในการมองสีนั้น บางคนมองเห็นสีเดียวกัน แต่ก็มีความแตกต่างกัน มีความเข้มข้นแตกต่างกัน โดยสาเหตุที่ทำให้การมองเห็นมีความแตกต่างกันนั้น มีดังนี้

Hue เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อกลุ่มสี ชื่อของสี เช่น สีเหลือง สีแดง สีส้ม สีเขียว

Value เป็นความสว่าง ความมืดของสี หรือน้ำหนักของสี สีที่มีคุณค่าต่ำจะเป็นสีที่ไล่เรียงเข้าไปใกล้สีดำ คุณค่าของสีจะตัดสินได้โดยการเปรียบเทียบ เช่น สีเหลืองจะดูสว่างกว่าสีเขียว และจะดูสว่างมากยิ่งขึ้นเมื่ออยู่ใกล้สีดำ ส่วนสีที่มีโทนมืดเมื่อเปรียบเทียบกับสีดำ เช่น สีน้ำเงิน จะยิ่งดูมืดเมื่ออยู่ใกล้สีขาว และจะดูสว่างขึ้นเมื่ออยู่ใกล้สีดำ

Intensity เป็นความเข้มข้น ความสดใส หรือความอ่อนของสี ซึ่งจะเป็นที่ตัวของสีเอง ไม่ได้ผสมกับสีอื่นๆ

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับเรื่องสี

ในการเลือกสีเกี่ยวกับเสื้อผ้า ผู้สวมใส่ควรต้องมีการคิด วางแผนก่อนที่จะตัดสินใจเลือก

Monochromache เป็นเสื้อผ้าที่มีการใช้สีเดียว หรือเป็นสีเดียวแต่มีหลาย tone ที่มีความแตกต่างของ shade, values หรือ intensities ของสีเดียวกัน คือการใช้สีๆเดียวที่มีน้ำหนักต่างกัน จะทำให้เกิดความกลมกลืนของเสื้อผ้า และง่ายต่อการจัดแต่งส่วนประกอบอื่นเช่น เครื่องประดับ หรือการตกแต่งโดยใช้วัสดุอื่นๆ

Analogous หรือ Related Color จะเป็นสีที่ใกล้เคียงกันในวงจรสี เช่น เหลือง, เขียว-เหลือง, เขียว ควรจะใช้ไม่เกิน 5 สี หรือประมาณ 3 สี จึงจะเหมาะสมสำหรับการผสมสีในการแต่งกาย และการใช้สีต้องคำนึงถึง

- Unity
- Proportion สัดส่วนการใช้สีควรพยายามหลีกเลี่ยงการใช้สีที่เท่ากัน
- Balance การกระจายของสีให้เกิดความน่าสนใจ
- Dominance การเน้นของสีนั้นจะเน้นที่สีเดียว โดยนำความรู้เกี่ยวกับการใช้สีมาใช้ให้ถูกต้อง
- Split – complementary เป็นการใช้สี 2 สีเข้าด้วยกัน โดยการเลือกใช้สีที่อยู่ข้างของสีตรงข้ามของสีใดสีหนึ่ง ฉะนั้น สีตรงข้ามของสีนั้นจะไม่ได้ใช้สี 2 สีที่อยู่ข้างๆเท่านั้น เช่น สีเหลืองตรงข้ามกับสีม่วง สีข้างๆของสีม่วงคือ ม่วง – น้ำเงิน และ ม่วง – แดง

การรวมสีแต่ละสีเข้าด้วยกัน

การใช้สีในเสื้อผ้าควรคำนึงถึงหลักในการออกแบบ (Principles of design) และสิ่งที่ควรปฏิบัติคือ

1. ใช้สีมากกว่า 1 สีได้ตามที่ต้องการ
2. เมื่อใช้สีเทาในบริเวณที่มีพื้นที่กว้างๆ ควรใช้สีที่มีความสว่าง, สด ในพื้นที่เล็ก เช่น แนวนตะเข็บ จะทำให้รูปร่างดูดี
3. การใช้เสื้อผ้าที่มีหลายสี ควรเลือกสีที่เหมาะสมกับผู้สวมใส่มากที่สุด

การวางแผนในการใช้สีที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของสี, ความเข้มข้น และความอ่อนของสี (Value and Intensity) ขึ้นอยู่กับสัดส่วนของพื้นที่และสีที่

ใช้ ว่ามีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่ รวมถึงคำนึงถึงความเหมาะสมของสีกับสีผิว สีผม สีดวงตาของผู้สวมใส่ว่าเข้ากันหรือไม่

สีผิวของบางคนดำ ขาว มีสีแดงผสม หรือสีผิวออกสีเหลือง โดยสีผิวของคนที่มีส่วนมากจะพบเห็นได้บ่อยจะมี shades ของสีส้ม เช่น เหลืองส้ม, แดงส้ม, ส้มเหลือง, เหลืองและส้มแดง ส่วนshades ของสีส้มเข้มๆ ก็จะเป็นสีน้ำตาลหรือเกือบดำ

ส่วนสีของตา ถ้าเป็นคนไทยจะออกสีน้ำตาลอ่อนกับน้ำตาลเข้ม ส่วนสีผมจะมีสีน้ำตาลแกมแดง เมื่อรู้ว่าสีของผิว สีผม และสีตาของผู้สวมใส่แล้ว ควรเลือกสีที่มีลักษณะเด่นและดึงดูดความสนใจต่อการมองเห็น โดยไม่ขัดต่อสีของแต่ละส่วน

สีกับขนาดและรูปร่าง

สีของเสื้อผ้าที่สวมใส่มีอิทธิพลต่อรูปร่างของผู้สวมใส่ สามารถทำให้รูปร่างดูใหญ่ขึ้นหรือเล็กลงได้ เช่น สีโทนร้อนจะทำให้ ดูตัวใหญ่ขึ้นมากกว่าสีโทนเย็น หรือสีที่สว่าง (Bright colors) จะทำให้รูปร่างดูใหญ่กว่าสีมัว (dull colors) เช่น ถ้าใส่เสื้อผ้าสีแดงสดสว่างจะดูรูปร่างใหญ่กว่าใส่เสื้อผ้าสีแดงเข้ม ฉะนั้นคนที่มีรูปร่างใหญ่ควรหลีกเลี่ยงสีที่สว่าง

สีขาจะทำให้ทุกสิ่งดูใหญ่เกินจริงมากกว่าสีดำ ผู้สวมใส่ที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ย ควรสวมใส่เสื้อผ้าที่มีสีขาหรือสีอ่อนมากกว่าสีมัวๆ หรือเข้มมาก ในการแต่งกายควรเลือกเสื้อผ้าที่มีสีที่เหมาะสมกับรูปร่างของผู้สวมใส่และควรใช้สีที่ชอบและเหมาะสมกับใบหน้าใช้ตกแต่งในส่วนของปกเสื้อ หรือตะเข็บคอ ในส่วนที่ใกล้กับใบหน้า

สีกับแฟชั่น ในแต่ละสมัยจะมีสีใหม่ๆ เกิดขึ้นในตลาดมากมาย หลายคนคิดว่าควรใส่เสื้อผ้าที่มีแบบและสีที่ทันสมัยที่สุด แต่ไม่ใช่เช่นนั้นเสมอไป เพราะแบบหรือสีที่ใหม่ล่าสุดอาจไม่เหมาะสมกับผู้สวมใส่บางคน ฉะนั้นควรเลือกสวมใส่ใน style และสีที่เหมาะสมกับรูปร่างผู้สวมใส่จะดีที่สุด

สีกับความรู้สึก

สีสามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึกได้ เช่น สีแดง สีส้ม สีเหลือง จะให้ความรู้สึกถึงความกระตือรือร้น ความตื่นเต้น ทำให้เกิดความรู้สึกสดใส แจ่มใส ส่วนสีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง ทำให้มีความรู้สึกสุขุม เศร้าซึม สงบสบาย

ความรู้สึกและคุณภาพของสีมีความสำคัญต่อการวางแผนตกแต่งบ้านหรือที่ทำงาน และเช่นเดียวกับการเลือกสีเกี่ยวกับเสื้อผ้าด้วย เช่น ในห้องอาหารส่วนมากจะใช้สีที่สดใส เพื่อชักชวนให้ลูกค้าเข้ามาสั่งอาหารและทานอาหารได้มาก ๆ ส่วนสีที่ออกไปทางน้ำเงินหรือเขียว ส่วนมากจะใช้กับที่ที่ต้องการให้ความรู้สึกสบาย ๆ พักผ่อน หรือสีขาวหรือสีอ่อน ๆ ที่ให้ความรู้สึกถึงความสะอาด

นักธุรกิจในระดับผู้บริหารชั้นผู้ใหญ่ส่วนมากจะใช้เสื้อสูทสี deep blue หรือสีน้ำเงินเข้ม เพราะดูแล้วจะมีลักษณะน่าเกรงขาม สุขุม

สีกับอุณหภูมิ (ความร้อนแรงของสี)

ความร้อนแรงของสีจะทำให้รู้สึกถึงธรรมชาติได้ เช่น สีแดง สีส้ม สีเหลือง เป็นสีที่ดูแล้วให้ความรู้สึกหรือลักษณะเหมือนไฟ หรือแสงอาทิตย์ ในขณะที่สีน้ำเงินเป็นสีเย็น เป็นลักษณะของน้ำทะเล ท้องฟ้า และน้ำแข็ง ส่วนสีเขียวแสดงถึงต้นไม้ แนวไม้ หรือสีม่วงเป็นสีของเวลาใกล้ค่ำหรือประกายของหิมะ

นักออกแบบมักออกแบบชุดที่มีสีเขียว ๆ หรือสีที่มีอยู่ในโทนสีเย็นในช่วงฤดูร้อน (summer) ฤดูใบไม้ผลิ (spring) ส่วนสีแดง, สีส้ม, สีทอง, สีน้ำตาล หรือสีในโทนร้อนจะออกแบบในช่วงฤดูฝนและฤดูหนาว

นอกจากนี้ สีสามารถเป็นสัญลักษณ์หรือสื่อความหมายได้โดยไม่ต้องมีคำอธิบาย เช่น ไฟเขียว ไฟเหลือง ไฟแดง ของไฟจราจร ไฟแดงแสดงความหมายว่าให้หยุด ไฟเหลืองแสดงความหมายให้เตรียมตัวหยุด และไฟเขียวแสดงความหมายให้ไปได้ นอกจากนี้สีแดงยังแสดงถึงการใช้เครื่องยนต์หรือเครื่องจักรที่เกี่ยวกับไฟ สีชมพูและสีฟ้าจะใช้กับอุปกรณ์หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กทารก สีขาวส่วนมากนำมาใช้กับพิธีการแต่งงาน เป็นต้น

สียังแสดงถึงวันพิเศษหรือการเลี้ยงสังสรรค์ได้ เช่น สีส้มกับสีดำแสดงถึงวันฮาโลวีน สีแดงกับสีเขียวใช้ในวันคริสมาสต์ หรือสีแดง ขาว น้ำเงิน คือธงชาติของประเทศไทย

การลงตาด้วยสี

สีสามารถทำให้คนดูอ้วนหรือผอมได้ สีขาวหรือสีที่ผสมสีขาว (tints) จะทำให้ดูอ้วนขึ้น สีดำหรือสีที่ผสมสีดำ (shades) จะทำให้ดูผอมลง หากต้องการให้รูปร่างดูอ้วนหรือใหญ่ขึ้น ควรเลือกใส่เสื้อผ้าที่มีสีสว่าง หรือ warm color

สีสามารถทำให้ดูรูปร่างสูงขึ้น หรือเตี้ยลงได้ สีร้อนจะทำให้ดูรูปร่างสูงหรือดูใกล้เคียงเข้ามา สีดำให้ความรู้สึกว่าลึกลงไป สีที่แนวคอหรือตามตะเข็บต่างๆ จะทำให้ดูสูงขึ้น หากสวมใส่เสื้อผ้าที่มีสีตัดกันอย่างรุนแรง จะทำให้ดูรูปร่างเตี้ยลง เช่น ใส่เสื้อสีแดง ใส่กางเกงสีน้ำเงิน สีสามารถเน้นรูปร่างได้ เช่น หากต้องการเน้นที่ปกเสื้อ สามารถใช้สีที่แตกต่างกับตัวเสื้อ หรือหากรูปร่างดี และต้องการจะเน้นรูปร่างช่วงเอว ก็ใช้สีตัดกับเสื้อและกระโปรงได้

2.2.4.2.3 ที่ว่าง (Space)

คือพื้นที่ที่อยู่ภายในโครงร่างของเสื้อผ้า หรืออยู่ใน silhouette เส้นจึงเป็นส่วนที่จะสร้างสิ่งต่างๆ เข้าไปใน space ต่างๆ ที่อยู่ภายในโครงร่างของเสื้อผ้าหรือโครงกรอบนอกนี้ อาจใช้วิธีทำเป็นตะเข็บต่างๆ และการตกแต่งด้วยโบว์ ลูกไม้ ซิปปต่างๆ ที่อยู่บนเนื้อที่ของเสื้อผ้า โดยเส้นตกแต่งต่างๆ ที่อยู่ภายใน space นี้ มีทั้ง structure lines หรือ decorative lines

- structure lines เป็นเส้นที่เกิดจากการเย็บตกแต่งขึ้นภายในโครงร่างรอบนอกของเสื้อผ้า เป็นการทำให้เกิดตะเข็บต่างๆ เช่น dart คือ เกร็ดช่วยทรงต่างๆ ไม่ว่าจะย้ายเกร็ดไปอยู่ส่วนใดของตัวเสื้อ การพับเย็บริมต่างๆ เช่น พับชายเสื้อ ชายกระโปรง แขนเสื้อ ไม่ว่าจะเป็นโครงแขนเสื้ออะไรในแต่ละแบบ ขากางเกง ไม่ว่าจะทรงขาเดป ขากระบอก ขาบาน หรือรูปลักษณะของแนวคอเสื้อ ลักษณะของปกเสื้อแต่ละแบบ ช่องแขนเสื้อ แนวของเอว การเย็บขลิบริมผ้า ตะเข็บบางตะเข็บ เช่นการต่อyoke หรือการต่อชิ้นผ้าที่เป็นการออกแบบของเสื้อผ้าชุดนั้น ซึ่งเป็นการที่อยู่ในโครงสร้างของชุด ซึ่งยังคงรักษาการเป็น structure lines อยู่
- decorative lines เป็นการตกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงามด้วยการติดโบว์ ลูกไม้ หรือมีการใช้ไหมหรือผ้าแพรมาถักเป็นเปียตกแต่ง มีการตกแต่ง

ขอบหรือริมผ้า เช่น การกึ่งผ้าสีต่างๆ การเดินเส้นตามขอบปก ขอบแขน หรือเดินเส้นติดแถบตามขาทางเกงหรือชายกระโปรง ขอบแขนติดลูกไม้ระบายตามสาบคอ ชายกระโปรง หรือตกแต่งบริเวณในตัวเสื้อหรือกระโปรง หรือการใช้กระดุมสีต่างๆ มาตกแต่งตามเสื้อ และกระโปรงเพื่อไม่ให้ดูเรียบจนเกินไป หรือการใช้ชิปที่มีสีตัดกันกับเนื้อผ้าที่นำมาตกแต่ง แต่การตกแต่งนั้นต้องไม่มากจนเกินไป และการตกแต่งบนพื้นที่ของเสื้อผ้าควรอยู่ในสไตล์ของเสื้อผ้านั้นๆ ด้วย

การใช้ structural lines และ decorative lines ในการตกแต่งเสื้อผ้านั้นสามารถใช้ในการลวงตาหรือปกปิดสัดส่วนที่มีปัญหาของร่างกายได้ เช่น การย้ายเกร็ดหรือ dart มาอยู่บริเวณแนวโค้งข้างๆ ของเอว จะช่วยทำให้เอวดูเล็กลงได้ หรือการต่อผ้าหรือตะเข็บ เพื่อตกแต่งหรือลวงตาให้ดูหน้าอกใหญ่ขึ้น ในการเลือกแบบของเสื้อผ้าควรดูลักษณะการตกแต่งของเส้นต่างๆ ภายในเสื้อผ้านั้น เพื่อให้สามารถเน้นให้ดูสวมใส่แล้วช่วยทำให้รูปร่างดีขึ้น เช่น ทางเกงหรือกระโปรงที่ต่อ yoke เพื่อเน้นให้เห็นแนวสะโพก

การออกแบบคอเสื้อ เมื่อได้คอเสื้อแล้วควรต้องคิดถึง silhouette ที่ตามมาของแขน รูปทรงควรจะไปด้วย เช่น ปกคอจีน silhouette ควรเข้ารูปแขนลำ

2.2.4.2.4 รูปแบบหรือรูปร่าง (Form)

เป็นลักษณะรูปร่างที่แสดงได้ 3 มิติ คือ หน้า หลัง ด้านข้าง ความลึก ความสูง รูปร่างของคนจะเป็นตัวอย่างของ form ได้ดี ซึ่งแต่ละคนจะมีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป ลักษณะรูปร่างของแต่ละคนจะทำให้เกิดเป็น shape ของเสื้อผ้า นักออกแบบแต่ละคนจะออกแบบรายละเอียดต่างๆ ของเสื้อผ้า หรือต้องมีการออกแบบที่ต้องการให้ลวงตาหรืออำพรางรูปร่างที่แตกต่างกัน

ในการออกแบบนั้น form กับ shape จะไม่แตกต่างกัน เพราะเวลาออกแบบจะเขียนเป็นเส้น โครงร่าง หรือ out line ส่วนลักษณะของรูปร่างของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกัน การออกแบบเสื้อผ้าเพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละลักษณะรูปร่าง ต้องใช้เส้นสาย การลวงตาบนรูปร่าง รวมถึงลักษณะของเนื้อผ้าอีกด้วย

การที่จะรู้ว่าลักษณะรูปร่างเป็นอย่างไรนั้น ควรสวมชุดที่มีเนื้อผ้ารัดรูป ไม่มีลวดลาย เพื่อให้เห็นรายละเอียดของรูปร่างได้ชัดเจนที่สุด และไม่เกิดการลวงตา

คนที่รูปร่างตรงๆ ไม่ค่อยมีสัดส่วน มักเป็นคนที่ผอม สูง สะโพกเล็ก ไหล่กว้าง มีส่วนโค้งน้อย หรือคนที่รูปร่างไม่ผอมสูง แต่มีสะโพกแบน ไหล่ตั้ง ลักษณะตัวเป็นรูปเหลี่ยมทรงตั้งหรือทรงกว้าง

คนที่รูปร่างในแนวโค้ง มีสัดส่วน หรือมีลักษณะกลม แต่มีสัดส่วนเส้นรูปร่างจะปรากฏเป็นทรงกลม ทรงรี สะโพกผายออก เอวเล็ก ออกอิม ส่วนรูปหน้าจะมีลักษณะเป็นรูปไข่ กลม หัวใจ บางคนอาจมีรูปร่างผสมเป็นลักษณะตรงๆ แต่มีสัดส่วนพบได้ในคนที่รูปร่างหน้าและรูปร่างที่ตรงข้ามกัน คือ มีรูปหน้ากลม แต่รูปร่างตรงๆ หรือมีรูปร่างกลม มีสัดส่วน แต่มีรูปหน้าเป็นแนวตรง แนวเหลี่ยม เป็นการผสมกันทำให้เกิดความสมดุลระหว่างเส้นตรงและเส้นโค้ง

จึงอาจแบ่งประเภทของรูปร่างของคนได้เป็น 3 ประเภท คือ รูปร่างตรง รูปร่างตรงแต่มีสัดส่วน และรูปร่างกลมแบบมีสัดส่วน

ลักษณะของเสื้อผ้า

คนที่รูปร่างตรง เส้นสายในเสื้อผ้า ส่วนมากจะเป็นรูปแบบที่มีเส้นตรง

คนที่รูปร่างกลม มีสัดส่วน รูปแบบของเสื้อผ้าจะเน้นความกลมแบบมีสัดส่วน เนื้อผ้าจะเบาละเอียด หรือมีความหนาปานกลาง เป็นผ้าที่มีน้ำหนักผิวของผ้ามีลักษณะขรุขระเล็กน้อย

คนที่รูปร่างตรง แต่มีสัดส่วน รูปแบบของเสื้อผ้าควรให้มีส่วนประกอบที่มีเส้นตรงที่กลมกลืนกับรายละเอียด มีความโค้งมน นุ่มนวล หรือเป็นการผสมผสานทั้งเส้นตรงและเส้นโค้งในเสื้อผ้าชุดเดียวกันก็ได้

ไม่ว่าจะมีรูปร่างลักษณะอย่างไร form ต่างๆ ที่ออกแบบในตัวเสื้อผ้า การใช้เส้นต่างๆ ควรจะไปด้วยกันได้ แต่ถ้าคล้อยตามมากเกินไป จะทำให้ดูไม่เหมาะสม เช่น คนที่มีรูปหน้าคางแหลม ถ้าใส่เสื้อคอแหลมจะเป็นการเน้นรูปหน้าจนเกินไป หรือคนที่รูปหน้ากลมแบน หากสวมเสื้อคอกลม จะยิ่งเน้นใบหน้าจนเกินไป แต่ก็ไม่ควรออกแบบให้ตรงข้ามกันเลยทีเดียว จะทำให้ดูขัดแย้งจนเกินไป

การออกแบบบางครั้ง ไม่ควรดูที่ลักษณะรูปร่างเพียงอย่างเดียว แต่ควรสังเกตลักษณะบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ด้วย การใส่เสื้อผ้าที่ขัดกับบุคลิก อาจทำให้ผู้สวมใส่ขาดความมั่นใจได้ ลักษณะของบุคลิกภาพผู้หญิงจะมีอยู่ 2 อย่างคือ

1. Yang เป็นลักษณะบุคลิกที่จะออกไปทางผู้ชายนิดๆ ชอบแต่งตัวออกไปทางผู้ชายนิดๆ ไม่เรียบร้อย อ่อนหวาน เหมือนผู้หญิงทั่วไป
2. Yin เป็นลักษณะบุคลิกที่เป็นผู้หญิงจริงๆ ชอบแต่งกายรูปแบบเรียบร้อย อ่อนหวาน เป็นผู้หญิง

2.2.4.2.5 พื้นผิว (Texture)

พื้นผิว เป็นส่วนประกอบของการออกแบบที่สามารถอธิบายลักษณะพื้นผิวหน้า และความรู้สึกได้ เช่น สามารถอธิบายได้ว่าผ้ามีลักษณะผิวอย่างไร เป็นผ้าที่หยาบ ละเอียดย หรือเป็นหนัง

พื้นผิวจะรู้สึกได้โดยการมองเห็นหรือการสัมผัส การมองเห็นด้วยตา นั้นจะขึ้นอยู่กับแสงที่ไปกระทบผิวของวัสดุนั้น หากพื้นผิวมีความขรุขระมาก และมีแสงสว่างมาก จะทำให้เห็นพื้นผิวไม่ชัดเจน แต่หากมีแสงสว่างไม่มาก จะเกิดเป็นเงา และเห็นพื้นผิวได้มากกว่า เช่น ผ้าต่วนหรือ Satins เวลา มองแล้ว จะให้ความรู้สึกเรียบและเป็นประกายมากกว่าผิวสัมผัสที่เป็นลักษณะหยิกงอของผ้าขนสัตว์ โดยพื้นผิวสามารถบอกถึงน้ำหนัก ขนาด รูปร่างได้

การรับรู้ในเรื่องพื้นผิว สามารถรับรู้ได้ในลักษณะดังนี้

1. มือ เป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้ในการสัมผัสและรับความรู้สึกได้ว่าผ้าชนิดนั้นๆ มีพื้นผิวหยาบ เบา นุ่มได้ และพื้นผิวของผ้าจะบอกนัยออกแบบได้ว่า ผ้าแต่ละชนิดเหมาะสำหรับใช้ตัดเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง เช่น ผ้าการ์บาดิน ลินิน และขนสัตว์ เหมาะสำหรับใช้ตัดกางเกงหรือพวกผ้าเจอร์ซี ซีฟอง เหมาะสำหรับตัดชุดที่มีการจับจีบ drap ได้ดี ส่วนผ้าที่มีน้ำหนัก ความทึงตัว เช่น ผ้าเครป ผ้าซาติน ผ้าขนสัตว์ที่มีน้ำหนักเบา เหมาะสำหรับตัดกางเกงแบบพริ้วๆ
2. ความรู้สึกจากการมองเห็น คือ การมองเห็นความเป็นประกาย ความทึบ ความมืด ความโปร่งใส ความหยิกงอของขนสัตว์ หรือเมื่อมองผ้าฝ้ายที่ให้ความรู้สึกมัว ด้าน ผ้าจะมีการดูดซับความสว่าง ทำให้ไม่เป็นประกาย ไม่สะท้อนแสง เมื่อเปรียบเทียบกับผ้าที่ทำจากเส้นใยยาว เรียบ เช่น ไหม ที่ให้ความรู้สึกเป็นประกาย

เวลาที่เห็นเนื้อผ้าหรือผิวผ้าแล้วให้ความรู้สึกได้ว่าเป็นผ้าชนิดใด ลักษณะอย่างไร เช่น เห็นพื้นผิวของผ้าแล้วให้ความรู้สึกถึงความอ่อนนุ่ม เรียบ หรือหยาบ หยิกงอ มีความบางเบา หรือทึงตัวได้ดี

ผิวสัมผัสบางชนิดจะเป็นที่นิยมอยู่ตลอด คือ มีความหนาแต่ไม่แข็งและไม่อ่อนเกินไป ไม่หยาบ ไม่เรียบ เช่น ผ้าคอร์ดูรอย ที่ใช้ในการตัดสูทหรือกางเกงผู้ชาย ซึ่งนิยมใช้ได้ทุกสมัย

การเลือกพื้นผิวของผ้าให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละบุคคล

เสื้อผ้าที่สวมใส่ทุกวันนี้ ชุดที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง ควรเลือกเป็นเสื้อผ้าที่สวมใส่แล้วส่งเสริมผู้สวมใส่ให้มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือ และมีความมั่นใจในตนเอง

ผ้าทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นผ้าที่มีการทึงตัวดี และง่ายต่อการดูแลรักษา หรือทางที่อาจไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกัน เช่น ผ้าบางชนิดมีการทึงตัวดีแต่ดูแลรักษายาก แต่ที่สำคัญคือ ควรซื้อผ้าที่คิดว่าเหมาะสมกับผู้สวมใส่มากที่สุด และบางคนมีรูปร่างเหมือนหรือใกล้เคียงกัน อาจชอบผ้าที่มีลักษณะแตกต่างกันก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในสถานภาพใด เช่น แม่บ้าน ผู้หญิงทำงาน นักท่องเที่ยว นักศึกษา การเลือกผ้าจะแตกต่างกัน การดูแลรักษา การทำความสะอาดชุดแต่ละชุดก็แตกต่างกัน กลุ่มสังคมในแต่ละสังคม เช่น คนทำงานในเมืองกับคนทำงานในชนบท ชุดที่สวมใส่ก็แตกต่างกัน ฤดูร้อนจะใส่เสื้อผ้าขนสัตว์ก็ไม่เหมาะสม ควรเป็นผ้าฝ้ายเนื้อปานกลางถึงบาง เพื่อจะสบายและระบายความร้อนได้ดี หรือชุดที่ต้องการความเรียบตรงของตะเข็บ ก็ควรเลือกใช้ผ้าที่มีเนื้อในลักษณะไม่อ่อนนิ่มจนเกินไป เพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการ

ในทางกลับกัน พื้นผิวของผ้าจะมีผลต่อสีของผ้าด้วย ผ้าที่มีพื้นผิวมันๆ เรียบๆ จะช่วยให้สีของผ้านั้นสว่าง ผ้าที่มีผิวสัมผัสขรุขระหรือหยาบ จะทำให้ดูสีมัวๆ หรือกระด้าง และทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับแสงสว่างด้วย

พื้นผิวกับการออกแบบ ในการออกแบบเสื้อผ้าส่วนมาก ต้องสอดคล้องกับเนื้อผ้า เนื้อผ้าที่ใช้ตัดเสื้อที่ดีที่สุด เหมาะสมกับรูปร่างมากที่สุด ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงที่สุด ความงามอยู่ที่การออกแบบของเสื้อผ้าที่นักออกแบบนำเอาผ้ามาออกแบบให้เข้ากับลักษณะรูปร่างของแต่ละคน

- Gisp fabrics เป็นผ้าที่เกิดจากเส้นด้ายที่ทำให้หยิกงอก่อน แล้วนำมาทอเป็นผืนผ้า เนื้อผ้าจะมีลักษณะผิวไม่เรียบ มีน้ำหนัก ทึงตัว มีทั้งเนื้อ

แข็งและเนื้ออ่อน ถ้าผ้าที่มีลักษณะทั้งตัวไม่มาก ต้องการตัดกระโปรง จีบรูปพอง (bouffant shapes) ก็สามารถตัดได้ แต่ถ้าต้องการให้พอง ต้องมีผ้าแข็งทำเป็นโครงด้านในกระโปรง แต่ถ้าเป็นผ้าที่มีน้ำหนัก มีความทึงตัวมาก ก็สามารถตัดกระโปรงจีบรูปหรือย้วยได้โดยไม่ต้องมี โครงด้านใน

- Firm fabrics ลักษณะของผ้าที่มีความแข็ง ฉียบ และมีน้ำหนักเบา เนื้อผ้าไม่หนามาก ไม่เหมาะสำหรับตัดชุดเข้ารูป เพราะจะทำให้เห็น รอยตะเข็บที่เย็บเป็นรอยย่น ตะเข็บจะแข็งซึ่งไม่อ่อนโค้งตามรูปทรง เวลาเดินหรือยืนในท่าทางต่างๆ จะมีรอยย่น ควรใช้ผ้าที่มีน้ำหนักและ มีความยืดหยุ่นได้ เช่น ผ้าเครป ตัดชุดเข้ารูปจะเหมาะสมกว่า เพราะ เนื้อผ้าจะเนียนแนบโครงร่างได้อย่างสวยงาม
- Plain weaves and flat surface เหมาะสำหรับการจับจีบทำ pleats การตกแต่งประดับ ผ้าบางเนื้อก็เหมาะกับการจับจีบรูปหรือม้วนพับ
- Soft, flating fabrics เป็นผ้าที่มีลักษณะเบาบาง เช่น ผ้าชีฟอง ผ้าปาน ผ้าขนสัตว์เนื้อบาง ผ้าที่มีความรู้สึกเคลื่อนไหว มีความพลิ้ว เหมาะ สำหรับตัดเสื้อผ้าที่ต้องการความอ่อนไหวพลิ้ว ผ้าขนสัตว์เนื้อหน้าจะ เป็นผ้าที่ทำให้ silhouette บิดเบือนไป
- Soft, fleseible fabrics เช่น ผ้าเครป และผ้าเจอร์ซี่ เหมาะสำหรับการ ใช้จีบ drape การม้วน อ่อนช้อยได้ เหมาะสำหรับชุดราตรี ถ้ามีเนื้อหนา มากขึ้นและความแข็ง สามารถจีบ drape ในลักษณะแบบจีบ การใช้พื้นผิวของผ้าให้เหมาะกับจุดประสงค์ ผ้าและเส้นใยแต่ละชนิดมี คุณสมบัติแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการดูแลรักษา ความสะดวกสบาย เวลาใส่ ความยากง่ายในการตัดเย็บ ตลอดจนโอกาสในการสวมใส่ เช่น
 - ผ้าฝ้ายหรือผ้าที่ทำจากเส้นใยฝ้าย (Cotton) ควรใช้ใน summer suit หรือในช่วงที่มีอากาศร้อน ใช้ตัดกางเกง เสื้อ ชุดต่างๆ เพาะมี คุณสมบัติที่ทำให้ผู้สวมใส่รู้สึกสบาย สามารถระบายความร้อนได้ดี
 - ผ้าลินิน (Linin) ใช้กับชุดที่ไม่ต้องการให้ยับง่าย เพราะลินินยับง่าย รีด ยาก แต่มีคุณสมบัติเหมือนฝ้าย สวมใส่สบาย ไม่ร้อน ใช้ตัดสูท กางเกง เสื้อได้

- ผ้าไหม (Silk) เหมาะกับชุดที่ต้องการความประณีต ความหรูหรา ใหม จัดเป็นเส้นใยธรรมชาติที่เป็นใยยาว เพราะฉะนั้นเวลาสวมใส่จะรู้สึก ร้อน ควรสวมใส่ในงานกลางคืน หรือในวันที่อากาศไม่ร้อนมาก การ ตัดเย็บต้องการความประณีตมาก (Soft dressmaker suit) ทำเป็นชุด ราตรีหรูหราได้ หรือตัดเป็นชุดที่ต้องการความเป็นพิธีการได้
- ผ้าขนสัตว์ (Wool) ถ้าเป็นผ้าเนื้อหนาใช้ทำเสื้อโค้ท หรือสูท ผ้าที่มี น้ำหนักเบาใช้ตัดชุด กางเกงได้
- ผ้าที่มีน้ำหนักเบาทั่วๆ ไป ส่วนมากเหมาะสำหรับตัดเป็นชุดกลางวัน ชุดทำงาน หรือเป็น late-day costumes ก็จำเป็นเสื้อผ้าที่ใช้ได้หลาย จุดประสงค์ เช่น ใช้ในเวลากลางวัน หรือเป็นชุดกินเลี้ยงงานกลางคืนได้ ในชุดเดียวกัน

คุณสมบัติของผิวสัมผัสของผ้า ผิวสัมผัสของผ้าจะแสดงออกมาจากสิ่งเหล่านี้

1. ชนิดของเส้นใย (fiber content) เช่น เส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย ขน สัตว์ ใหม หรือ เส้นใยสังเคราะห์ เช่น ไนลอน โพลีเอสเตอร์ เป็นต้น
2. โครงสร้างของเส้นด้าย เป็นเส้นด้ายที่ทำจากเส้นใยยาว หรือเส้นใยสั้น ลักษณะ, ชนิด และการเข้าเกลียวของเส้นด้าย
3. โครงสร้างของผ้า เป็นการทอลักษณะต่างๆ เช่น ทอขน หรือเป็นการ ถักนิต หรือเป็นผ้าที่ไม่ได้เกิดจากการทอ เช่น ผ้าอัดกาว เป็นต้น
4. การตกแต่ง (Finishes)

พื้นผิวกับการลวงตา

คุณสมบัติของผ้าแต่ละชนิดจะแสดงออกมาในแต่ละผิวสัมผัสที่ไม่ เหมือนกัน เช่น ผ้าขนสัตว์ซึ่งมีน้ำหนักมาก ความหยิกงอของผ้าฝ้าย ความนุ่ม เบาของผ้าถัก หรือความเป็นมันของผ้าซาติน การลวงตานอกจากจะใช้เรื่อง ของเส้นและสีแล้ว ผิวสัมผัสก็สามารถลวงตาได้เช่นกัน เช่น ทำให้ดูสูงขึ้น เตี้ย ลง อ้วนขึ้น ผอมลง

ผ้าที่เบาและทิ้งตัวแบบเนื้อ เช่น ผ้าเจอร์ซีและชีฟอง จะแบบเนื้อและรูปร่าง ผ้าชนิดนี้เหมาะกับการออกแบบเสื้อผ้าที่ต้องการความอ่อนเบา คนที่มีรูปร่างดี สมส่วนสามารถสวมใส่ผ้าชนิดนี้ได้ แต่คนที่มีรูปร่างผอม ที่ต้องใช้การจับจีบ หรือ drape ช่วยพรางตาในส่วนที่ต้องการเพิ่มสัดส่วน ในขณะที่คนรูปร่างใหญ่

ควรจะหลีกเลี่ยง เพราะจะทำให้เห็นสัดส่วนได้ชัดว่ามีส่วนเกินอยู่บริเวณใดและจะทำให้เห็นส่วนเกินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผ้าที่มีการตกแต่งให้หยิกงอ ผ้าที่แข็งกระด้าง เช่น ผ้าคอร์ดูรอยและ denim จะไม่ทิ้งตัว จะชั่ออกจากลำตัว แต่ก็พอจะปกปิดรูปร่างส่วนที่ไม่พึงประสงค์ได้

ผ้าที่มีความหยิกงอเป็นพิเศษ เช่น ผ้าทาฟต้าและไวนิล เป็นผ้าที่มีผิวด้านนอกแข็งกระด้างและจะทำให้ผู้สวมใส่ดูอ้วนขึ้น คนที่มีรูปร่างอ้วนกลมควรหลีกเลี่ยง

ผ้าที่มีความเรียบแต่มีการตกแต่งให้มีความมัว ๆ ด้าน ๆ จะช่วยลวงตาได้ ทำให้ไม่ดูสว่างมาก เช่น ผ้ากาบาร์ดิน หรือผ้าขนสัตว์

ผ้าที่มีความหนาและหนัก จะทำให้ดูอ้วนขึ้น เทอะทะ เช่น ผ้าคอร์ดูรอย โมแฮร์ จะเหมาะสมสำหรับคนที่มีรูปร่างปานกลางและสูง

ผ้าที่มีความมัว จะดูดซับแสง ไม่สะท้อนแสง ทำให้เมื่อสวมใส่แล้วไม่ดูอ้วน และทำให้ดูมอมลง เช่น ผ้า denim ผ้ากิงแฮม ผ้าที่มีความเป็นประกายสะท้อนแสง จะทำให้ดูตัวใหญ่ขึ้น เช่น ผ้าซาติน ไนลอน วินยอน ผ้าที่ทำจากใยโลหะ ผ้าฝ้ายที่มีการฉาบมันหรือมีการตกแต่งให้มีความเป็นมันเงา

ในการแต่งกายสามารถผสมผิวสัมผัสของแต่ละเนื้อผ้าได้ แต่ควรต้องคำนึงถึง

- ความไปด้วยกันได้ เช่น ผ้าเนื้อบางควรใช้กับผ้าเนื้อบาง ผ้าหนาควรใช้กับผ้าเนื้อหนาหรือใกล้เคียงกัน
- ความเป็นเอกภาพในด้านความคิด (Unity of idea) ความคิดในการออกแบบ ถ้าต้องการเน้นในแนวคิดจุดไหน อาจใช้ผิวสัมผัสที่ตรงข้ามกัน เพื่อให้จุดนั้นเป็นจุดรวมของความคิดในการออกแบบ เพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
- คุณค่าของผ้า (value) ควรจะไปด้วยกันได้ เช่น ใช้ผ้าไหมกับผ้าลินิน หรือผ้าไหมกับลูกไม้ชนิดดี หรือเป็นผ้าที่มีคุณค่าใกล้เคียงกัน

นักออกแบบได้ศึกษาลักษณะของรูปทรงของเครื่องแต่งกายจากประวัติศาสตร์และมีพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปออกมาได้ว่า เส้นกรอบนอกหรือลักษณะรูปทรงของเสื้อผ้ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทรงตรง (The straight or tubular) มีใช้มานานตั้งแต่ คศ. 1900 จะเป็นชุดหรือกระโปรงทรงตรง
2. ทรงระฆังหรือทรงพองบาน (The ball or bouffant) เป็นทรงที่นิยมใช้กันมาก นับว่าเป็นทรงคลาสสิก คือสามารถใช้ได้ตลอด ไม่ว่าจะเป็นเสื้อหรือชุดติดกัน
3. ทรงคล้ายสามเหลี่ยม (back-fullness or bustle) รูปทรงนี้จะเห็นได้ชัดจากชุดแต่งงาน

2.2.4.2.6 เส้นกรอบนอก (Silhouettes)

เส้นกรอบนอกเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานของการออกแบบเสื้อผ้า สิ่งหนึ่งที่แสดงลักษณะรูปร่างของเสื้อผ้าให้ผู้สวมใส่ เส้นกรอบนอกเกิดจากการนำเอารูปทรงหรือรูปร่างบวกกับเส้นที่ทำให้เกิดเป็นรูปทรง เป็นเส้นกรอบของลักษณะรูปทรงของเสื้อผ้าขึ้นมา ซึ่งลักษณะโครงสร้างของรูปทรงเสื้อผ้าจะเป็นสิ่งที่เรามองเห็นได้เป็นอันดับแรก จากการมองเห็นในระยะของช่วงสายตาที่รูปทรงนั้นเกิดการ Contrasted กับ Background โดยจะมองเห็นเส้นกรอบนอกของรูปทรงเสื้อผ้าได้ชัดเจน หรือเวลาที่เรายู่ในที่ที่มีแสงสว่าง จะมีเงาของรูปร่าง และเสื้อผ้าปรากฏออกมากับผนัง หรือพื้นนั้น คือเส้นกรอบนอก เป็นรูปทรงของเสื้อผ้าและรูปร่าง เช่น รูปทรงของแขน เสื้อ กางเกง และกระโปรง

เส้นกรอบนอกหรือรูปทรงของเสื้อผ้า จะทำให้เสื้อผ้านั้นแสดงความเป็นแฟชั่นชั้นนำ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเป็นตัวกำหนดทางด้านการขายได้ นักออกแบบได้ศึกษาลักษณะของรูปทรงของเครื่องแต่งกายจากประวัติศาสตร์และมีการพัฒนาการมาจนถึงปัจจุบันนี้ สามารถสรุปได้ว่า เส้นกรอบนอกหรือลักษณะรูปทรงของเสื้อผ้า จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- รูปแบบที่มีเส้นโค้งเว้าตามรูปร่าง (Fluid line)
- ทรงบานพองหรือทรงระฆัง (Bouffant or the bell)
- ทรงตรง (The straight or tubular)
- ทรงที่มีความอ่อนไหวที่ด้านหลังมีลักษณะคล้ายสามเหลี่ยม (back flare)

นอกจากเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าแล้ว รายละเอียดที่นักออกแบบควรพิจารณาส่วนใหญ่จะเป็น shape ของความยาวกระโปรง ความกว้างของไหล่

ลักษณะของแขนเสื้อ ความกว้างของเอว ความยาวของเสื้อ เป็นต้น ส่วนรายละเอียดเล็กๆ เช่น ตะเข็บ กระดุม การกิ้น การตกแต่งด้านหน้า จะพิจารณาเป็นอันดับรองต่อไป

Silhouettes ที่ดี จะขึ้นอยู่กับ การแบ่งสัดส่วนของร่างกายหรือรูปร่างที่เป็นธรรมชาติของแต่ละคนด้วย ตั้งแต่ ฐานคอ ไหล่ และเส้นเอว ความพอดีของแต่ละส่วน จะทำให้ Silhouettes ออกมาดี ส่วนเครื่องประดับ การตกแต่งรายละเอียดต่างๆ ควรจะได้สัดส่วนที่พอดีกับรูปร่าง รูปทรงของแต่ละคนด้วย

เสื้อผ้าที่จะออกมาในรูปแบบไหน นอกจากจะพิจารณาถึงรูปร่างแล้ว ควรต้องดูถึงความเหมาะสมกับสถานที่ โอกาสที่จะใส่เสื้อผ้า ความเป็นแฟชั่นหรือแนวโน้มของแฟชั่นในแต่ละยุค ความเหมาะสมของเนื้อผ้ากับรูปร่าง การที่จะทำให้ Silhouettes ของเสื้อผ้าออกมาดีและเหมาะสมกับรูปร่างของผู้สวมใส่จะต้องมีสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็น รูปร่าง ความเป็นสัดส่วน ผิวสัมผัสของเนื้อผ้า ความพอดีของเสื้อผ้ากับรูปร่าง

2.2.4.3 หลักการออกแบบ (Principles of Design)

เมื่อทราบองค์ประกอบของการออกแบบแล้ว การที่จะนำองค์ประกอบทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น เส้น สี ที่ว่าง รูปแบบ พื้นผิว เส้นกรอบนอกต่างๆ มาใช้ในการออกแบบ ควรทราบหลักการออกแบบด้วย เพื่อจะได้นำองค์ประกอบต่างๆ มาใช้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งหลักการออกแบบมีดังนี้

2.2.4.3.1 สัดส่วน (Proportion)

สัดส่วนเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความสูง ความกว้างของโครงร่าง สัดส่วนจะเกิดขึ้นได้เมื่อเวลาที่นักออกแบบใช้เส้น ตกแต่งลงไปบนโครงร่าง ใน form ใน space เป็นการใส่รายละเอียดลงไป เช่น เส้นจากการต่อตะเข็บ เข็มขัด สายเสื้อ กระเป๋าต่างๆ และที่สำคัญคือ สัดส่วนสามารถลงตัวได้ โดยการใช้สิ่งตกแต่งที่ทำให้เกิดเป็นเส้นแบ่งพื้นที่ในโครงร่าง ให้ได้สัดส่วนที่ดี เหมาะสมกับลักษณะรูปร่างของแต่ละคน ซึ่งแต่ละคนจะมีรูปร่างที่แตกต่างกัน การแบ่งพื้นที่หรือ space ในโครงร่าง นิยมใช้สัดส่วน 3:5 หรือ 5:8 มากกว่าสัดส่วนอื่น ซึ่งจะมี 1:2, 3:4, 6:8 และ 4:8 ซึ่งสัดส่วนที่จัดว่าไม่ดีคือ 1:1

การแบ่งสัดส่วนจะแบ่งจากคอเสื้อถึงชายกระโปรง เช่น 3:5 เป็น 8 ส่วน เป็นตัวเสื้อ 3 ส่วน และกระโปรง 5 ส่วน อัตราส่วนนี้เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีรูปร่างสัดส่วนดีเป็นมาตรฐาน คือมีความสูงระหว่าง 150 – 160 ซม. ถ้าความสูงต่ำกว่า 150 ซม. ควรเลือกอัตราส่วนอื่นที่กะด้วยสายตาแล้วได้สัดส่วนที่ดี เช่น 1:2 หรือ 5:8 ส่วนคนที่มีรูปร่างผอมสูงมากกว่า 160 ซม. สัดส่วนที่เหมาะสมคือ ส่วนเสื้อ 3 ส่วน และส่วนกระโปรง 4 ส่วน

ส่วนมากแล้วในทางเสื้อผ้าหรือพวกศิลปะที่ต้องใช้การวัดด้วยสายตา จะใช้สัดส่วน 5:8 หรือ 4:8 ซึ่งจะมีความแตกต่างกันที่เหมาะสม ส่วนสัดส่วน 6:8 จะมีความแตกต่างกันน้อย ดูแล้วไม่ได้สัดส่วนที่สวยงาม

การเป็นสัดส่วนนั้น ไม่ใช่เฉพาะการเป็นสัดส่วนแคส่วนบนกับส่วนล่าง หรือเสื้อกับกระโปรงเท่านั้น การต่อตะเข็บ ต่อกระเป๋่า ชั้นของกระโปรงต่างๆ ควรต้องเป็นสัดส่วนกัน ถ้าจะยัด 5:8 ก็ควรเป็น 5:8 เหมือนกันทั้งหมด เช่น

- การต่อ yoke ที่หน้าอกเสื้อ ความกว้างของ yoke ควรเป็นสัดส่วน 5:8 กับตัวเสื้อ คือตัว yoke 5 ส่วน และส่วนต่อจาก yoke ถึงเอวก็ 8 ส่วน ซึ่งในตัวเสื้อทั้งหมดทั้งชุด สัดส่วนเสื้อกับกระโปรงจะเป็น 5:8
- การติดกระเป๋าล่างกับกระเป๋าด้านบน ก็ควรเป็นสัดส่วนกัน
- การต่อสายแขนกับสายคอ ควรได้สัดส่วนกัน
- ชั้นของกระโปรงที่เป็นชั้นๆ ลดหลั่นกัน ควรเป็นสัดส่วนกันกับความยาวกระโปรง
- การแบ่งสัดส่วนของรูปร่าง นอกจากเป็นการตกแต่งแล้ว ยังช่วยลวงตาได้อีกด้วย คือมีการแบ่งสัดส่วนที่เหมาะสมได้ส่วนสัดส่วน จะทำให้คนเตี้ยดูเป็นคนสูงได้
- ช่วงความลึกของคอเสื้อหรือช่วงของคอที่มีปก ปกควรตรงลงขนาดไหน ควรเป็นสัดส่วนกับตัวเสื้อ
- สัดส่วน 3:5 , 5:8, 11:13 สามารถจับคู่กันได้หมด ในความเหมาะสมที่จะเลือกใช้ให้เหมาะกับโครงสร้างและรายละเอียดที่จะใส่เข้าไป

อัตราส่วน (Scale) จะมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของสัดส่วนด้วย เช่น ในการออกแบบส่วนประกอบต่างๆ ที่อยู่ในเสื้อผ้า เช่น โบว์ กระเป๋่า เข็มขัด จะมีส่วนในการให้ความรู้สึกกลมกลืนของเนื้อผ้าและโครงสร้างของเสื้อผ้า เช่น เสื้อตัวใหญ่ไม่เหมาะสมกับการติดกระเป๋่าใบเล็ก เนื่องจากสัดส่วนไม่เหมาะสม เป็นต้น

2.2.4.3.2 ความสมดุล (Balance)

เป็นการจัดสัดส่วนขององค์ประกอบต่างๆ ให้มีความรู้สึกเท่ากัน เช่น ในเรื่องความสมดุลของเส้น ความสมดุลของสี ความสมดุลของพื้นที่ ความสมดุลของสัดส่วน ซึ่งความสมดุลในเรื่องของแพชชั่น หรือความงาม จะไม่เหมือนกับ ความสมดุลในแง่ของคณิตศาสตร์ ที่มีสูตรเฉพาะตายตัว ต้องใช้ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความรู้สึกและการฝึกฝนในการตัดสินใจ

ความสมดุลจะมีทั้งด้านขวาและด้านซ้าย ด้านหน้าและด้านหลัง ข้างบนกับข้างล่าง จุดความสนใจ ตามธรรมชาติแล้วจะอยู่ตั้งแต่เหนือเอวขึ้นไป ความสมดุลโดยทั่วไปจะมี 2 ลักษณะคือ

1. Formal symmetrical balance เป็นความสมดุลที่ทั้งสองข้างเท่ากัน เป็นการจตุรัสที่มีลักษณะและรูปร่างเท่ากัน เหมือนกันทั้ง 2 ข้าง
2. Informal asymmetrical balance หมายถึงการจัดให้ขนาด รูปร่าง สี ฯลฯ ให้มีความแตกต่างกัน 2 ข้าง แต่ให้มีน้ำหนักเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ระยะห่างของ 2 ข้างจากจุดกึ่งกลางจะไม่เท่ากัน หรืออาจเพิ่มน้ำหนักของข้างที่เบากว่าให้เกิดความสมดุล

ในการเน้นจุดด้านหน้าและด้านหลังบนเสื้อผ้าชุดเดียวกัน ควรให้จุดเด่นด้านหน้ามีขนาดเล็ก เช่น ดอกไม้ เข็มกลัด เป็นต้น เพื่อไม่ให้จุดเด่นนั้นไปข่มจุดเด่นอื่นๆ เช่น โบหน้า และเพื่อทำให้เกิดจุดเด่นที่สมดุลกัน ก็ใช้โบว์หรือสายผ้าที่มีขนาดใหญ่กว่าไว้ทางด้านหลัง

ความสมดุลของสี เสื้อผ้าที่มีสี 2 สี ที่กลมกลืนกัน สามารถใช้แต่ละสีในพื้นที่ที่กว้างเท่าๆ กันได้ แต่ถ้าเป็นสีที่ตัดกัน เช่น แดงกับเขียว, ดำกับขาว, ม่วงกับเหลือง ควรให้สีเข้มกว่าอยู่ในพื้นที่เล็ก สีสว่างควรอยู่ในพื้นที่ใหญ่กว่า เพื่อให้เกิดความสมดุลในเรื่องน้ำหนักของสี เช่น ควรใช้สีม่วงในพื้นที่เล็ก และใช้สีเหลืองในพื้นที่ใหญ่ หรือหากสวมกระโปรงสีดำกับเสื้อที่มีสีสว่าง จะมีความรู้สึกน้ำหนักจะอยู่ที่ข้างล่างมากกว่าข้างบน ดังนั้น เสื้อควรมีการตกแต่งลายเส้นเข้าไปบ้าง เช่น อาจมีการจับจีบหรือตีเกร็ดด้านหน้าของตัวเสื้อ เพื่อให้เกิดความสมดุลกัน

2.2.4.3.3 การเน้น (Emphasis)

เป็นการจูงใจในการนำสายตาผู้พบเห็นมุ่งไปสู่จุดสำคัญหรือจุดที่น่าสนใจที่สุดของเสื้อผ้า ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักออกแบบเช่นกัน การเน้นเพื่อให้จุดใดจุดหนึ่งเป็นจุดที่น่าสนใจ เป็นส่วนที่สำคัญ การสร้างจุดเด่นให้กับการสามารถใช้สีมาใช้ เช่น การใช้สีตัดกัน หรือการจัดเส้นให้ซ้ำกัน

นักออกแบบจะต้องมีความชำนาญในการเน้นจุดต่างๆ ของเสื้อผ้า ว่าส่วนใดควรเป็นจุดเน้นหลัก ส่วนใดคือจุดเน้นรอง และควรเน้นด้วยวิธีใด ซึ่งมีหลักดังต่อไปนี้

1. การจะเน้นในส่วนใด ต้องวางโครงสร้างงานก่อนว่าจะเน้นให้ส่วนสำคัญอยู่จุดไหน
2. การเน้นมีขั้นตอนดังนี้คือ
 - วิธีการจัดกลุ่ม หากมีจุดเน้นเกิน 3 จุดขึ้นไป ควรรวมจุดเน้นให้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน
 - เน้นด้วยวิธีการใช้ความสว่าง ความมืด สี รูปร่าง พื้นผิว และขนาด
 - เน้นด้วยการประดับตกแต่ง
 - เน้นโดยการนำจุดสำคัญไว้ตรงกลาง ให้ส่วนประกอบอื่นอยู่โดยรอบ
 - เน้นโดยการใช้เส้นรูปร่าง ขนาด และสีให้มีความแตกต่างกัน หรือซ้ำกัน บางครั้งต้องนำทุกอย่างมาผสมผสานกัน
 - ปริมาณในการเน้นว่าจะเน้นออกมาอย่างน้อยแค่ไหน โดยใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจ โดยความพอดีของการเน้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดของงาน
 - บริเวณที่จะเน้นนั้นต้องมีการร่างแบบ เพื่อร่างงานออกมาว่าจะเน้นในบริเวณใด

การเน้นเพื่อให้เกิดจุดสนใจในงานออกแบบคือ

1. จุดสนใจที่สุด (Dominance or main emphasis) ไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่ แต่ควรเป็นจุดที่น่าสนใจที่สุด
2. จุดสำคัญรอง (Subordination) ไม่ควรข่มจุดสนใจหลัก การเน้นควรให้ตรงจุดมุ่งหมาย เช่น จะเน้นรูปร่างหรือต้องการเน้นฝีมือการเย็บ

ประโยชน์ของการเน้น

1. ทำให้เสื้อผ้ามีคุณค่าน่าสนใจ
2. แสดงรสนิยมของแบบเสื้อผ้า
3. เกิดเอกลักษณ์เฉพาะ
4. เพื่อลดจุดด้อยให้น้อยลง หรือเน้นจุดเด่นให้เด่นมากยิ่งขึ้น

2.2.4.3.4 จังหวะ (Rhythm)

ความต่อเนื่องก็นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการออกแบบเช่นเดียวกัน เพราะจังหวะนั้นช่วยทำให้การออกแบบมีความรู้สึกเคลื่อนไหว จังหวะเป็นการทำซ้ำๆ เรียกว่า Repetition ความรู้สึกของจังหวะที่มีการเคลื่อนไหวนั้น นักออกแบบสามารถสร้างทิศทางได้ โดยองค์ประกอบในการออกแบบมาเป็นตัวชี้ทิศทาง เช่น เส้น ช่องว่าง สี และผิวสัมผัสต่างๆ จังหวะที่มีการเคลื่อนไหวที่จะเป็นตัวนำสายตาของคนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งจุดสุดท้ายจะเป็นจุดที่มีการเน้นให้เป็นจุดที่มีความน่าสนใจที่สุด โดยการอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ของการออกแบบนำพาสายตาไป

จังหวะเกิดจากผลของการเน้นรูปทรง โดยพยายามดึงสายตาเข้าสู่จุดเด่น ทำให้เกิดความรู้สึกสวยงาม อ่อนหวาน น่ารัก หรือหยาบกระด้างได้เช่นกัน เช่น จะเห็นความเป็นจังหวะต่อเนื่องของขอบชั้นกระโปรงที่ระบายลูกไม้เป็นชั้นๆ หรือความเป็นจังหวะต่อเนื่อง ความเป็นคลื่นของกระโปรงพลิท การออกแบบจะแบ่งจังหวะออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. จังหวะคงที่ (Static Rhythm) เป็นจังหวะที่ถูกแบ่งด้วยลีลาของเส้นและช่องว่างในระยะห่างเท่าๆ กัน เช่น รูปวงกลมที่ซ้อนกันในระยะเท่ากัน ระยะห่างของกระดุม กระเป๋าสตางค์ ซึ่งนิยมให้มีจังหวะที่คงที่ หรือเป็นการทำซ้ำแบบ barmonic repetition เป็นการซ้ำกันของเส้นตามขวางในจังหวะที่มีช่องว่างที่เท่ากัน
2. จังหวะที่ต่อเนื่อง (Relate Rhythm) เป็นจังหวะที่ถูกแบ่งด้วยลีลาของเส้นและช่องว่างในระยะที่ไม่เท่ากัน เป็นไปตามความสวยงามที่นักออกแบบเห็นชอบ ได้แก่ แนวต่อของกระโปรงที่เป็นชั้นๆ หรือการวางตำแหน่งของกระเป๋าสตางค์ที่ซ้อนกันหลายใบ

การใช้ลำดับชั้นของสีในวงจรสีที่อยู่ใกล้กันมาใช้ในเรื่องของจังหวะ เช่น ลำดับชั้นของสีเขียว เช่น สีเขียว เขียวเหลือง หรือจากเหลืองเขียวไปเหลือง หรือการไล่สีจาก black to white หรือจาก white to black การไล่สีในจังหวะแบบนี้เรียกว่า Progression การไล่สี dark-light ส่วนมากจะพบในสีของผ้าที่อาจมีการพิมพ์สีมาแล้ว หรือพิมพ์ย้อมในช่วงที่เป็นเส้นด้าย แล้วนำมาทอเป็นผ้า ก็จะเห็นเป็นสีที่เป็นจังหวะต่อเนื่องกันไป

2.2.4.3.5 ความกลมกลืน (Harmony)

ความกลมกลืนนั้นเป็นสิ่งที่รวมเอา Proportion, Emphasis, Balance และ Rhythm ในการจะออกแบบมาไว้ด้วยกัน ความกลมกลืนจะให้ความรู้สึกที่เป็นจุด ๆ หนึ่ง ที่ประกอบไปด้วยความคล้ายคลึงกัน เป็นการประสานกันให้กลมกลืน ให้เกิดความเหมาะสม

การออกแบบให้เกิดความกลมกลืนนั้นจะทำให้เกิดความสวยงาม แต่อาจแลดูไม่น่าสนใจ หรือเกิดความเบื่อหน่ายได้ง่าย แต่ถ้าน้อยเกินไปอาจดูไม่สวยงาม เช่น คนที่มีรูปหน้าเหลี่ยม หากสวมเสื้อที่มีคอเหลี่ยม จะยิ่งเน้นให้ใบหน้าดูเป็นเหลี่ยมมากยิ่งขึ้น คนที่มีรูปหน้ายาว ควรหลีกเลี่ยงการใส่เสื้อคอแหลมหรือใส่เนคไทยาว การออกแบบที่ดีคือการออกแบบให้ส่วนใหญ่กลมกลืนกัน และให้มีความแตกต่างหรือตัดกันในส่วนน้อย โดยการออกแบบให้กลมกลืนจัดออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. กลมกลืนด้วยรูปร่าง ลักษณะ ช่วงระยะของสี และลักษณะพื้นผิว โดยจัดส่วนประกอบต่างๆ ให้คละกัน หรือเฉพาะอย่างให้กลมกลืนกัน
2. การกลมกลืนกันด้วยความคิด ในการออกแบบต้องมีการคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะวางองค์ประกอบต่างๆไว้ที่ใด เช่น การใส่ลูกไม้ กระเป๋า โบว์ กระดุม การจัดส่วนประกอบให้เป็นแบบเดียวกัน หรือเข้ากันได้ และควรให้เกิดความกลมกลืนในด้านประโยชน์ใช้สอยด้วยเช่นกัน
3. การออกแบบให้กลมกลืนตามธรรมชาติ

ในส่วนของผืนผ้าจะมีลวดลายเป็นเส้นสาย เป็นสีต่างๆ หรือมีพื้นผิวที่แตกต่างกัน การนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาออกแบบ ต้องทำให้เกิดความกลมกลืนกัน โดยทำได้ดังนี้

1. การออกแบบของเส้นให้เกิดความกลมกลืนกันในแนวทแยง (Diagonal Linstion) เป็นการใชเส้นที่กลมกลืนกันทางแนวทแยงทางเดียว อาจใช้เส้นที่เชื่อมโยงจากจุดจุดหนึ่งที่มีการตกแต่งแล้วไปอีกจุดหนึ่ง
2. การออกแบบของเส้นให้เกิดความกลมกลืนในแนวราบ (Horizontal Direction) เป็นการใชเส้นที่กลมกลืนในแนวราบ หรือในสัดส่วนที่ ต้องการความกว้าง เช่น เข็มขัดเส้นใหญ่ อาจไม่เหมาะสมสำหรับผู้สวมใส่ที่มีรูปร่างเล็ก หรือปกเสื้อที่กว้างก็จะเน้นช่วงไหล่ ซึ่งจะเหมาะสมสำหรับคนที่มีช่วงสะโพกกว้าง
3. การออกแบบของเส้นให้เกิดความกลมกลืนในแนวโค้ง (Curved Direction) คือการใชเส้นให้กลมกลืนกันในแนวโค้ง ใช้ในส่วนที่มีลักษณะเป็นวงกลม หรือในส่วนให้ความรู้สึกที่อ่อนนุ่ม อ่อนหวานได้
4. ความกลมกลืนของสี (Harmony of Colors) การใช้สีเดียวหรือสีในกลุ่มเดียวกัน ให้ความกลมกลืนได้ดี แต่ในพื้นที่ใหญ่ หากไม่ใช้สีตัดกันบ้าง จะดูเรียบและค่อนข้างขรึม การใช้สีที่มีความกลมกลืน ต้องพิจารณาเรื่องสีร้อนและสีเย็นด้วย การใช้สีเดียวที่อยู่ใน shade เดียวกัน เช่น กางเกงสีน้ำเงินเข้ม เสื้อคาร์เป็นสีฟ้าอ่อนหรือสีน้ำเงินอ่อน ซึ่งจะอยู่ใน Value และ Intensity เดียวกัน
5. การกลมกลืนด้วยพื้นผิว (Harmony of Texture) การใชเนื้อผ้าต่างๆ ควรให้เหมาะสมกับโอกาสและการใช้ด้วย

แฟชั่นบางยุคสมัยนิยมใช้พื้นผิวที่ตรงกันข้ามกัน เช่น ใชผ้า organdy แทน linin (ผ้าorgandy เป็นผ้าฝ้ายชนิดหนึ่งที่ทอแบบ plain weave ลักษณะของเส้นด้ายที่ทอจะหยิกงอ ฉะนั้นพื้นผิวผ้าจะหยาบเล็กน้อย ไม่เรียบชะที่เดียว) หรือใช้ velvet แทน satin (velvet มีลักษณะเหมือน satin หรือไหม โดยจะทอ plain weave หรือ twill weave ด้านหลังผ้า ด้านหน้าจะเป็นขนๆ บางครั้งจะใช้ด้ายผสมกัน เช่น ด้านหน้าเป็นไหม ด้านหลังเป็น cotton หรือด้านหน้าเป็น rayon ด้านหลังเป็นไหมหรือไนลอน) หรือใช้ velveteen แทน cotton (velveteen เป็นผ้าฝ้ายชนิดหนึ่งที่มีผิวหน้าหยาบ และเป็นขนเล็กน้อย เหมาะสำหรับตัดสูท และชุดที่ตัดเป็นกางเกง ผ้าไม่แข็งมากนัก น้ำหนักปานกลาง)

นักออกแบบต้องทำความเข้าใจเรื่องความกลมกลืน ส่วนที่เกิดการตัดกันแล้วไม่ได้ทำให้หมดความสวยงามลงไป เช่น ผู้หญิงที่มีรูปหน้ายาวแหลม

ปากเล็ก ไหล่ลาดมาก การออกแบบคอเสื้อ หากถือหลักของความกลมกลืน จะทำให้เห็นส่วนที่ไม่สวยงามให้เด่นชัดขึ้น ฉะนั้นการออกแบบต้องใช้ความตรงข้ามของเส้นมาใช้แต่เพียงเล็กน้อย อาจไม่ตัดกันหรือตรงข้ามกันอย่างรุนแรง เช่น ถ้าใช้คอเสื้อลักษณะสี่เหลี่ยมมาช่วย จะเป็นการใช้ในรูปแบบตรงกันข้าม มากจนเกินไป ทำให้ไม่สวย แต่ใช้ลักษณะคอเสื้อที่เป็นรูปตัวยู จะทำให้เกิดความกลมกลืนกับใบหน้า เป็นการใช้รูปแบบตรงกันข้ามมาใช้เพียงเล็กน้อย ทำให้เกิดความกลมกลืน

สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการออกแบบเสื้อผ้าที่มีความจำเป็นในการออกแบบ นักออกแบบควรคำนึงถึงเพื่อให้รูปแบบของเสื้อผ้ามีความเหมาะสม และมีรูปทรงที่สมบูรณ์ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่นักออกแบบพึงปฏิบัติหรือนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดภาพลักษณ์ของผลงานที่แตกต่างและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2.2.5 การเลือกใช้ผ้าในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

นักออกแบบควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ผ้าให้เหมาะสมกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบได้อย่างเหมาะสมนั้นนักออกแบบอาจอาศัยหลักสำคัญในการพิจารณาหลักการเลือกใช้ผ้า 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาตามความเหมาะสมของโอกาส การพิจารณาลายผ้า และการพิจารณาลักษณะพื้นผิวของผ้า

การพิจารณาความเหมาะสมของโอกาส ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมจากสภาพแวดล้อม หรือ โอกาสของการใช้งาน เช่น การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูหนาว นักออกแบบควรเลือกผ้าที่มีเนื้อหนาที่ช่องอากาศผ่านทะลุได้ยาก เช่น ผ้าขนสัตว์ ผ้าทอไหม พรหม ฯลฯ การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูร้อน ควรเป็นผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติจากพืช เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ที่มีความบางและมีช่องให้ลมผ่านได้ดีก็จะเหมาะสมกับการสวมใส่ เพราะช่วยซับเหงื่อได้ดีกว่าผ้าที่เป็นใยสังเคราะห์ หรือหากต้องการออกแบบเสื้อผ้าที่ต้องการใช้งานในชีวิตประจำวันก็ควรเลือกว่าผ้าชนิดใดมีความทนทานต่อการใช้งานและมีเนื้อผ้าเป็นไปในทิศทางที่กล่าวข้างต้น ซึ่งปัจจุบันมีผ้าใยสังเคราะห์ผลิตขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้งานในแต่ละประเภทอยู่แล้ว นักออกแบบควรเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะรูปแบบเสื้อผ้าในโอกาสพิเศษจะต้องใช้ผ้าที่มีความมันเงา บางเบา เพื่อให้เกิดความสวยงามให้เหมาะกับสถานที่

2.2.5.1 การพิจารณาลายผ้า เป็นการเลือกลายผ้าเพื่อนำไปใช้ให้มีความเหมาะสม และหากต้องการออกแบบเพื่อเป็นงานแฟชั่นแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้งานออกมาเป็นงานแฟชั่นชั้นสูง ซึ่งลักษณะของผ้าทั่วไปสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ผ้าพื้น เป็นผ้าที่ไม่มีลวดลายซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของพื้นผิว และมีความหนาบางแตกต่างกัน นักออกแบบจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับลักษณะการใช้งานของเสื้อผ้าเสียก่อนแล้วจึงเลือกใช้ผ้าให้มีความเหมาะสม ซึ่งผ้าพื้นจะเป็นผ้าที่สามารถใช้ในการออกแบบได้ค่อนข้างง่ายเพราะไม่มีลวดลายเป็นตัวกำหนด ดังนั้นผ้าพื้นคงขึ้นอยู่กับความต้องการในการใช้สีของผู้ออกแบบว่าต้องการใช้สีใดและกำหนดความหนาบางพร้อมกับพื้นผิวสัมผัสคงต้องขึ้นอยู่กับการใช้งานของผู้สวมใส่
2. ผ้าลาย เป็นผ้าที่เกิดจากการใช้เส้นประกอบขึ้นเป็นรูปเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงนามธรรม ฯลฯ แบบต่าง ๆ เช่น วงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ นำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดความสวยงามในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งการออกแบบเสื้อผ้าต้องพิจารณา การต่อลายให้ตรง

กับตะเข็บ หรือรอยต่อ ที่สำคัญคือ การเลือกใช้ลายให้เหมาะสมกับ ลักษณะของผู้สวมใส่และโอกาส

- 2.2.5.2 การพิจารณาลักษณะพื้นผิว เป็นการพิจารณาในการเลือกใช้ผ้าโดย คำนึงถึงหลัก 2 ประการ ได้แก่ ความนุ่มนวลและความกระด้าง และความ หนาบางของผ้า ซึ่งทั่วไปแล้วการใช้งานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่นัก ออกแบบต้องการในการสื่อให้เห็นถึงเส้นกรอบนอกที่มีลักษณะแตกต่างกัน ออกไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและแนวคิดในการออกแบบ

จากข้อมูลข้างต้นการพิจารณาความเหมาะสมในการเลือกใช้ผ้ากับงานออกแบบ เสื้อผ้าเป็นหลักสำคัญพื้นฐานที่นักออกแบบควรปฏิบัติ ปัจจัยที่สำคัญคือการเริ่มต้นกับการ ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่จำเป็นและนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ ซึ่งจะมีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักออกแบบ ที่ พยายามส่งเสริมให้ผลงานของตนเองมีความเหมาะสมกับผู้สวมใส่และโอกาสใช้งาน ประเภทใด สิ่งที่สำคัญคือการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการรวมทาง บุคลิกภาพของกลุ่มเป้าหมาย

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแฟชั่น

2.3.1 ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับแฟชั่น

แฟชั่นเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า fashion ความหมายของ ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำนี้ว่า “สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่ว ระยะเวลาหนึ่ง” เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นคำนิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่น หลายคนมี มุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เพราะหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่นในกระแสปัจจุบัน นั้นแฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสนิยมมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะ การยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหามากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภค สามารถจับจ่ายได้ไม่ยากนักเพราะราคาไม่แพงจนเกินไป อีกทั้งกำลังซื้อของกลุ่มวัยรุ่นที่ ต้องการมีพื้นที่ของตัวเองอยู่บนกระแสของคำว่า “แฟชั่น” ดังนั้นแฟชั่นอาจกล่าวได้ว่าเป็น กระแสนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงใน รูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกระแส

ความสนใจแฟชั่นของวัยรุ่นก่อตัวขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นหันมาสนใจแฟชั่นส่วนหนึ่งเพราะต้องการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านการมี ความสนใจร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนแล้วพูดคุยทำให้สามารถเป็นส่วนหนึ่ง ของกลุ่มได้ รูปแบบทางวัฒนธรรมที่มีอยู่วัยรุ่นสามารถเลือกเข้าร่วมได้ ประกอบกับเงื่อนไข เฉพาะสถานการณ์ในช่วงเวลารวมถึงโครงสร้างของตำแหน่งทางสังคมของวัยรุ่น ณ เวลา นั้น ๆ

ปัจจุบันมีการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าพบว่า สินค้าในกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศของวัยรุ่นไทยเกาะกระแสแฟชั่น และไม่ยึดติดในแบรนด์สินค้าอีกต่อไปขอเพียงมีฟังก์ชันในการใช้งานที่ตรงกับความต้องการก็พร้อมจะตัดสินใจซื้อได้ทันทีและในกลุ่มของนักเรียนนักศึกษาถือเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงกลุ่มหนึ่งของประเทศโดยสังเกตได้จากงานแสดงสินค้าไอทีที่จัดขึ้นตลอดทั้งปี จะพบว่าผู้ซื้อรายใหญ่ 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มคนทำงาน

ทั้งนี้พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตพอสมควรโดยจะเน้นความสะดวก ความชอบ และเป็นกรบริโภคตามกระแสแฟชั่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นผู้นำกระแส ในขณะที่เดียวกันก็ลดพฤติกรรมยึดติดในแบรนด์สินค้าลง ดังนั้นหากผ้าไทยมีการปรับปรุงรูปแบบและภาพราคาให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของกลุ่มวัยรุ่น อาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่มีกำลังซื้อสูงสุดในกลุ่มผู้บริโภค และสามารถเพิ่มฐานผู้บริโภคผ้าไทยให้สูงขึ้น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จึงนับว่าเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดของช่วงชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้นซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันเองและบุคคลรอบข้างหากกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยการดูแลเอาใจใส่และการให้ความรู้จะช่วยให้วัยรุ่น สามารถปรับตัวและมีการพัฒนาแนวคิดที่เหมาะสม หากมีการกระตุ้นให้มีความรักและห่วงแหน ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตภายใต้ชุมชน สังคมของประเทศได้อย่างเหมาะสม บรรเทาปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นทั้งแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่น เป็นไปด้วยดี จะเห็นได้ว่าวัยรุ่น ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน เพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน มีความต้องการรวมทั้งความชอบ และมีปัญหาเดียวกันวัยรุ่นจึงเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อนและต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม สิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นเลือกคือความนิยมตามกระแสแฟชั่นเพื่อให้ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกระแส และบุคคลรอบข้างให้การยอมรับ

ดังนั้นการให้ความสำคัญของแฟชั่นในฐานะวัฒนธรรมบริโภคเกิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติจากการผลิตที่แพร่หลายขึ้นของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ทุนนิยม ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมบริโภคยังถูกเสริมด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสังคมปัจจุบัน ที่มีประสิทธิผลในการผลิตเป็นการเสริมสร้างความยุ่งเหยิงของการใช้สินค้าเพื่อแสดงสถานภาพ รวมทั้งการมองข้ามเส้นแยะ ของศิลปะชั้นสูงกับศิลปะเพื่อมวลชนที่หน้าคิดบาง คนให้ความเห็นว่าเป็นวัดทะนะท่าแบบหลังสมัยใหม่หรือเรียกว่า Postmodernism วัฒนธรรมบริโภคนิยมถูกสร้างหมายให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ผ่านการใช้สื่อภายใต้

ค่านิยมอันเป็นกติการ่วมทำให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงการที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ ในขณะที่เดียวกันภายใต้แนวคิดดังกล่าว ปัจเจกชนก็สามารถปรุงแต่งความหมายหรืออัตลักษณ์ เฉพาะของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจอ่านความหมายต่างๆ ที่ผู้ผลิตสินค้าจัดเตรียมไว้

2.3.2 แฟชั่นกับการพัฒนาแนวคิดการออกแบบ

แฟชั่นการแต่งกายของคนในชาติเป็นสิ่งที่สะท้อน ควบคู่ไปกับหลายหลายสิ่งไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมในสังคม ทั้งยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของคนในชาติ ปัจจุบันมีการส่งเสริมการณรงค์ใช้ผ้าไทยกันอย่างกว้างขวางแต่อย่างที่เราทราบกันว่าผ้าไทยก็ยังคงมีความนิยมอยู่ในวงจำกัด จากการศึกษาแล้วพบว่าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีผ้าไทยอย่างผ้าทอพื้นบ้านเป็นวัสดุในการตัดเย็บที่มีอยู่ในท้องตลาดมีรูปแบบยังไม่ทันสมัยอีกทั้งมีให้เลือกน้อย และรูปแบบยังไม่เหมาะสมกับสุภาพสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี แสดงให้เกิดความรู้สึกเป็นทางการและดูมีอายุ ใช้งานในโอกาสพิเศษและออกงานสังคมเท่านั้น จึงทำให้กลุ่มวัยรุ่นไม่สนใจที่จะเลือกใช้ในชีวิตประจำวัน

ทำอย่างไรจะทำให้คนไทยกลับมาใช้ผ้าไทย รูปแบบของผ้ากับผ้าต้องไปด้วยกัน การปลูกฝังจิตสำนึก ปลูกค่านิยมความเป็นไทยชาตินิยมสำคัญให้คนไทยภูมิใจในความเป็นไทย แต่ไม่ตำหนิคนใช้ของนอก ทุกอย่างต้องค่อย ๆ พัฒนา กระทรวงวัฒนธรรมคงทำเดี่ยวไม่ได้ กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงวิทยาศาสตร์น่าจะร่วมมือพัฒนารูปแบบเส้นใยผ้าไทยให้ก้าวต่อการดูแลรักษาเพื่อขยายกลุ่มไปยังวัยรุ่นคนทำงานที่ชอบผ้าดูแลง่าย ขณะเดียวกัน ผู้ใหญ่ต้องเปิดใจกว้าง ให้วัยรุ่นคนรุ่นใหม่แต่งไทยด้วยผ้าสมัยใหม่

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐกฤต ตีจิววิรุฬห์ (2550) ทำการศึกษา ผ้าจก จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้าโดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าจกไทยวนจังหวัดราชบุรีเพื่อสืบค้นเจตจำนงที่อยู่เบื้องหลังระบบความหมายและกระบวนการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมซึ่งใช้แลกเปลี่ยนกันในวิถีการดำรงอยู่ ของชาวไทยวน ภายใต้วิธีการผลิตเพื่อยังชีพในสังคม ประเพณีผ่านกระบวนการทอผ้าและผืนผ้าจกในวิถีชีวิตชาวไทยอยู่วันและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวไทยวนเมื่อผ้าจกถูกทาเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าอันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาสู่ความทันสมัยของอุตสาหกรรมรัฐ พบว่า การฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนภายใต้เจตจำนงในการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย ทำให้ผ้าจกซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ในวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ทำให้วิถีการดำรงอยู่ในสังคมประเพณีที่เป็นการผลิตเพื่อยังชีพ กระบวนการทอผ้าจกและ ผืนผ้าจกถูกสร้างให้มีความหมายทางวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตที่พึงพาธรรมชาติ ระบบคุณค่าทางภูมิปัญญาและความเชื่อทางศาสนา ภายใต้ระบบความคิดหรือโลกทัศน์ของผู้ทอ

แต่เมื่อผ้าจากถูกผลิตเพื่อการค้าในสังคมที่ทันสมัย ผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายที่แสดงถึงภาพลักษณ์ ทัศนียภาพ ฐานะตำแหน่งทางสังคม และรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้ใช้ผ้า วิธีการถักทอผ้าจากจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยเป็นการผสมผสาน ความต้องการของผู้บริโภคในระบบตลาดกับศิลปะที่เป็นตัวตนของผู้ทอ

สุพรรณ สมไทย และคณะ (2550) ทำการศึกษา การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านโดยแนวคิดจากวัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ออกแบบผลิตภัณฑ์ ของตกแต่งบ้านโดยแนวคิดจาก วัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ และพัฒนาลวดลายบนผลิตภัณฑ์ให้กลมกลืนกับการตกแต่งบ้านในปัจจุบัน พบว่า ผลการศึกษาลวดลายและสีบนผ้าทอมาเป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผ้ามา น ผ้าปูโต๊ะ และหมอนอิง ใน 3 รูปแบบ 3 สไตล คือ สไตลคลาสสิก สไตลร่วมสมัยและสไตลสมัยใหม่ ซึ่งทั้ง 3 สไตลนั้นสามารถนำมาตกแต่งภายในบ้านปัจจุบันได้ แต่ผลการประเมินส่วนใหญ่จะเลือกสไตลคลาสสิก ซึ่งมีรูปแบบลวดลายใกล้เคียงของเดิมมาก ทำให้ผู้ผลิต ผลิตได้ง่าย และผู้บริโภคจะรู้จักมากกว่าเป็นลวดลายจากวัฒนธรรมไทยทรงดำ การนำลวดลายและเทคนิควิธีการทำมาออกแบบใหม่ให้ใช้ได้ในปัจจุบัน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กลุ่มผู้ผลิตและเป็นการเพิ่มความหลากหลายในรูปแบบผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำซึ่งของเดิมไม่มี เป็นการสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มผู้ผลิต และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้กลมกลืนกับสังคมปัจจุบัน

ดวงพร ตั้งวงศ์ (2554) ทำการศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำอำเภอเขาย้อย จังหวัดราชบุรี พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ ควรมีการพัฒนาในด้านรูปแบบ และมีความต้องการให้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ ควรมีการพัฒนาในด้านรูปแบบ และมีความต้องการให้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ มีสีดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ ซึ่งในการพัฒนาหรือประยุกต์ผลิตภัณฑ์ประเภทเคหะสิ่งทอนั้น ทุกรูปแบบจะต้องไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของลวดลาย สี สัน การใช้วัสดุต่าง ๆ มาใช้ในการตกแต่ง หรือจะเป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงคือ ความกลมกลืนของผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการสร้างคุณค่า และความน่าสนใจของผลิตภัณฑ์ให้น่าใช้ยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

ปรัชญ์ หาญกล้า, พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง (2557) ทำการศึกษา แนวทางในการสร้างสรรค์ออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้วัตถุดิบหลักจากผ้าทอมือของอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย ให้เป็นสินค้าที่มีความทันสมัยและสามารถสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันโดยใช้แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design) ในการออกแบบ และเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคได้เลือกใช้และสามารถแข่งขันกับตลาดสินค้าเครื่องแต่งกายสำเร็จรูปในปัจจุบันได้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยคือ หาหลักการสำคัญของการออกแบบ

อย่างยั่งยืนจากข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและจากผลงานออกแบบที่ใช้แนวคิดเดียวกัน หาอัตลักษณ์ของผ้าทอมือในอำเภอเวียงเชียงรุ้งจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น รวมไปถึงการกำหนดกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย ตลาดของผลิตภัณฑ์และวิเคราะห์แนวโน้มแฟชั่นในฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาวปี ค.ศ.2014 เพื่อหาแนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบ

ศุภฤกษ์ กุลสุ (2550) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดงบ้านหนองบัวทอง แขวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดง และความเชื่อที่สัมพันธ์กับลวดลายในอดีต ตั้งแต่ปีพ.ศ.2553 ถึงปัจจุบัน และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของลวดลายผ้าทอไทแดง มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือคนในหมู่บ้าน แขวงเวียงจันทร์ สปป.ลาวพนักงานทอผ้าร้านแพงไหมแกลอรี่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบบันทึกข้อมูล พบว่า ผ้าทอของบ้านหนองบัวทองในปัจจุบันมีความแตกต่างกับผ้าทอไทแดงในอดีตอย่างเห็นได้ชัด โดยผ้าทอของบ้านหนองบัวทองในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1กลุ่มชาวบ้าน 2กลุ่มแพงไหมแกลอรี่ ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้อยู่ในสังคมเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกัน แต่ปัจจัยที่ทำให้สินค้าผ้าทอของทั้งสองกลุ่มนี้มีลักษณะแตกต่างกัน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการผลิตผ้าทอของทั้งสองกลุ่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อขายให้กับกลุ่มตลาดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านเศรษฐกิจนั้นมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบและลวดลายของผ้ามากที่สุด เมื่อเทียบกับปัจจัยต่างๆ และยังคงเป็นตัวกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าต่อไปในอนาคต

ทิพย์วิมล อุณป๋อง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอบางกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กร การผลิต การตลาด และการเงินของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอของกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอของกลุ่มภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงผลจากการเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอของกลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มทอผ้าแม่บ้านกองหิน อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันกำแพงเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีนั้น มีปัจจัยด้านการจัดองค์กรการผลิต การตลาดและการเงินเข้มแข็งในทุกด้าน

ส่วนกลุ่มทอผ้าแม่บ้านกองหินเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำนั้น มีปัจจัยทางด้านการจัดการองค์การการผลิต การตลาดและการเงินอ่อนแอในทุกด้าน โดยปัจจัยทางด้านการจัดการองค์การทั้งสองกลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างการบริการงานกลุ่มเหมือนกัน แต่กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีจะมีการปฏิบัติหน้าที่ ตามความรับผิดชอบของตนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีการประสานงานกันภายในกลุ่มเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารงาน สร้างฐานการตลาดที่แน่นอนให้กับกลุ่ม อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในด้านเงินทุนและความรู้จนกระทั่งกลุ่มสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำนั้น แม้จะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนแล้ว แต่ไม่ได้มีการปฏิบัติหน้าที่กันอย่างจริงจัง เนื่องจากกลุ่มฯได้เปลี่ยนบทบาทจากการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นการรับจ้างทอผ้าเพียงอย่างเดียว ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน แม้ว่ากลุ่มจะได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐทั้งในด้านเงินทุนและความรู้ก็ตาม ผู้นำกลุ่มไม่สามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกลุ่มได้เท่าที่ควร ส่วนระเบียบข้อบังคับของทั้งสองกลุ่มนั้นเกิดจากข้อตกลงของสมาชิกเอง ปัจจัยด้านการผลิต ทั้งสองกลุ่มมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้าเหมือนกัน แต่กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีนั้น มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่เป็นผ้าทอลายดั้งเดิมและลายประยุกต์ต่าง ๆ จากการสร้างสรรค์ของสมาชิกกลุ่มในการพัฒนาลวดลายและรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดอยู่เสมอ มีปริมาณการผลิตสม่ำเสมอ มีการแบ่งหน้าที่ในการผลิตอย่างชัดเจน ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำนั้น มีลักษณะการผลิตตามความต้องการของลูกค้าเท่านั้น การบริหารการผลิตไม่มีความซ้ำซ้อนมากนัก ปริมาณการผลิตขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้าง โดยกลุ่มไม่ต้องรับผิดชอบในการจัดซื้อวัตถุดิบ สำหรับปัจจัยด้านการตลาด ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันที่ฐานการตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีไม่มีปัญหาทางการเงิน เนื่องจากมีเงินทุนหมุนเวียนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อยู่ตลอด แต่กลุ่มที่มีศักยภาพในระดับต่ำไม่มีฐานการตลาดรองรับ ทำให้ไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตจนกระทั่งต้องล้มเลิกการผลิตเพื่อจำหน่ายไปเป็นการรับจ้างการทอผ้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการจำกัดการพัฒนาทุกรูปแบบ ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตให้มีศักยภาพต่อไป คือการพัฒนาด้านการจัดการองค์การ โดยการกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร้านร่วมกัน ผูกพันกับกลุ่มของตนอย่างแท้จริง การพัฒนาด้านการผลิต แม้ว่าการผลิตผ้าทอส่วนใหญ่ผู้ผลิตมีความชำนาญจากการสืบทอดความรู้จากภูมิปัญญามาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษแล้ว แต่ควรมีการประยุกต์ภูมิปัญญาเข้ากับความร่วมมือเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาด้านการตลาดควรได้รับการ

ส่งเสริมของภาครัฐในการเปิดช่องทางการตลาด การพัฒนาด้านการเงิน ควรมีการจัดทำบัญชีกลุ่มอย่างเป็นทางการ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลทางการเงินที่ได้ มากำหนดราคาผลิตภัณฑ์ได้อย่างแท้จริง

อัจฉรา สโรบล (2549) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนดอยเต่าในการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจ-สังคม ประวัติศาสตร์และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนดอยเต่า รวมทั้งการเงื่อนไขปัจจัยสำคัญของการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอ วัฒนธรรมการสืบทอดและลักษณะของลวดลายผ้าทอดั้งเดิมของชุมชนดอยเต่า รวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชุมชนดอยเต่า และเพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนและความสามารถในการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชนอันเป็นผลมาจากการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอเพื่อนำไปสู่การสร้างพื้นฐานอาชีพของบ้านในชุมชนดอยเต่า มีกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการศึกษา คือ หมู่บ้านดอยเต่า หมู่บ้านสันป่าด้าและหมู่บ้านดอยเต่าใต้ พบว่า ในอดีตชุมชนดอยเต่ามีวัฒนธรรมการใช้ผ้าเป็นการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน เป็นภูมิปัญญาที่ส่งสมสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์แต่เนื่องจากการพัฒนาประเทศตามแนวคิดความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมการใช้ผ้าและการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านสิ่งทอของชุมชนดอยเต่าทำให้เอกลักษณ์ดังกล่าวสูญหายไป ดังนั้นชาวบ้านชุมชนดอยเต่าจึงร่วมกันทำการฟื้นฟูเอกลักษณ์ผ้าทอลวดลายดั้งเดิมขึ้นมา โดยกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นการก่อตัวขึ้นในเชิงปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ในการให้ความหมาย คุณค่าความเชื่อสืบทอดกันมา และชุมชนดอยเต่าได้พยายามสร้างความเป็นอัตลักษณ์โดยรวมกันคัดเลือกผ้าลายไกล ผ้าถุงลายชิ้นแซง เป็นลวดลายเอกลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าดอยเต่า ส่วนด้านสื้อมเอกลักษณ์คือการย้อมด้วยสีธรรมชาติ โดยการย้อมสีจากธรรมชาติเช่นกัน และแปรรูปผ้าทอลวดลายดั้งเดิมเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆเพื่อเหมาะในการนำไปใช้ตามประโยชน์ใช้สอย จัดแสดงสินค้า สร้างเครือข่ายการตลาด และถ่ายทอดภูมิปัญญาสิ่งทอแก่เยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป และพบว่าเงื่อนไขปัจจัยของการพัฒนาภูมิปัญญาสิ่งทอ ได้แก่ ความต้องการมีรายได้ การเปลี่ยนแปลงด้านการคมนาคม การสื่อสาร การถ่ายทอด ภูมิปัญญาทอผ้าและระบบการศึกษา สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนดอยเต่าในการพัฒนาภูมิปัญญาด้านสิ่งทอคือ

- 1) กระบวนการวางแผนปฏิบัติการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคAIC
- 2) กระบวนการปฏิบัติการทอลวดลายดั้งเดิมตัวอย่างทั้ง7ลาย

- 3) กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของลวดลายดั้งเดิมครั้งที่ 1
- 4) กระบวนการแก้ปัญหาเรื่องอุปกรณ์และการย้อมสีธรรมชาติ
- 5) กระบวนการปฏิบัติการทอลวดลายดั้งเดิมและการเรียนรู้เรื่องลวดลายระหว่างสมาชิก
- 6) กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของลวดลายดั้งเดิมครั้งที่สอง
- 7) กระบวนการปฏิบัติการทอเพื่อฝึกความชำนาญในการทอลวดลายดั้งเดิม
- 8) กระบวนการวิจัยปฏิบัติการเพื่อริเริ่มก่อตั้งกลุ่มผ้าบ้านดอยเต่า

ภาณุพงษ์ ข้างจะงาม (2552) ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ผ้าทอตีนจกของชาวพวน ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการอนุรักษ์วิธีการทอผ้าตีนจกแบบดั้งเดิมของชาวพวน ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีกลุ่มศึกษาที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่มีความรู้ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าตีนจก คือผู้นำชุมชน ผู้สนับสนุนภาครัฐ ผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องผ้าทอตีนจก ผู้ประกอบอาชีพการทอผ้าตีนจกบ้านหาดเสี้ยว และผู้ประกอบการร้านค้าจำหน่ายผ้าทอตีนจกบ้านหาดเสี้ยว เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง พบว่ากระบวนการผลิตผ้าทอตีนจกที่ควรแก่การอนุรักษ์มี 3 ขั้นตอนคือ การเตรียมฝ้าย การเตรียมหมักและการทอเป็นผืนผ้า ส่วนการอนุรักษ์และการเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ของผ้าตีนจกนั้นถือได้ว่าชาวพวน บ้านหาดเสี้ยวได้ใช้ภูมิปัญญาการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี และแนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอตีนจกของชาวพวน ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มี 4 แนวทางได้แก่ การป้องกันดูแลรักษาผ้าทอตีนจกโดยการทำความสะอาดก่อนการเก็บรักษาอย่างดีในตู้เสื้อผ้า การปฏิบัติการอนุรักษ์โดยการผลิตผ้าทอตีนจกให้คงรูปแบบทั้งลวดลายและสีสันทน การสงวนรักษาโดยการเก็บผ้าทอตีนจกให้กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชนบ้านหาดเสี้ยว โดยการถ่ายทอดความรู้เรื่องกระบวนการทอผ้าตีนจก ให้เยาวชนและการณรงศ์ให้คนในชุมชนหันมาสนใจในเรื่องการทอผ้าตีนจกมากขึ้น

บัญชา อุดโพธิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาผ้าทอตีนจก ลายน้ำถ้วม : กรณีศึกษากลุ่มผ้าทอตีนจกวัดบ้านไร่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาผ้าทอตีนจกลายน้ำถ้วมในชีวิตปัจจุบัน และเพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาผ้าทอตีนจกลายน้ำถ้วม กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าตีนจก วัดบ้านไร่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษาคือ สมาชิกกลุ่มทอผ้าตีนจกวัดบ้านไร่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าอาวาส ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่หน่วยงาน

ราชการที่เกี่ยวข้องและผู้บริโภคในและนอกชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบบันทึกและแบบสัมภาษณ์ พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วม จากอดีตจนถึงปัจจุบันแบ่งออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลา คือ ช่วงระยะเวลาที่ 1 ลายหน้าถั่วมยังปรากฏบนผ้าทอตันจก ซึ่งเป็นช่วงที่ความเจริญของถิ่นที่อยู่มีประชากรอาศัยแถบสองฝั่งแม่น้ำปิงเป็นปกติ ช่วงระยะเวลาที่ 2 เป็นช่วงที่มีการปิดกั้นลำน้ำปิงเพื่อสร้างเขื่อนภูมิพลเกิดน้ำท่วม ประชากรอพยพหนีน้ำ ชื่อผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วมจึงได้ตามการเกิดน้ำท่วม ช่วงระยะเวลาที่ 3 เป็นช่วงที่ลวดลายผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วมได้ถูกใช้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงมรดกทางหัตถกรรมของบรรพบุรุษ แนวทางการพัฒนาผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วม ความพัฒนาผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วม ใน 4 ด้านดังนี้ ด้านคุณภาพการทอ ลวดลายการใช้สี ด้านการรักษาเอกลักษณ์ลวดลายผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วม ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการสืบทอดการทอผ้าทอตันจกลายหน้าถั่วมให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไป

จากการศึกษาของสมโชค เจริญการ (2552) พบว่า ชุมชนที่มีการรวมกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมของเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางทั้งหมด ความเป็นมาของกลุ่มมีประวัติความเป็นมา และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานทั้งสิ้น และมีแนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม โดยเริ่มต้นจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานในระดับครัวเรือน มีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ โดยอาศัยแรงจูงใจ โดยเฉพาะจากนโยบาย การจัดระบบและกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาล ทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้และมีการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ โดยการเรียนรู้นั้นมีรูปแบบดำเนินการในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพ และระดับโรงเรียน มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการทอผ้าไหมเป็นกำลังหลักในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสอนภาคทฤษฎีด้วยการบอก อธิบายให้ท่องจำ ให้ดูตัวอย่างของจริง และเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยการปฏิบัติจริงที่กลุ่มอาชีพในชุมชนในลักษณะของ One the job training

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการทอผ้าฝ้าย ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งมีระบบคิดที่แตกต่างไปจากเดิม อันเป็นการมุ่งสู่การผลิตเพื่อการค้าควบคู่ไปกับการดำรงซึ่งอัตลักษณ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวไทยแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงระบบทุนนิยมที่เข้ามาแทรกกับชุมชน ซึ่งย่อมเป็นไปตามวิถีชีวิตที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทแวดล้อม แต่ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงคือ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ตามไม่ทันความต้องการของผู้บริโภค

แนวทางหนึ่งคือ การศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่ยั่งยืนเพื่อการสร้างอาชีพควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม

DPU

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายกรณีศึกษาชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาร่วมกับการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับผ้าฝ้าย และ ความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้าย โดยนำผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยมีการศึกษาข้อมูลแบบผสมผสานงานวิจัยเชิงสถิติและวิจัยเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี-35ปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี-35 ปี ที่ทำงานในจังหวัดน่านและเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสำรวจตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้าย

โดยกำหนดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้าย โดยให้นำหนักคะแนน ดังนี้

มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับมากที่สุด	5	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับมาก	4	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับปานกลาง	3	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับน้อย	2	คะแนน
มีทัศนคติ/ความต้องการในระดับน้อยมาก	1	คะแนน

เพื่อให้สอดคล้องกับระดับการประเมินที่มีอยู่ 5 ระดับผู้วิจัยจึงใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยการแบ่งเกณฑ์เปรียบเทียบจะแบ่งตรงกึ่งกลางของอันตรภาคชั้น ซึ่งคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 เพื่อให้ได้ลักษณะเกณฑ์เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตรหาค่าช่วงกว้างของแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้าย โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535)

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีระดับทัศนคติ/ความต้องการอยู่ในระดับน้อยมาก

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ 3 แบบ คือ แบบศึกษาเอกสารและงานวิจัยแบบไม่เป็นทางการ และแบบเป็นทางการ ดังต่อไปนี้

3.3.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.2 การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ 3 ด้าน ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ คำถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย คำถามเกี่ยวกับความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้าย

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายให้กับชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบ และพัฒนาเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายให้กับชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอป่าจ้อย จังหวัดน่าน โดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจทัศนคติและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อรูปแบบจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบให้กับชุมชน อันเป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป

DPU

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย กรณีศึกษาชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาข้อมูลในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน
- 2) ค้นหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย อันเป็นแนวทางเพิ่มศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายให้ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับ ได้มาตรฐานและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าชุมชนของชาวบ้าน และยังเป็นส่งเสริมอาชีพของชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนได้แก่

- 1) การศึกษาข้อมูลการจำแนกลักษณะเด่นของลายผ้าที่ชุมชนมีอยู่
- 2) การสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนและตัวแทนจำหน่ายเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการขยายกลุ่มลูกค้า
- 3) การนำหลักการออกแบบเครื่องแต่งกายมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายที่เหมาะสม

สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน เกี่ยวกับเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

จากการศึกษาสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ที่มีอยู่ในปัจจุบันที่ได้จากการลงพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผ้าฝ้าย ทอมือที่ชุมชนมีอยู่คือ ผ้าทอลายน้ำไหล และผ้าทอลายขิด ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

- 4.1.1 **ผ้าทอลายน้ำไหล** เป็นผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลายคล้ายสายน้ำ ตามแบบชาวไทลื้อ ในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบไปเรื่อยๆ เช่น ลายน้ำไหลสอดสี ลายน้ำไหลสายรุ้ง นิยมใช้ไหมเงินและไหมทอง เทคนิคการทอจะเป็นแบบลายขัดธรรมดา แต่ใช้ด้ายหลากสีพุ่งเกาะเกี่ยวกันเป็นช่วง ๆ ให้เกิดจังหวะของลายน้ำไหล เป็นลักษณะเฉพาะของชาวเมืองน่าน เรียกกรรมวิธีการทอนี้ว่า “ล้วง” แต่ชาวไทลื้ออำเภอยางชุมน้อย และเขื่องคำ จังหวัดเขื่องราย เรียกว่า “เกาะ” เทคนิคนี้อาจดัดแปลงพัฒนาเป็นลายอื่น ๆ เรียกว่าลายผักแว่น ลายจรวด ฯลฯ เป็นต้น โดยผ้า

ทอลายน้ำไหลถือว่าเป็นลายที่ทางชุมชนนำมาใช้ผลิตเครื่องแต่งกายมานานตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.1 แสดงรูปแบบผ้าทอลายน้ำไหล

ภาพที่ 4.2 แสดงลักษณะเครื่องแต่งกายที่ใช้ผ้าฝ้ายทอมือลายน้ำไหล

4.1.2 **ผ้าทอลายขิด** คือ ผ้าที่ทอเก็บแบบขิด หรือเก็บดอก เหมือนผ้าที่มีการปักดอก ด้วยฝีมือประณีต มีความยากในการทอสูง การทอผ้าขิดต้องใช้ไม้เก็บขิดเป็น อุปกรณ์สำคัญในการทอตลอดเวลา ไม้เก็บขิดจะเป็นสิ่งบังคับให้เกิดลวดลายต่างๆ บนเนื้อผ้า ซึ่งจะมีรูปทรงแบบลายเรขาคณิต ลายทอซ้ำกันตลอดผืนขนาดเล็กใหญ่ ตามประโยชน์ใช้สอย

ลายขิดต่างๆ ได้มาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่ได้พบเห็น และมีความหมายในการใช้งานเช่น ขิดดอกแก้ว ได้มาจากดอกไม้ชนิดหนึ่ง มีกลิ่นหอม เป็นลายที่ใช้สำหรับไหว้ผู้ใหญ่ ขิดแมงเงาได้จากแมงมีพิษชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายแมลงป่อง แต่ตัวเล็กกว่าเป็นลายที่ใช้สำหรับรับแขกที่บ้าน ขิดชั้นกระหย่อง ได้ลายมาจากชั้นชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านใช้สำหรับใส่ดอกไม้บูชาพระ ต่อมาได้มีการดัดแปลงให้เป็นประโยชน์ใช้สอยอื่นๆ เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ผ้า màn ผ้าคลุมเตียง กระเป๋าถือ โคมไฟ ฯลฯ โดยผ้าทอลายขิดเป็นลายที่ชุมชนนำมาใช้ในการตกแต่งเครื่องแต่งกายได้ไม่นานนัก

ภาพที่ 4.3 แสดงผ้าทอลายขิด

ภาพที่ 4.4 แสดงเครื่องแต่งกายที่ชุมชนใช้ผ้าทอลายขีดในการตกแต่ง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนทอผ้าฝ้าย พบว่า ทางชุมชนมีความต้องการที่จะขยายกลุ่มลูกค้าเพื่อสร้างงานและรายได้ให้กับสมาชิก โดยมีความคิดว่าจะผลิตเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีที่มีอายุอยู่ในช่วง 30 – 40 ปี ซึ่งด้วยลักษณะการทำงานในการผลิตเครื่องแต่งกายในแบบที่ชุมชนมีอยู่เดิมคือ ให้สมาชิกทอผ้าออกมาเป็นผืน หัวหน้าชุมชนเป็นคนออกแบบและสร้างแบบตัดโดยหัวหน้าชุมชนไม่มีความรู้พื้นฐานในการออกแบบมาก่อน จึงเลือกใช้วิธีเปิดดูแบบตามนิตยสารและมาประยุกต์ตามความคิดของตนเอง ส่งผลให้รูปแบบเครื่องแต่งกายที่ได้ดูสวยวัย ไม่ได้ดูตุกตุกสุมเป้าหมายใหม่ สรุปข้อมูลรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.5 แสดงเครื่องแต่งกายรูปแบบเดิมและเครื่องแต่งกายรูปแบบใหม่

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่ายผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ยในการออกโรงงานศิลปาชีพประทีปไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่ายผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ยในการออกโรงงานศิลปาชีพประทีปไทย พบว่า ผลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่ายของชุมชนในการออกโรงงานศิลปาชีพประทีปไทย ครั้งที่ 4 วันที่ 8-16 สิงหาคม 2558 ดังนี้

- 4.3.1 กลุ่มลูกค้าให้ความสนใจในเครื่องแต่งกายรูปแบบเดิมที่ใช้ผ้าทอลายน้ำไหลน้อยลง เพราะ รูปแบบมีความใกล้เคียงกับของร้านค้าอื่นๆ
- 4.3.2 กลุ่มลูกค้าสมัยใหม่มีความสนใจในรูปแบบใหม่ที่ใช้ผ้าทอลายขีดทำรายละเอียดการตกแต่งในปริมาณที่น้อยลง
- 4.3.3 มีโครงสร้างที่เป็นทรงตรงไม่เข้ารูปทำให้ดูทันสมัยกว่าของเดิมที่ทางชุมชนนำมาจำหน่ายมากกว่า

- 4.3.4 ทางชุมชนยังขาดหลักในการออกแบบเครื่องแต่ง ที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ยังไม่สามารถขยายกลุ่มเป้าหมายได้ ยังขาดการใช้องค์ประกอบพื้นฐานในการออกแบบดังนี้ เส้น(Line) สี (Color) ที่ว่าง (Space) รูปแบบหรือรูปร่าง (Form) พื้นผิว (Texture) โครงร่างเงา (Silhouettes) ซึ่งในการออกแบบเครื่องแต่งกายยังขาดการใช้ สี (Color) รูปแบบ (Form) ลวดลาย (Textile) โครงร่างเงา(Silhouettes) และรายละเอียดการตกแต่ง (Detail) ที่สอดคล้องกับความต้องการและความทันสมัยของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่

4.4 ผลสรุปจากการวิเคราะห์หารูปแบบการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน จากชุดที่มีอยู่จริงตามลักษณะของตัวอย่างเครื่องแต่งกายของชุมชน และจำหน่ายได้มากที่สุด

จากการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยผู้วิจัยจึงนำเครื่องแต่งกายที่ทางชุมชนผลิตออกมาเพื่อจำหน่ายในช่วงเดือนมกราคม-เดือนสิงหาคม 2558 มาวิเคราะห์ในตารางเพื่อหารูปแบบที่ควรพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของชุมชนที่มีอายุ 30-40 ปีที่ชอบเครื่องแต่งกายจากผ้าฝ้ายทอแต่หารูปแบบที่ทันสมัยกว่าที่มีอยู่ไม่ได้ โดยใช้หลักพื้นฐานองค์ประกอบในการออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นเกณฑ์โดยคัดจากรูปแบบชุดทำงานที่มีจำหน่ายตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนสิงหาคม 2558 ตามลักษณะของตัวอย่างเครื่องแต่งกายของชุมชน จำนวน 10 ชุด เพราะเป็นรูปแบบที่ทางชุมชนทำออกมาจำหน่ายมากที่สุด สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายเดิมของทางชุมชน

ตัวอย่างเครื่องแต่งกาย	รูปแบบ	ลวดลาย	การตกแต่ง	สี	โครงร่าง
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้แถบสีติดต่อกับ ผ้าพื้นในแนวขวาง ใช้ระบายซ้อน เป็นชั้นติดต่อกัน		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้ระบายต่อตรง เส้นเกร็ดเป็นแนวตั้ง ใช้แถบสีเข้มสลับสี อ่อนติดต่อกันใน แนวตั้ง กั้นตามแนวเส้นเกร็ด		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขีด	ใช้ระบายต่อตรงปก ใช้แถบผ้าสีทอติดต่อกัน ตามแนวนอน กั้นตามแนวเส้นเกร็ด		
	ชุดทำงาน	ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้ระบายเป็น ชั้นติดต่อกัน ใช้การวางผ้าเฉียง ติดกับการวางแนว นอน		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายตาราง	ใช้ผ้าลายตาราง ติดต่อกับผ้าพื้น เป็นเส้นเฉียง กลางตัว		

ตารางที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายเดิมของทางชุมชน (ต่อ)

ตัวอย่างเครื่องแต่งกาย	รูปแบบ	ลวดลาย	การตกแต่ง	สี	โครงร่าง
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้แถบสีตัดต่อกับ ผ้าพื้นในแนวขวาง ใช้ระบายซ้อน เป็นชั้นตัดต่อ		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้ระบายต่อตรง เส้นเกร็ดเป็นแนวตั้ง ใช้แถบสีเข้มสลับสี อ่อนตัดต่อกันใน แนวตั้ง กั้นตามแนวเส้นเกร็ด		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้ระบายต่อตรงปก ใช้แถบผ้าสีทองตัดต่อ ตามแนวนอน กั้นตามแนวเส้นเกร็ด		
	ชุดทำงาน	ผ้าทอลายน้ำไหล	ใช้ระบายเป็น ชั้นตัดต่อ ใช้การวางผ้าเฉียง ตัดกับการวางแนว นอน		
	ชุดทำงาน	ผ้าพื้น ผ้าทอลายตาราง	ใช้ผ้าลายตาราง ตัดต่อกับผ้าพื้น เป็นเส้นเฉียง กลางตัว		

ตารางที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายเดิมของทางชุมชน (ต่อ)

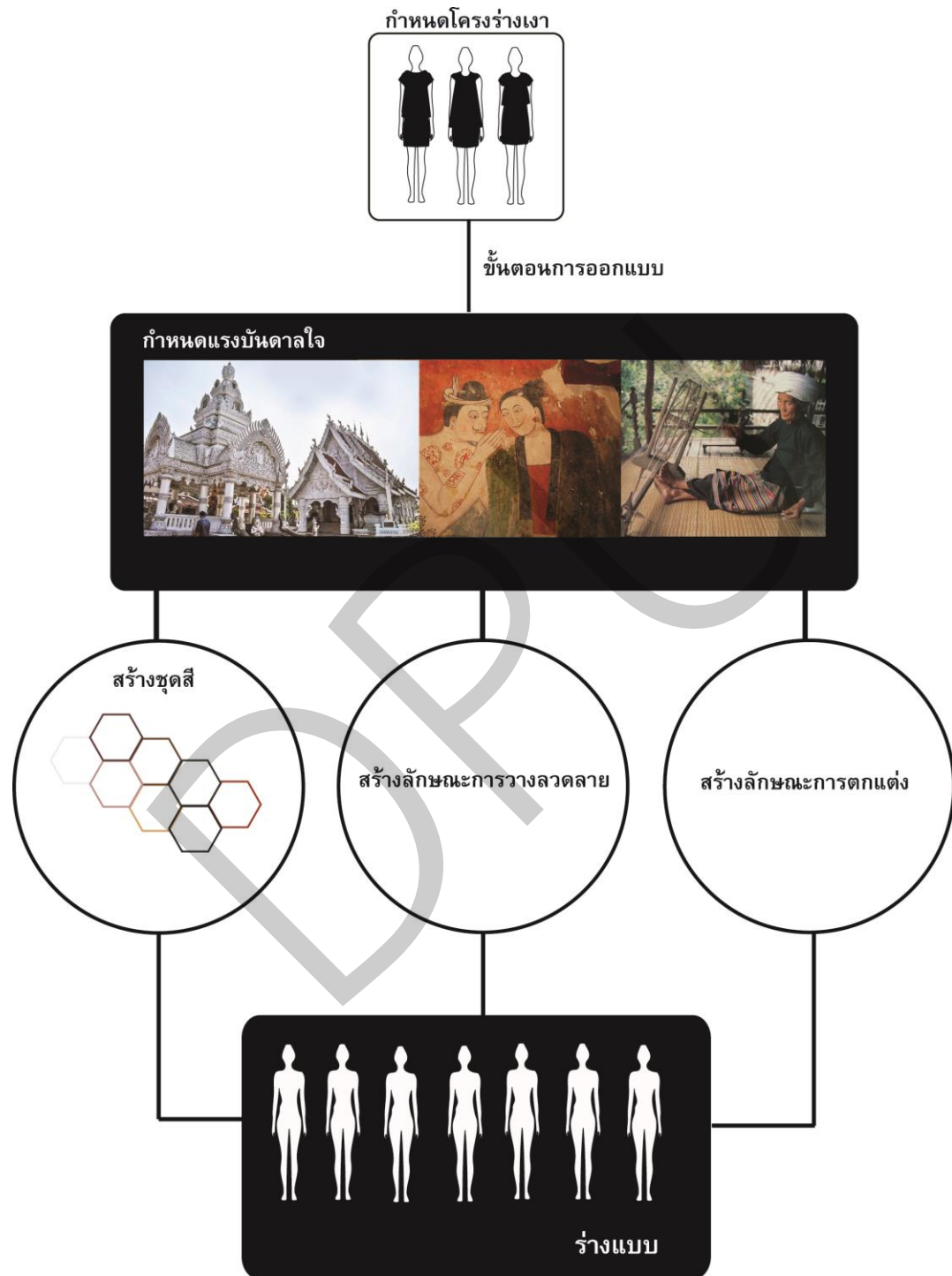
ตัวอย่างเครื่องแต่งกาย	รูปแบบ	ลวดลาย	การตกแต่ง	สี	โครงร่างเงา
	ชุดทำงานกิ่งลำลอง	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้แถบลายตัดต่อ ในแนวตั้ง ใช้ผ้าลายตกแต่ง		
	ชุดทำงานกิ่งลำลอง	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้แถบลายตัดต่อ ในแนวนอน		
	ชุดทำงานกิ่งลำลอง	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้แถบลายตัดต่อ ในแนวเฉียง		
	ชุดทำงานกิ่งลำลอง	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้แถบลายตัดต่อ ในแนวตั้ง		
	ชุดทำงานกิ่งลำลอง	ผ้าพื้น ผ้าทอลายขิด	ใช้แถบลายตัดต่อ บนตัวเสื้อและชาย กระโปรง ใช้ระบายต่อแขน		

4.5 ผลสรุปจากการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรี จากผ้าฝ้ายบ้านเฮีย อำเภอปัว จังหวัดน่าน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่

จากการวิเคราะห์รูปแบบเครื่องแต่งกายของชุมชนตามหลักองค์ประกอบพื้นฐานในการออกแบบเครื่องแต่งกายได้ผลดังนี้

1. **ด้านรูปแบบเครื่องแต่งกาย** ส่วนใหญ่จะเป็นชุดทำงาน หรือชุดทำงานกึ่งลำลอง ซึ่งไม่มีผลต่อการขยายกลุ่มเป้าหมาย ด้านลักษณะชุด จะเป็นชุดเดรสและเสื้อกระโปรงเข้าชุดกัน ทำให้โอกาสในการใช้สอยน้อยลง เพราะต้องใส่คู่กันตลอด
2. **ด้านลวดลายผ้า** ส่วนใหญ่ในหนึ่งชุดจะใช้ผ้าทอสีพื้นเป็นหลัก ใช้ผ้าทอลายขีดและน้ำไหลเป็นส่วนตกแต่งตามลำดับ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน แต่ยังคงขาดการวางแผนในการใช้ผ้าพื้นกับผ้าลายในปริมาณที่เหมาะสม
3. **ด้านการตกแต่ง** ส่วนใหญ่จะใช้ผ้าที่มีลวดลาย ทั้งลายน้ำไหลและลายขีด โดยการตัดเป็นเส้น แล้วนำมาตัดต่อลงบนผ้าพื้น ตามแนวอน แนวตั้ง และแนวเฉียง โดยไม่ได้ใช้หลักการออกแบบ ส่งผลให้เครื่องแต่งกายของชุมชนขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัว โอกาสการใช้สอยน้อยลงเพราะยากที่จะนำไปสวมใส่ร่วมกับชุดอื่นได้ และเส้นแนวตั้งแนวอนยังมีผลต่อสรีระของผู้สวมใส่ เช่น คนที่มีรูปร่างใหญ่ก็อาจจะไม่เลือกซื้อชุดที่เป็นลายขวาง เป็นต้น
4. **ด้านการใช้สี** ซึ่งสามารถจะแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มสีจากลักษณะของลายผ้าที่ต่างกัน คือ ลายน้ำไหล จะมีสีสันที่หลากหลายขึ้นอยู่กับทางเลือกสีมาย้อม แต่ลายขีดจะจำกัดอยู่ไม่กี่สี เพราะทางชุมชนนำผ้าไปใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่นด้วย เช่น ผ้าคลุมเตียง หมอน กระเป๋า ฯลฯ แต่ในด้านการออกแบบแล้วการจำกัดจำนวนสีถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้ภาพรวมของเครื่องแต่งกายไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้กลุ่มเป้าหมายจดจำสินค้าได้ ตรงกันข้ามถ้าชุมชนไม่วางแผนในการย้อมสีผ้าที่จะนำมาทอลายน้ำไหลก็จะทำให้เกิดความหลากหลายจนเกินไป
5. **ด้านโครงสร้างเงา** ส่วนมากเป็นโครงชุดที่เข้ารูป ในท่อนบน และท่อนล่างเป็นทรงตรง ซึ่งถือว่ามีทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายน้อยมาก โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใหม่ที่ต้องการโครงชุดที่ไม่เข้ารูปตามสมัยนิยม
6. **แนวทางในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายทอมือ** คือ มีรูปแบบเครื่องแต่งกายที่หลากหลาย แยกท่อนบนท่อนล่าง เช่น เสื้อ กระโปรง มีโครงชุดที่ไม่เข้ารูป วางแผนการออกแบบอย่างเป็นขั้นตอน สร้างลักษณะเฉพาะในการออกแบบจากการใช้แรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อให้เกิดกลุ่มสีที่จะใช้ในการย้อมผ้า เกิดลักษณะของการวางลวดลายและเครื่องตกแต่งต่างๆ ให้ไปในทิศทางเดียวกัน และปริมาณที่เหมาะสม

4.6 ผลสรุปขั้นตอนแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮีย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ จากผลที่ได้ ทำให้สามารถสรุปขั้นตอนได้ดังนี้

ภาพที่ 4.6 แนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายให้เป็นที่นิยมและทันสมัย

4.7 ผลสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายผ้าฝ้าย ไทลื้อ บ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน

จากการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ บ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่านในด้านรูปแบบเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาซื้อเครื่องแต่งกายผ้าฝ้าย จำนวน 100 ราย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท ห้างร้าน และธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 70.00 และมีรายได้ อยู่ระหว่าง 21,000-30,000 บาท

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะสีของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากผ้าฝ้าย

ลักษณะสีของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (Color)	จำนวน	ร้อยละ
ใช้สีเดียวกันที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน (Monochrome Color)	42	42.00
ใช้สีที่ใกล้เคียงกันในวงสีเดียวกัน (Related Color)	38	38.00
ใช้ 2 สี สีตรงข้ามสี (Split Complementary Color)	20	20.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าส่วนใหญ่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากเสื้อผ้าที่มีสีเดียวกันแต่น้ำหนักแตกต่างกัน เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ เสื้อผ้าที่ใช้สีใกล้เคียงกันในวงสีเดียวกัน และใช้ 2 สีและเป็นสีตรงข้ามสี ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะเส้นของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ

ลักษณะเส้นของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (Line)	จำนวน	ร้อยละ
เส้นนอน ที่ให้ความรู้สึกถึงความกว้างและสงบนิ่ง	22	22.00
เส้นตั้ง ที่ให้ความรู้สึกถึงความสูง	18	18.00
เส้นซิกแซก ที่ให้ความรู้สึกถึงความแปลกตื่นเต้น	20	20.00
เส้นโค้ง ที่ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน หุหุระ อ่อนช้อย	28	28.00
เส้นทแยง ที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวหรือไม่อยู่นิ่ง	12	12.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าส่วนใหญ่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากเสื้อผ้าที่มีเส้นโค้งที่ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน หุหุระ และอ่อนช้อยเป็นอันดับแรก เส้นนอนที่ให้ความรู้สึกถึงความกว้างและสงบนิ่ง เส้นซิกแซก ที่ให้ความรู้สึกถึงความแปลกตื่นเต้น เส้นตั้งที่รู้สึกถึงความสูง และเส้นทแยง ที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวหรือไม่อยู่นิ่ง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะการตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ

ลักษณะการตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย (Cutting)	จำนวน	ร้อยละ
แบบที่ 1 ใช้การตีเกร็ดตัวเสื้อเป็นเส้นตรง	13	13.00
แบบที่ 2 ใช้การตีเกร็ดทับเป็นเส้นเฉียง	12	12.00
แบบที่ 3 ใช้การตัดต่อตัวเสื้อ	16	16.00
แบบที่ 4 ใช้การต่อชั้นคลุมตัวเสื้อ	11	11.00
แบบที่ 5 ใช้การต่อชั้นเป็นชั้น	14	14.00
แบบที่ 6 ใช้การต่อชั้นชั้นเดียว	11	11.00
แบบที่ 7 ใช้การต่อย้วยชายเสื้อ	8	8.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าส่วนใหญ่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากเสื้อผ้าที่มีลักษณะการตัดเย็บตามรูปแบบที่ 3 ใช้การตัดต่อตัวเสื้อเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 16 รองลงมาได้แก่รูปแบบที่ 5 ใช้การต่อซอกเป็นชั้น คิดเป็นร้อยละ 14 รองลงมาได้แก่รูปแบบที่ 1 ใช้การตีเกร็ดตัวเสื้อเป็นเส้นตรงคิดเป็นร้อยละ 13 และรูปแบบที่ 2 ใช้การตีเกร็ดทับเป็นเส้นเฉียง คิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะการตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ

ลักษณะการตกแต่งเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	จำนวน	ร้อยละ
แบบที่ 1 ตกแต่งด้วยการตัดต่อด้วยลายผ้า	21	21.00
แบบที่ 2 ตกแต่งด้วยตัวแต่งสำเร็จรูป	18	18.00
แบบที่ 3 ตกแต่งด้วยแถบลาย	19	19.00
แบบที่ 4 ตกแต่งด้วยการประดับโบว์	14	14.00
แบบที่ 5 ตกแต่งด้วยเส้นเกร็ด	16	16.00
แบบที่ 6 ตกแต่งด้วยพู่	12	12.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าส่วนใหญ่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากเสื้อผ้าที่มีลักษณะการตกแต่งตามรูปแบบที่ 1 คือการตกแต่งด้วยการตัดต่อด้วยลายผ้าเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 21 รองลงมาได้มาได้แก่ รูปแบบที่ 3 การตกแต่งด้วยแถบลาย คิดเป็นร้อยละ 19 ส่วนลำดับที่สามได้แก่รูปแบบที่ 2 การตกแต่งด้วยตัวแต่งสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ชอบ

ลักษณะเส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย	จำนวน	ร้อยละ
แบบที่ 1 รูปแบบโค้งเว้าตามรูปร่าง	28	28.00
แบบที่ 2 รูปแบบทรงบานพองหรือทรงระฆัง	22	22.00
แบบที่ 3 ทรงตรงไม่รัดรูป	35	35.00
แบบที่ 4 ทรงสามเหลี่ยม	15	15.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าส่วนใหญ่เลือกซื้อเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจากเสื้อผ้าที่มีเส้นกรอบนอกตามรูปแบบที่ 3 ทรงตรงไม่รัดรูป เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปแบบโค้งเว้าตามรูปร่าง คิดเป็นร้อยละ 18 รองลงมาได้แก่ รูปแบบที่ 2 รูปแบบทรงบานพองหรือทรงระฆัง คิดเป็นร้อยละ 22 และรูปแบบที่ 4 ทรงสามเหลี่ยม คิดเป็นร้อยละ 15 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรี จากผ้าฝ้ายกรณีศึกษาชุมชนทอผ้าบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ด้วยการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนและตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายสตรีของชุมชนทอผ้าฝ้าย ณ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน การสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่ายผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ยในการออกร้านงานศิลปาชีพประเทศไทย การวิเคราะห์หารูปแบบการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย จากชุดที่มีอยู่จริงตามลักษณะของตัวอย่างเครื่องแต่งกายของชุมชน และมีการจำหน่ายได้มากที่สุด รวมถึงการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ บ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ ผู้วิจัยจึงได้มอบหมายให้นักศึกษาสร้างต้นแบบชุดจำนวน 8 ชุด และนำไปดำเนินการสอบถามกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 11 คน เพื่อให้แสดงความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้น 5 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมด้านการออกแบบ ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง การใช้งานได้จริง และความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ และเพื่อให้มีความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาและสอดคล้องความต้องการของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ดร.วรารกร เพ็ญศรีนุกูล ผู้อำนวยการศูนย์ศักยภาพการแข่งขันศิลปะเพื่อการออกแบบมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

ผลงานการสร้างต้นแบบชุดจำนวน 8 ชุด มีรูปแบบดังต่อไปนี้

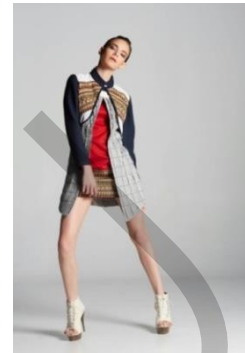
แบบที่ 1

แบบที่ 2

แบบที่ 3

แบบที่ 4

แบบที่ 5

แบบที่ 6

แบบที่ 7

แบบที่ 8

ภาพที่ 4.7 รูปแบบชุดต้นแบบที่นักศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 8 แบบ

โดยมีผลจากการดำเนินการเก็บข้อมูลของนักศึกษาที่ออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน กับกลุ่มเป้าหมายที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 11 คนดังนี้

ตารางที่ 4.7 รูปแบบเสื้อผ้าและการแต่งกายที่กลุ่มลูกค้าสมัยใหม่เลือกซื้อจากผลิตภัณฑ์ที่นักศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 8 ชุด

แบบที่เลือก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แบบที่ 1	1	9.09
แบบที่ 2	2	18.18
แบบที่ 3	1	9.09
แบบที่ 4	3	27.27
แบบที่ 5	3	27.27
แบบที่ 6	1	9.09
แบบที่ 7	0	0
แบบที่ 8	0	0
รวม	11	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าสมัยใหม่ เลือกแบบที่ 4 และแบบที่ 5 เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 27.27 รองลงมาคือรูปแบบที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 18.18 และอันดับที่ 3 ได้แก่ รูปแบบที่ 1,รูปแบบที่ 3และรูปแบบที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 9.09 ส่วนลำดับที่ 4 ได้แก่รูปแบบที่ 7 และรูปแบบที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 0

โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นของรูปแบบที่ 4 ซึ่งมีผู้สนใจเลือกซื้อเป็นอันดับที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.8 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 4

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับความเหมาะสม	5	4	3	2	1	ค่าเฉลี่ย
ความเหมาะสมด้านการออกแบบ	1	1	1			4.00
ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ	1	2				4.33
ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง	1	1	1			4.00
การใช้งานได้จริง	2	1				4.66
ความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้	2	1				4.66
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม						4.33

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าสมัยใหม่ จำนวน 3 คน มีความเห็นต่อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าแบบที่ 4 ที่นักศึกษารวบรวมขึ้นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.33 และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมแยกเป็นรายด้าน พบว่า สามารถนำไปใช้งานได้

จริงและมีความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ ได้เหมาะสมระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.66 รองลงมาคือด้านความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.33 และมีความเหมาะสมด้านออกแบบ ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

รายละเอียดความคิดเห็นของรูปแบบที่ 5 ซึ่งเป็นต้นแบบที่มีผู้สนใจอันดับที่ 1 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.9 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 5

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 5 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับความเหมาะสม	5	4	3	2	1	ค่าเฉลี่ย
ความเหมาะสมด้านการออกแบบ	1	2				4.33
ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ		3				4.00
ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง		2	1			3.66
การใช้งานได้จริง	1		2			3.66
ความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้	1	1	1			4.00
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม						3.93

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าสมัยใหม่ จำนวน 3 คน มีความเห็นต่อผลิตภัณฑ์ว่าเสื้อผ้ารูปแบบที่ 5 ที่นักศึกษาสร้างขึ้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม 3.93 เมื่อพิจารณาความเหมาะสมแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.33 รองลงมาได้แก่ ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ และความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.00 ส่วนความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบวัสดุตกแต่ง และความเหมาะสมการใช้งานได้จริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.66 ตามลำดับ

รายละเอียดความคิดเห็นของรูปแบบที่ 2 ซึ่งเป็นต้นแบบที่มีผู้สนใจอันดับที่ 2 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.10 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 2

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับความเหมาะสม	5	4	3	2	1	ค่าเฉลี่ย
ความเหมาะสมด้านการออกแบบ	2					5.00
ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ	1	1				4.50
ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง	1	1				4.50
การใช้งานได้จริง	1	1				4.50
ความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้	1	1				4.50
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม						4.60

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าสมัยใหม่จำนวน 2 คน มีความเห็นต่อผลิตภัณฑ์เสื้อผ้ารูปแบบที่ 2 ที่นักศึกษาสร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมที่ 4.60 และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมด้านออกแบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่ 5.00 รองลงมาคือความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ รวมถึงความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง ความเหมาะสมการนำไปใช้งานได้จริง และมีความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.50

รายละเอียดความคิดเห็นของรูปแบบที่ 1, 3 และ 6 ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีผู้สนใจเป็นอันดับที่ 3 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.11 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 1

ภาพที่ 4.12 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 4.13 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 6

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าสมัยใหม่ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ แบบที่ 1,3 และ6 ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับความเหมาะสม	5	4	3	2	1	ค่าเฉลี่ย
ความเหมาะสมด้านการออกแบบ	2	1				4.33
ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ	2	1				4.33
ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง		3				4.00
การใช้งานได้จริง	2	1				4.66
ความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้	3					5.00
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม						4.46

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มเป้าหมายลูกค้าสมัยใหม่จำนวน 3 คน ที่เลือกรูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 6 แบบละ 1 คน มีความเห็นว่าเสื้อผ้าทั้ง 3 แบบ ที่นักศึกษาสร้างขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมที่ 4.46 เมื่อพิจารณาความเหมาะสมแยกเป็นรายด้าน พบว่า เห็นว่าความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ มีระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 5.00 รองลงมาได้แก่การใช้งานได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.66 ส่วนความเหมาะสมด้านออกแบบ และความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.33 สุดท้ายคือความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่งอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.00

ในส่วนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีที่มีต่อเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอปัว จังหวัดน่าน สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 6 ชุด มีดังนี้

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ : อันดับ 1 คือรูปแบบที่ 4

ภาพที่ 4.14 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 4

โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นดังนี้

โดยภาพรวมชุดนี้มีสีสวย มีความลงตัวของการใช้สีขาว – น้ำเงิน ร่วมกัน สีแดงเด่น ทำให้เกิดเป็นระดับเงา layer Silhouette แปลก ทันสมัย เก๋ สามารถสวมใส่ได้จริงไม่ยากมาก โดยเฉพาะรายละเอียดด้านล่างของเสื้อนอกทำให้มองดูสวยงาม ส่วนรายละเอียดด้านบนเป็นผ้าฝ้ายจริง ช่วยทำให้มีเสน่ห์ สำหรับชุดตัวใน การเลือกผ้ายังไม่เหมาะสมกับผู้สวมใส่ในวัยนี้ เพราะอาจทำให้ผู้สวมใส่ดูสูงอายุ

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ : อันดับ 2 ได้แก่รูปแบบที่ 7

ภาพที่ 4.15 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 7

โดยมีความคิดเห็นดังนี้

ชุดนี้เหตุผลคล้ายๆแบบที่ 4 คือมีสีสวย สามารถสวมใส่ได้จริง รูปแบบแปลกตา เก๋ แต่ควรมีการนำวัสดุที่เหมาะสมมาตกแต่งปลายข้อมือของตัวเสื้อให้ลงตัว จะทำให้น่าสนใจขึ้น

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ : อันดับ 3 ได้แก่รูปแบบที่ 1

ภาพที่ 4.16 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 1

โดยมีความคิดเห็นดังนี้

เป็นชุดที่น่าสนใจ ดูง่าย ๆ เรียบ ๆ สามารถสวมใส่ได้จริง แต่ยังคงติดความเป็นราชการ ความเป็นแบบฟอร์มอยู่ การใช้ซิปทำให้เสื้อตัวนี้ดูง่ายไป จึงควรหาเลือกใช้วัสดุที่มีความเหมาะสมกับแบบ สี และโอกาสในการสวมใส่ มาตกแต่งจะทำให้ชุดนี้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ : อันดับ 4 ได้แก่รูปแบบที่ 6

ภาพที่ 4.17 แสดงชุดต้นแบบที่นักศึกษาได้ออกแบบ รูปแบบที่ 6

โดยมีความคิดเห็นดังนี้

ชุดนี้มีการออกแบบได้ลงตัว ทั้งแบบ โครงสร้าง วัสดุประกอบและวัสดุการตกแต่ง โดยเฉพาะความเด่นของการเลือกใช้สี ทำให้โดยภาพรวมชุดนี้มีความเท่ แต่โอกาสที่จะนำมาสวมใส่อาจจะน้อย

ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ : อันดับ 5 ได้แก่รูปแบบที่ 8, 5, 3, 2

ภาพที่ 4.18 แสดงชุดต้นแบบ (ซ้าย) รูปแบบที่ 8 (ขวา) รูปแบบที่ 5

ภาพที่ 4.18 แสดงชุดต้นแบบ (ซ้าย) รูปแบบที่ 3 (ขวา) รูปแบบที่ 2

โดยมีความคิดเห็นดังนี้

จากแบบเสื้อที่นักศึกษาสร้างขึ้นทั้ง 4 ชุดนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามีความใกล้เคียงกันมาก จึงขออธิบายทุกชุด ดังนี้

ชุดแรก แบบที่ 8 เป็นชุดหวาน มีการตกแต่งเป็นแนวหวานๆ ผู้สวมใส่น่าจะค่อนข้างใส่วัยหวาน

เมื่อพิจารณาความเหมาะสมแล้ว มีความลงตัวทั้งรูปแบบและรายละเอียดในการตกแต่ง

ชุดที่ 2 แบบที่ 5 ชุดนี้มีการตัดเย็บ การใช้วัสดุตกแต่ง ที่พิถีพิถันมาก แต่การเลือกลายผ้าและแบบที่ออกมาจะทำให้ผู้สวมใส่ดูสูงอายุนั้น แต่ถ้าปรับลายผ้าและแบบให้เบาๆกว่านี้จะเหมาะสมกับผู้สวมใส่กลุ่มอายุเป้าหมายมาก

ชุดที่ 3 แบบที่ 4 แบบที่ 3 และแบบที่ 2 ตัวเสื้อใช้ปกย้วย รูปแบบเสื้อ การใช้สีและการเลือกผ้ามาใช้ขาดสอดคล้องกัน โดยเฉพาะการเลือกลายผ้ากระโปรง ทำให้ชุดนี้ขาดความน่าสนใจ และยากต่อการนำมาสวมใส่

จากการสอบถามกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 11 คน ที่มีต่อต้านแบบผลิตภัณฑ์ที่นักศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 6 ชุด และการแสดงความคิดเห็นของท่านผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเสื้อผ้าพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายจะเลือกซื้อเพื่อสวมใส่ จะต้องมีความเหมาะสมด้านการออกแบบ ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง การใช้งานในได้จริง และความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้ได้อย่างลงตัว

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลงานวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรี จากผ้าฝ้ายชุมชนทอผ้าฝ้ายบ้านเฮี้ย อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีของกลุ่มทอผ้าฝ้ายให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำเสนอแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ หัวหน้ากลุ่มผ้าฝ้ายไทลื้อ ตัวแทนจำหน่าย และกลุ่มเป้าหมายสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 การเลือกซื้อของกลุ่มลูกค้าให้ความสนใจในผ้าทอลายชนิดมากกว่าลายน้ำไหลที่นำมาใช้ในการตกแต่ง โครงชุดที่เป็นทรงตรงไม่เข้ารูปตันทันสมัย และเหมาะสมกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน สีที่เลือกซื้อส่วนใหญ่จะเป็นสีเดียวกันแต่นำหนักต่างกันในเรื่องชุด มีโครงสร้างภายในเป็นเส้นโค้งที่ให้ความรู้สึกหรูหรา มีการตัดต่อภายในตัวเสื้อหรือกระโปรง และมีการตกแต่งด้วยลายผ้าด้วยการตัดต่อ

5.1.2 ทางชุมชนไม่มีหลักการในการออกแบบเครื่องแต่งกายทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าได้ หลักการที่ควรนำมาใช้ในการออกแบบคือ เส้น สี ที่ว่าง รูปแบบ รูปร่าง พื้นผิว โครงสร้างเงา และรายละเอียดในการตกแต่ง

5.1.3 ลักษณะของเครื่องแต่งกายที่มีอยู่เดิม ส่วนใหญ่จะเป็นชุดทำงาน หรือชุดทำงาน กึ่งลำลอง ซึ่งไม่มีผลต่อการขยายกลุ่มเป้าหมาย ด้านลักษณะชุด จะเป็นชุดเดรสและเสื้อกระโปรงเข้าชุดกัน ทำให้โอกาสในการใช้สอยน้อยลง ลวดลายผ้า ส่วนใหญ่ในหนึ่งชุดจะใช้ผ้าทอสีพื้นเป็นหลัก ใช้ผ้าทอลายชนิดและน้ำไหลเป็นส่วนตกแต่งตามลำดับ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน แต่ยังมีขาดการวางแผนในการใช้ผ้าพื้นกับผ้าลายในปริมาณที่เหมาะสม การตกแต่ง ส่วนใหญ่จะใช้ผ้าที่มีลวดลาย ทั้งลายน้ำไหลและลายชนิด โดยการตัดเป็นเส้น แล้วนำมาตัดต่อลงบนผ้าพื้น ตามแนวนอน แนวตั้ง และแนวเฉียง โดยไม่ได้ใช้หลักการออกแบบ ส่งผลให้เครื่องแต่งกายของชุมชนขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัว โอกาสการใช้สอยน้อยลงเพราะยากที่จะนำไปสวมใส่ร่วมกับชุดอื่นได้ และเส้นแนวตั้งแนวนอนยังมีผลต่อสรีระของผู้สวมใส่ เช่น คนที่มีรูปร่างใหญ่ก็อาจจะไม่เลือกซื้อชุดที่เป็นลายขวาง เป็นต้น การใช้สี แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มสีจากลักษณะของลายผ้าที่ต่างกัน คือ ลายน้ำไหล จะมีสีสันทันที่หลากหลายขึ้นอยู่กับการเลือกสีมาย้อม แต่ลายชนิดจะจำกัดอยู่ไม่กี่สี เพราะทางชุมชนนำผ้าไปใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่นด้วย เช่น ผ้าคลุมเตียง หมอน กระเป๋า ฯลฯ แต่ในด้านการออกแบบแล้วการจำกัดจำนวนสีถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้ภาพรวมของเครื่องแต่งกายไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้กลุ่มเป้าหมายจดจำสินค้าได้ ตรงกันข้ามถ้าชุมชนไม่วางแผนในการย้อมสีผ้าที่จะนำมาทอลายน้ำไหลก็จะทำให้เกิดความหลากหลายจนเกินไป และในส่วนของโครงสร้างเงา ส่วนมากเป็นโครงชุดที่เข้ารูป ใน

ท่อนบน และท่อนล่างเป็นทรงตรง ซึ่งถือว่ามีทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายน้อยมาก โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายกลุ่มใหม่ที่ต้องการโครงสร้างที่ไม่เข้ารูปตามสมัยนิยม

5.1.4 แนวความคิดในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายทอมือ คือ มีรูปแบบเครื่องแต่งกายที่หลากหลาย แยกท่อนบนท่อนล่าง เช่น เสื้อ กระโปรง มีโครงสร้างที่ไม่เข้ารูป วางแผนการออกแบบอย่างเป็นขั้นตอน สร้างลักษณะเฉพาะในการออกแบบจากการใช้แรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อให้เกิดกลุ่มสีที่จะใช้ในการย้อมผ้า เกิดลักษณะของการวางลวดลายและเครื่องตกแต่งต่างๆให้ไปในทิศทางเดียวกัน และปริมาณที่เหมาะสม ใช้ลวดลายที่มีอยู่เดิมของชุมชน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลสรุปโดยการใช้แบบประเมินในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาแจกแจงหาค่าเฉลี่ยถึงการตอบสนองการใช้งาน มีภาพรวมสอดคล้องกับที่ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบเครื่องแต่งกายคัดเลือก หมายความว่า แนวทางในการพัฒนาการออกแบบจะช่วยให้ชุมชนผ้าทอ ไทลื้อ สามารถพัฒนาศักยภาพในด้านการออกแบบให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการขยายได้ ซึ่งตอบตรงวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

5.2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากต้นแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้ายทอมือ ไทลื้อ ใหม่จำนวน 8 ชุด สรุปผลการวิจัยที่นำเสนอเป็นแนวทางในการออกแบบดังนี้

5.2.1.1 โครงสร้างเส้นรอบนอกของเครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งแรกที่กลุ่มลูกค้าคำนึงถึง โดยเฉพาะลักษณะที่เป็นทรงตรงไม่เข้ารูป จะทำให้ตัดสินใจซื้อง่ายเพราะเป็นทรงที่สามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส อีกทั้งยังสามารถปกปิดสรีระที่ผู้สวมใส่รู้สึกไม่มั่นใจได้ สร้างความมั่นใจให้ผู้สวมใส่ ในวัย 30-40 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับจากคนรอบข้างและสังคม นับว่าเป็นเรื่องนี้นักออกแบบควรคำนึงถึงอยู่เสมอ

5.2.1.2 ด้านการออกแบบ เราสามารถเพิ่มคุณค่าของเครื่องแต่งกายด้วยการใช้แรงบันดาลใจจากสิ่งที่อยู่ภายในจังหวัดน่าน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้แตกต่างจากสินค้าของชุมชนอื่น การสร้างเอกลักษณ์ทางด้านงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ควรมีการนำองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในการออกแบบ จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ซื้อ

5.2.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ จากผลการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พบว่า

5.2.2.1 กลุ่มเป้าหมายพิจารณาความเหมาะสม ดังนี้ สามารถนำไปใช้ได้จริง มีโครงสร้างที่สวมใส่ได้หลากหลายโอกาส และมีการออกแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน

5.2.2.2 ลักษณะของสีของเครื่องแต่งกายจากผ้าฝ้ายทอมือ ไทลื้อ ที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การใช้สีเดียวกันที่มีน้ำหนักของสีที่ต่างกัน (Monochrome Color)

รองลงมาได้แก่ เสื้อผ้าที่ใช้สีใกล้เคียงกันในวงสีเดียวกัน (Related Color) และใช้ 2 สีและเป็นสีตรงข้ามสี (Split Complementary Color) ตามลำดับ

5.2.2.3 ลักษณะของเส้นในเครื่องแต่งกาย ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เส้นโค้งที่ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน หุหุระ และอ่อนช้อยเป็น เส้นนอนที่ให้ความรู้สึกถึงความกว้าง และสงบนิ่ง เส้นซิกแซก ที่ให้ความรู้สึกถึงความแปลกตื่นเต้น เส้นตั้ง ที่รู้สึกถึงความสูง และเส้นทแยง ที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวหรือไม่อยู่นิ่ง ตามลำดับ

5.2.2.4 ลักษณะการตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การตัดต่อตัวเสื้อ การต่อซอกเป็นชั้น การตีเกร็ดตัวเสื้อเป็นเส้นตรง และการตีเกร็ดทับเป็นเส้นเฉียงตามลำดับ

5.2.2.5 ลักษณะของการตกแต่งเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การตกแต่งด้วยการตัดต่อด้วยลายผ้า การตกแต่งด้วยแถบลาย การตกแต่งด้วยเส้นเกร็ด และ การตกแต่งด้วยฟู่ตามลำดับ

5.2.2.6 ลักษณะของเส้นกรอบนอกที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ทรงตรง ไม่รัดรูป เป็นอันดับแรก รูปแบบโค้งเว้าตามรูปร่าง รูปแบบทรงบานพองหรือทรงระฆัง และทรงสามเหลี่ยม ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญในการเลือกซื้อ จากลักษณะของโครงสร้างเส้นกรอบนอก และลักษณะการออกแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะเกิดจากการใช้องค์ประกอบในการออกแบบ ดังนี้ สีที่เป็นสีเดียวกันในหนึ่งชุดแต่มีน้ำหนักสีที่แตกต่างกันซึ่งคุณสมบัติของผ้าฝ้าย ไทลื้อ สามารถตอบสนองในส่วนนี้ได้อย่างลงตัว มีการใช้เส้นโค้งเส้นตัด ผสมผสานเข้าไปในการตัดเย็บในลักษณะของการตัดต่อลงบนตัวเสื้อหรือกระโปรง โดยสลับผ้าพื้นกับผ้าลายที่เป็นลายทอเอกลักษณ์ของไทลื้อ ในปริมาณที่เหมาะสมลงตัว บนโครงชุดที่มีเส้นกรอบนอกเป็นทรงตรงไม่เข้ารูป

แนวทางในการที่จะพัฒนาศักยภาพในการออกแบบให้กับชุมชนทอผ้าฝ้าย ไทลื้อ สิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือ การสื่อสารให้กับผู้ออกแบบของชุมชนโดยใช้หลักการออกแบบที่เข้าใจได้ง่าย และทางชุมชนสามารถทำได้จริง โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานที่มีอยู่เดิมของชุมชน เช่น การที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนลวดลายในการทอ การที่ไม่กำหนดสีในการผลิตเน้นใช้สีเดิมที่ชุมชนมีอยู่เพราะถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของผ้าฝ้ายทอมือ ไทลื้อ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้างแนวทาง ควรมีการกำหนดโครงเส้นกรอบนอกที่เหมาะสมกับวัยของกลุ่มเป้าหมาย เพราะเป็นสิ่งแรกที่กลุ่มเป้าหมายใช้ในการเลือกซื้อ ได้แก่ เส้นกรอบนอกที่เป็นทรงตรงไม่เข้ารูป เพราะสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส แล้วใช้กระบวนการออกแบบในลำดับต่อไป คือ การใช้แรงบันดาลใจจากศิลปะ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตในจังหวัดน่าน เพื่อนำมาสร้างเอกลักษณ์บนเครื่องแต่งกายผ่าน ลวดลาย สี การวางตำแหน่งในการตัดต่อผ้าพื้นกับผ้าลาย เส้นโครงด้านในตัวเสื้อหรือกระโปรงดังที่กล่าวไว้ข้างต้นในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อ

นำไปสู่งานออกแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีวัย 30-40 ปี ซึ่งจากผลที่ได้สัมผัสตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายและจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ แสดงให้เห็นว่าแนวทางนี้สามารถพัฒนาศักยภาพให้กับชุมชน ผ้าฝ้ายทอมือ ไทลื้อ อำเภอบัว จังหวัดน่าน เป็น การสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และที่สำคัญคือเมื่อยังมีกลุ่มเป้าหมายที่สนใจในผ้า ฝ้ายทอมือ ย่อมทำให้เกิดการสืบสานทางศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่เป็นของไทยต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 หลังจากการวิจัยแล้วพบว่า ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ ของชุมชน นั้นสิ่งที่ผู้วิจัยควรคำนึงถึงและศึกษาเป็นสิ่งแรก คือ วิถีชีวิต การทำงาน ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ของคนในชุมชน เพราะ ถือเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ได้ ถ้าเข้าไปเปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ อาจจะทำให้ได้อยู่พักหนึ่งหรือทำได้ไม่นาน และจะไม่เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืนได้ ผู้วิจัยจึงต้องลงพื้นที่เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้ได้มากที่สุด

5.3.2 การสร้างแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบให้กับชุมชนนั้น มีความ ยากมากที่จะนำเอาหลักการออกแบบในสายวิชาชีพที่ผู้วิจัยศึกษามา ถ่ายทอดให้กับทางชุมชน เข้าใจและนำไปใช้ได้อย่างเกิดผลที่ตรงเป้าหมายที่สุด เพราะคนในชุมชนไม่มีความรู้พื้นฐานด้าน การออกแบบ ใช้การเปิดนิตยสารเพื่อเป็นการสร้างแบบตัดขึ้นมา ทางผู้วิจัยจะต้องทำการศึกษา ลักษณะการทำงานของผู้ที่ออกแบบให้กับชุมชน ว่ามีลักษณะการทำงานในส่วนไหนที่สอดคล้อง กับหลักการออกแบบบ้าง ซึ่งในที่นี้คือ ผู้ออกแบบเลือกลักษณะรูปแบบโครงเสื้อ กระโปรง หรือ ชุดเดรส ที่เข้ารูปเป็นหลักแล้วจึงนำผ้าทอลายต่างๆของทางชุมชน ตัดต่อลงไป ดังนั้นจุดนี้ผู้วิจัย มองว่าเป็นจุดที่จะเข้าถึงและสื่อสารให้ผู้ออกแบบเข้าใจและนำไปใช้ได้ง่ายที่สุด

5.3.3 จากการที่ผู้วิจัยศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือ พบว่ายังมีอีกหลายชุมชน ในประเทศไทยที่ยังต้องการการพัฒนาในรูปแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะ เพิ่ม มูลค่า สร้างงานให้กับชุมชน และเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ คำใจ. (2550). การวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่สู่
ความยั่งยืน. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล.(2551) .มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ.ภาควิชาภาษาไทย คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นวลแข ปาลิวนิช .(2542). ความรู้เรื่องผ้าและเส้นใย. กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ .(2548).คู่มือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ . บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์
- ลำแพน จอมเมือง และ สุทธิพงษ์สุโสภภาพล. (2546). ผ้าทอไทลื้อ : เศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง.
รายงานการวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- นฤที วัฒนภู.(2555).ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพ :วาดศิลป์.
- นวลน้อย บุญวงษ์.(2542).หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะลักษณ์ พุทรวงศ์ และ วชิราภรณ์ วรพงศ์พัฒนา.(2551) รายงานการวิจัยโครงการวิจัยแบบบูรณาการ
เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจชุมชนในเขตภาคเหนือ สู่ระดับสากลอย่างยั่งยืน.
กลุ่มทอผ้าไหม บ้านเนินไทรพัฒนา
- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง.(2550).การออกแบบและพัฒนาแฟชั่นและมัณฑนภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร :
วิศคอมเซ็นเตอร์
- พัชชา อุทิศวรรณกุล. เอกสารประกอบการสอน Fashion and Merchandise การจัดการบริหารสินค้าแฟชั่น.
กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาานฤมิตศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัน บุญสิงห์.(2556).ผ้าทอในอำเภอเวียงเชียงรุ้ง.edited by ปรชญ์ หาญกล้า
- รถ เดชทัน.(2556). ผ้าทอในอำเภอเวียงเชียงรุ้ง.edited by ปรชญ์ หาญกล้า
- วิที พาณิชพันธ์.ผ้าและสิ่งถักทอไท.เชียงใหม่:สำนักพิมพ์ซิลค์เวอร์ม
- สุวิทย์ วงศ์จิวราพาณิชย์.(2554).ดีไซน์...เปลี่ยนโลก.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

DPU

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายทอ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อความที่เกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ[]ชาย[]หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 อาชีพ.....

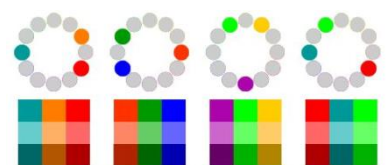
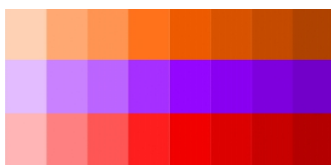
1.4 รายได้ / เดือน [] 6,000 - 10,000 บาท [] 11,000 - 20,000 บาท
[] 21,000 - 30,000 บาท [] 31,000 - 40,000 บาท
[] มากกว่า 40,000 บาท

2. เป็นข้อความที่เกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผ้าฝ้ายไทลื้อ

2.1 สี (Color)

[] monochrome color [] related color [] Split - complementary

ใช้สีเดียวกันที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน ใช้สีที่ใกล้เคียงกันในวงสี ใช้ 2 สี สีสตรงข้าม

2.2 เส้น (Line)

[] เส้นนอน [] เส้นตั้ง [] เส้นซิกแซก

รู้สึกถึงความกว้างสงบนิ่ง รู้สึกถึงความสูง รู้สึกถึงความแปลกตื่นเต้น

[] เส้นโค้ง [] เส้นทแยง

รู้สึกอ่อนหวานหรูหราอ่อนช้อย รู้สึกเคลื่อนไหวหรือไม่อยู่นิ่ง

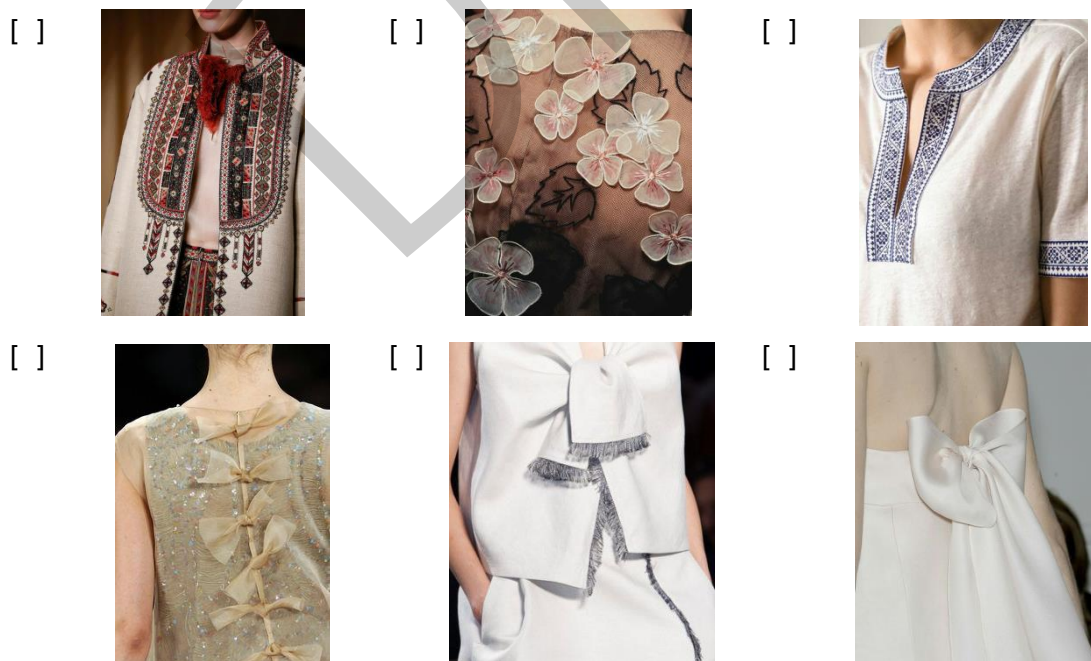

2.3 พื้นที่ (Spaces)

2.3.1 โครงสร้าง (Structural line)

2.3.2 การตกแต่ง (Decorative line)

2.4 เส้นกรอบนอก (Silhouettes)

[] รูปแบบโค้งเว้าตามรูปร่าง

[] ทรงบานพองหรือทรงระฆัง

[] ทรงตรงไม่รัดรูป

[] ทรงสามเหลี่ยม

2.5 ลายผ้า

[]		[]		[]	
[]		[]		[]	

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์

แบบประเมิน

ชื่อ - สกุล

อาชีพ.....

ตำแหน่งงาน.....

สถานที่ทำงาน.....

ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์

เกณฑ์การประเมิน แบบที่ 1	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5= มากที่สุด	4= มาก	3= ปานกลาง	2= น้อย	1= น้อยที่สุด	
1.ความเหมาะสมด้านการออกแบบ						
2.ความเหมาะสมด้านโครงสร้าง การประกอบงาน การตัดเย็บ						
3.ความเหมาะสมด้านวัสดุประกอบและวัสดุตกแต่ง						
4.การใช้งานได้จริง						
5.ความเหมาะสมในการนำผ้าไปใช้						

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

รูปแบบชุดต้นแบบจำนวน 8 แบบ

រូបແບបទី 1

រូបແບបទី 2

រូបແមបតី 3

រូបແមបតី 4

រូបແមប័ត្រ ៥

រូបແមប័ត្រ ៦

រូបແບបទី ៧

រូបແបបទី ៨